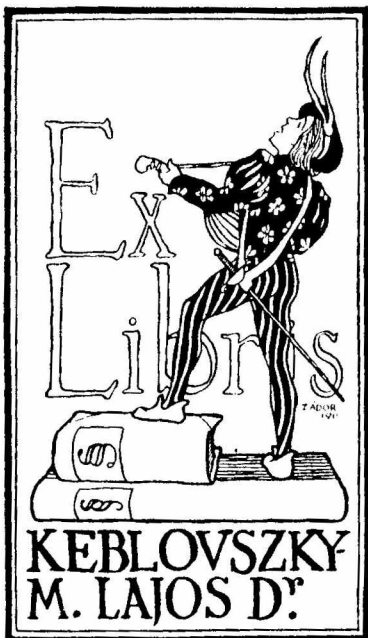

*Keblovski Lajos
szilajdona.*

Elementa Jurisprudentiæ Hungaricæ
Loco Manuscripti edita libri II. Cassoviae typis
Andree. (S. H.) aucto- libri qd Alex. Kövi
Prof. Juris in Collegio Reform. C. P. t. a. l. i. a. n. s. i. s. i.

Item ille sem 1798 editis libellum:

A Magyar Törvények rövid lemmájai a
gyermelék Béimára. Possoni: auct. Weber. 1800
Kövi: Elementa jurisprudentiæ Hungaricæ.

TÖRVÉNY-REND,

M E L L Y

M A G Y A R,

É S

AHOZ TARTOZÓ ORSZÁGOK,
MINDENNEMŰ

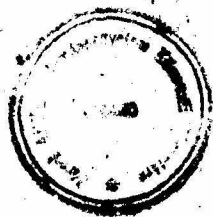
TÖRVÉNY, ÉS ITÉLŐ
SZÉKEINEK SZABATOTT.

Deutsch pedig, és Németből Magyarra
fordítatott

Előadó Nemes Aba-új és Torna, Gömör
és Hont egyesült Vármegyéknek Tábla
Bírója

C H Á Z Á R A N D R Á S
Á L T A L.

K A S S Á N,
M I H Á L Y L Á N D E R E R M I H Á L Y
B e t t v e l.

11

342

ELŐL JÁRÓ BESZÉD.

Most a' földnek nagyobb része, a' Fegyver, és Fegyvert viselők körül foglallya magát: köszörüli a' kardot: kéizéti az Ember irtásra 's jószágának puztítására ki-gondolt eszközöket. Minden felöl tsak az a' hír: hogy az Ágyú ropog: a' Puska harog: a' kard tsattog; a' nép a' föld ékefsége húl, 's hal. Ezek közt, sok jó Barát, fájlallya el-élett Barátyát: sok özvegy, jajgattya özve-apritott Férjét: sok Arva, kefergi, el-múlt édes Attyát: sok Atya 's Anya el-vesztett Magzattyát, 's Gyámolát: sokan szánakodnak, a' megtsonkitott, és bénnitott ép népeken. Rémülés foglalta-el a' föld népét. Kiki félti életét, Javát, 's mindenét. Szomorú Tekéntetek! nints, a' ki ezeknek meg-elözésekrül gondolkodna. Illy kevés az Embernek, a' Világ

azon Urának ára; a' mellyért a' föld egész kereksege úgy alkottatott; hogy, ha tsak, egy maga volna is ö; méltó volna még is; hogy az egész világ érette fel álljon; ö pedig ezer világért sem veszítse életét. Drága állat, tudni-illik az ember! nagy számadással jár, tsak egyetlen-egynek, el-vesztetése is.

Mikor érjük már el, azon arany időt? a' mellyben Esaias 2^{dik} Részének 4^{dik} Verse szerént, a' Szablyákból kapák, a' Dárdákból sarlók csináltak, és egy nép a' más ellen, Fegyvert nem vonn; se pedig többé hadakozást, nem tanul. Mikor fog már az Ember, az emberiségnek méltóságára, vissza térni? az ember Társát, Társának ésmérni: másét nem kívánni? a' magaéval meg-elégedni? és betségben tartani azt, a' kit a' föld alkotó, életre hozván, életben tartani kíván? Hát soha se leszünk már, Sz. Máté 5^{dik} Részének 25^{dik} Verse szerént, jó akarói, a' mi ellenségünknek? soha se szününk-meg a' 39^{dik} Vers

Vers szerént, a' Gonoszoknak, Gonoszszal ellene állani? Ioha se fogunk már a' 44^{dik} Vershez képest, az ellenségink szeretéséhez, jól tévén azokkal, a' kik minket átkoznak? Tsak Puska hát mindeneknek a' meg-határozója? Nintsen-é semmi más út a' megsértett Jussoknak helyre-hozattatására, vagy a' helyre-hozattattaknak feltartására?

Távol vagyok attúl, hogy a' hadakozások ellen hadat hirdessek, és azokat Laktantziussal, Tertullianussal, a' Fotzinianusokkal, 's több egyebekkel, kereszténytelenségnek állítsam, 's állítsam. Olly el-kerülhetetlenek azok, valamint szükséges a' Bátorság, és a' tsendes élet. A' köz-békeségnek fel-háborítóját, ha másképen nem lehet, Fegyverrel kell, a' Ter-mészet ösvényére vissza vezetni; vagy ha ellent áll le-tenni. a) Maga

A 3

a'

a) Lúsd ez iránt Mendelsohnak azon Műnkáját, a' mellyet a' Léloknek halhatatlanságáruil, Néme-ül ki adott.

a' Természet, nem csak az embert; de az oktan álatokat-is, védelemre készítette-ek. Ezeknek szarvakat, fülánkokat, körmöket 's a' t. adott; amazoknak *Aristoteles* szerént, *manus est pro hasta, pro ense, & pro Armis quibuslibet.*

Szabad lévén Természet szerént a' maga védelmezése: szabad lészén a' hadakozás-is. b) Az O Testamen-tomban, maga az Isten szabta ki a' hadakozásnak módját. Az Újban annak tilalma nints. Sőt a' hol az adónak meg-adása parantsoltatik: ott a' hadakozás-is nyilván jóvá hagyatik.

b) *Tritzeró Milo* mellett így okoskodik: *Est hæc, non scripta, sed nata Lex, quam non didicimus, accepimus, legimus; verum ex mæta capta, arripimus; hausimus, expressimus: ad quam non docti, sed facti; non instituti, sed imbuti sumus: ut si vita nostra, in aliquar insidias, si in vim in tela -- incidierit, omnis honesta ratio esset, expediendo salutis.* Így ír *Ovidius* is ezek felül:

Armaque in Armatos sumere Jura sinunt.

c) Lehet tehát Katonát tartani, Katonáskodni, ellenséget rontani? Lehet igen is: ha más-képpen tenni nem lehet. De talám, találhatna ebben a' találmányos világ valami lágyabb módott is. d) Ha az ügyeket vér ontás nélkül, 's emberi móddal el lehet végezni: miért nem lehetne a' nép közt fel lobbant Tüzet, szinté olly móddal el-óltatni? a' hadakozás éppen olyan dolog; mint a' kető közt támadott bajvivás. Ez soha se volt az igaz ügynek igaz el-itélője.

A 4

c) *Ad hoc Tributum praestamus* (írja Sz. Ágoston) *ut propter necessaria, militi, stipendium praebatur.* Hasonlótt ír Tattitus ezen mondásában: *Neque quies Gentium, sine Armis, neque Arma sine stipendiis; neque stipendia sine tributis haberi queunt.*

d) *Tertzeró* (L. I. C. 10. de officiis) illyen gondolatokkal foglalja magát. *Cum duo sunt genera decertandi: unum per disceptationem, alterum per vim; cumque illud proprium sit hominis; hoc belluarum, confugiendum est ad posterius, si uti non licet superiore.*

je. e) Sokszor a' Győzedelem; az igazságtalansághoz szegődött; el-esett az ártatlan; a' hamis ügy győzedelmi koszorút kötött. Hogy lehetne tehát az erőflebbet igaznak mondani? Ha nem lehet: a' Bajvivás által elvégzett ügy, a' hartz után-is, azon szerént Birót kíván, a' mint előtte kívánt. Mire való volt tehát a' hartz, a' Vér ontás 's Ember rontas? A' Jussoknak Birája, nem az erő, nem a' Puska, de a' Törvény, a' Biró. Találhatna, ha keresne, leg-alább a' kereszténység, minden esetekre ily Birót.

e) Tsupa Vak történet vezérli ezt, valamint a' Forró víz, Tüzes vas által ki nyomazandó igazságot régenten vezérlette. Ezen módok, Törvények által állítottak-fel a' népeknél; Törvények által ismét el-töröltettek. Lehetetlenek láttzott akkor az el-töröltetés; mikor ezen módok divatban voltak. Az el-töröltetés után nevettyük azokat, vagy inkább szánakodással nézünk rájok vissza. Miért nem lehetne ez meg, a' mostani hadakozásra nézve-is. Semmi lehetetlenség niútsen abban a' mi az Emberiségel nem ellenkezik. A' bölts Isten, az ilyen módok által is el-éri ugyan a' maga szent végét; de azért azokat jóva nem hagyja, félrül nézi 's neveti. A' ki-meneteleket

te-

rót. Sőt talám az egész meg-esmért világra-is, által lehetne idővel vinni, az illy áldott lépést. Ha valaki a népek és Fejedelmek közül, az illyetén emberi Alkura nem akarna menni: az olyat, úgy lehetne nézni; mint az emberiségnek meg-eskütt ellenségét; és mint olyat, egész Jussal semmivé lehetne tenni. Illy Történetekre, és rész szerént a' Felségek Méltóságának díszelésére; rész szerént pedig a' belső nyugalomnak. Fel tartására, elkerülhetetlen volna a' Katonának, a' meg-határozandó számba való tartása. E' szerént, ha el-nem törültetne is a' hadakozás leg-alább kevesebb vér festené a' földet, *neque plus hominum* (a' mint *Fulianus* írja) *Ferrum & Arma; quam naturalis fatorum conditio raperet.*

A 5

Igy

tehát, csak úgy lehet az e' félékben az igazság meg-esmértető Jelnek tartani; valamint-most, főképen a' Törökök; régenten pedig, sok nemzetek, az első ütközeti Győzedelmet az Isten tetzését 's akarattját ki nyilatkoztató Jelnek, és a' következő háború meg-határozójának lenni állították, 's állították.

Igy nem fosztatnának-meg életek, túl annyi ezer meg ezer, válogatott, ép, szép, erős és egészséges Emberek: nem fosztatna-meg a' föld a' művelő-jétül; a' mesterség a' jó mesterektül; nem forganának annyi ezer keresztyény Lelkek kétséges Játékban. f) Ment lehetne a' föld népe, annyi ezereknek tártásatul; az a' szegény nép lehetne ettül ment; a' melly egész, életében, ezen fokaságnak táplálására, jár, kel, 's él, ha él az; a' ki mindég másnak él. Így meg-lehetné előzni a' hadakozással járó drágaságot, éhséget, remülést, 's több ezernyi ezer szomorú következtéseket. g) De hova

f) A' Muhaméd követői édesdebben nyelhetik a' Tüzet a' Keresztyényeknél: mivel a' Korán 61d-k Részének 1adik Verse szerint az el-vezített életért Bűn bocsátást, és kész Paraditsomot várnak. A' Keresztyény, a' mint találhatik: úgy ítéltetik.

g) Jerusalem (In der ersten Betrachtung von dem Ursprunge des Bösen) minek utána a' Hadakozásról eképen el-mélkedett: Wie traurig! daß Menschen, welche die deutlichsten Kennzeichen der Blutsfreundschaft, und einer gemeinschaftlichen Abstammung,

hova megyek? oda, a' hova a' szanakodás, és az emberi indulat, magamon kívül el-ragadott. Magamhoz té-

mung, an sich haben; welche in ihren Empfindungen sich so ähnlich, und durch so viele Bande untereinander verbunden sind: vernünftige Menschen, die so viele weise und billige Gesetze zu ihrer gemeinschaftlichen Wohlfahrt untereinander gestiftet haben: daß diese auch kein ander Mittel, ihre Forderungen gegeneinander auszumachen; als, was Tyger, gegen Tyger brauchen: daß ist, nur um den Ehrgeiz, den Eigennutz, oder die Rache einiger wenigen zu befriedigen, so viele tausend unschuldige mit ihren Gütern, ihrer Freyheit, ihrem Leben, die Opfer werden müssen; daß so viele tausend edle, und würdige Menschen, deren Leben ein Glück, und eine Zierde der Menschheit ist, ihr Blut, so oft es von ihnen gefordert wird, mit dem Blute der Thiere vermischt, zu diesen Opfern auf den fürchterlichen Höhen Wahlfstätten, wo der schnellste Todt noch eine Wohlthat ist, mitvergiessen müssen; daß noch so viele tausend andere, aus den Armen der Irigen, von ihren nützlichern Geschäften, wider ihren Willen, dazu hingeküßt werden: daß noch wieder so viele andere, -- ohne zu wissen, worauf es ankömmt, ihr Leben für einen geringen Sold dem Freunde, und Feinde willig verkaufen -- und daß endlich, nach allem diesem Blutvergießen, die übrig gebliebene Menschheit, für ihre künftige Ruhe nie etwas gewinnt, u. s. w. Jerusalem mondom, az így le fejtett hadakozást; jóvá láttatik hagyni, következendő bényarállal élven: Da wir die Menschen nehmen müssen,

térek, tzelomhoz fordúlok, nints itt
szavam.

Benitzki Péter szentelt vitéz, más
dolga nem lévén, hényélést kerül-
vén, fogott Ritmusaihoz. En a' for-
ditáshoz. Nem: mintha dolgom nem
lett volna; de olly dolgom; a' miné-
müre magamat készítettem, nem vólt.
Az idök fordúlása meg-fordította for-
somat, anyira: hogy ha tsupán a'
pennára támaszkodtam volna, kente-
lenitetnék, a' fok éjjeli 's nappali élet
rövidítő, 's egészség fogyasztó fárado-
zások, és az el-hagyattak, foglyók,
más ilyenek körül, tsupa emberi sze-
retetbül tett munkáim után, az ér-
demes Mólnar Albertel, a' kenyér-
nek szükirül panaszkodni.

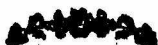
Am-

sen, wie sie sind: in was für einen Verfall würde
bei einem ewigen Frieden, das Menschliche Geschlecht
verfallen? wie ausschweifend würden alle Laster, wie
tyrannisch der Stolz, der Großen, wie unmenschlich
die Ueppigkeit der Reichen: wie vergiftet würde die
ganze Denkart der Menschen werden? — was
wür:

Ambár tehát a' pennát le-tettem ; de nehéz levén attúl való el szokás, a' mihez szoktunk : az eke mellett is elő veszem a' szokott dolgaimat, fáradok míg élek. Eleget nyughatok valaha, a' Melankton Filep mondása szerént, a' koporsóban.

Kezemhez kerülvén egyebek közt a' közönséges Törvény, a' Vétkekrül, és azoknak Büntetésekrül : a' Deák és a' Német nyelvet nem tanultaknak kedvéért, ezen Deák, és Német nyelveken ki adott Törvényt, Magyarra szándékoztam tenni, indítatva lévén, azon Kemény és új Büntetésektül, a' mellyekben sok nem ér-
tő,

würde Gott in den Augen der Menschen bleiben? u. s. w. Fontosok és nyomók ezek mind ; de csak jobb volna még is ; hogy ha a' jó követke- zések, inkább jobból ; mint sem, a' fellyebb meg- irt roszszákból, származnának, a' mint valóban származhatnának is : csak jobb volna a' Frantzia Versenessel, és sokakkal egyebekkel, a' kard éle- sítetéje gyánant, a' hadakozásoknak még előzékek- rül gondolkodnának, a' Világi Istenek ! *Nulla ju- lus Bello ! Heu mi seri* (igy szól Lukanus) *qui Be- la gerunt !*

tő, belé kedveredhetik. Meg-előzte igyekezetemet a' Pesti Magyar fordítás. Ezen közben.

Ki tettem volt *Ferentz Rudolf Groszingnak* ezen reá irás, *Jus publicum Hungariæ* alatt, az 1786^{dik} Esztendőben, Hálában ki botsátott motskos irásának meg-tzáfolását, tzéllül: azomban, az időnek környüllállási, meg-nem engedték azt. Úgy fogtam osztán ezen Törvény-Rendnek fordításához, addig-is, mig tovább mehetvén, édes Hazám iránt magamat érdemessé tehetem. Talám ezen tsekély fáradozásokkal-is lehet valakinek hasznára, Ha nem lehetek; elég hogy lenni akartam.

Könnyebbnek képzettem ezen munkát; mint találtam. A' szokásban vett szókat meg-tartottam; az újjakat a' dolognak állattya szerént ki tenni igyekeztem. Es, e' volt egyedül, a' mi a' munkát nehezitette. A' Magyar szóknak, és könyveknek szük
vól,

vólta miatt, nehezen esett a' Ízó tsi-
nálás. h)

A' fordításban a' Németett követ-
tem inkább, mint sem a' Deákott.
Mert az eredeti Törvény. Rend, még
az 1781^{dik} Esztendőben Németül ada-
tott ki. Ez az 1785^{dik} Esztendőben,
némely aprolékos Változássokkal, a'
Magyar Hazának, és a' hozzá tarto-
zó Tartományoknak részére, Deákra
tétett. A' Deák az 1786^{dik} Esz-
tendőben Kéler Sigmond Úr által is-
mét Németté vált.

Könnyebben lehetett volna elő-
mennem: ha magamat a' bévett Deák-
hoz nem kéntelenitettem volna köt-
ni. A' Deák a' könnyü dolgott-is ne-
héz-

b) Meg-esméri annak nehéz léttét *Lugó is,*
midőn in dem *Systematischen Handbuch*, erről így
ír: *Neue, aber zugleich auch richtig ausdrückende*
Wörter zu finden, ist eine sehr seltene Gabe; ja es
ist öfters so gar unmöglich.

héznek tfinálta, gyakorta homályosította. i) Továbbá -- --

En, a' ki a' fordításoknak Baráttya nem vagyok, itt a' hol a' fordítás elkerülhetetlen, fordítóva lettem, megtévén a' fordítást, úgy a' mint megtehettem, és érette felelhetek. A' ki jobbat tehet, tégyen; a' készen ne rágódjon. Nékem is szabad gondolkodni: szabad *Korrigiussal* mondani: *En is kép író vagyok. Végezetre. --*

Bámulva tekintek vissza azon bölts előre-nézésekre, a' mellyek között ezen új Törvény-Rend lábra állt. Olly izövetséggel voltak a' megelő

i) P. O. a' 96dik §ban ezek találatnak: *quod si autem iam antea pro ejusmodi usuris, & quidem sine intermissione iudicio actum fuerit: tam usurae, quorum dies intra triennium, a die motae actionis retro numerantur; quam ab illo tempore, usque ad initium concursus, & cessit & venit, eodem iure gaudeant. --* En ugyan ennek értelmét magyarúl senkinek sem mondtam volna meg: ha a' Németet nem olvastam volna.

előző, közép, és azok után következett környül-állások öszve-vetve: hogy ez, se hamarabb, se később szerentséfebben, napot nem láthatott. Utat vert erre, a' Papság Jussainak határ vetése; Ezen határt védelmezte a' Türedelemnek ki-hirdettetése. Ezek után tñnált úton mehetett, a' Német nyelvnek bé-hozássa. k) Erre következni kellett; a' Parafztoknak az örökös iga alól a' természeti állapotra lett vizsgálta erefztetéseknek. Így adtak ezek egy másnak kezet: hogy meg-leheffen mind az; a' mi meg-lett.

Ezen bölts el-intézésék közt, kivánta a' Felség ezen ákotmány öszve rakásával boldogítani a' Hazát: a'

B régí

k) A' nyelv, a' Ruházat -- még az Erköltsökben, a' Gondolkodásnak módjában-is változást szül. *Moteskö* (L. IVtq. C. 8.) *Plato*, és *Aristoteles* Tanitásaiból meg-jegyzette: hogy tsak a' Musikának meg-változtattása-is, meg-változtathattya az Otzfágok igazgatásának módját. Miért nem természetne hát az új nyelv, új erköltöket, és újjakat mindeneket? Miért nem felejtethetné eb ez, a' hazafival azt; a' mi vólt?

régi szokásokat, a' hosszúsas és költsé-
ges Törvénykezeseknek módjait, ezen
kis könyvel fel-tserélni: a' Biráknak
határt mutatni: a' Perlekedőknek mér-
ték finórt szabni; és a' maga akarat-
tyán való járásnak útát mérni. Be-
bódog, az olly nép; a' melly, tudta
nélkül-is bódogitattik! Irtam Ros-
nyón az 1788^{dik} Esztendőben Pünköft
Havának 9^{dik} Napján.

Cházar András m. p.

MI MÁSODIK JÓSEF
Isten Kegyelméből vá-
lasztott Római Császár, a'
Birodalomnak mindenkori na-
gyobbitója, Német, Magyar,
Tseh - Országoknak Apostoli
Királya 's a' t.

A' Magyar Országban és a'
hozzá tartozó Tartomá-
nyokban fel-álló és ez után
fel-állítandó, mindennemű első
főbb Törvény és Itélő székek-
nek; nemkülömben, minden
magok vagy mások Neveik
alatt perlekedendőknek, és
azok' Ugyészzeinek, a' mi Csá-
szári és Királyi Kegyelmünk-
nek Jelentése mellett, tud-
tokra adjuk: miképen Mi, el-

ménkben kegyelmesen forgat-
ván azt: hogy az Istentől re-
ánk bizott népeknek fő böl-
dagságok az Igafságnak gyors
és ferény ki - szolgaltatását
fügne: el-törülven azon viz-
fza - éléfecket; a' mellyek akár
az ügyek külső formáját néző
Törvényeknek lágyságokból,
akár ezen Törvényeket azon
hasznos tzéloktól, a' mellyek-
re nézve szabták, más ellen-
kező értelmekre vonzó Per-
lekedő feleknek és Ügyészek-
nek tselekedeteikből, sőt ma-
gok', a' Biráknak, az igafság-
nak világos hátráltatásával já-
ró, és annak folyamattját kés-
leltető, fokízor pedig egészen
femmivé tévő kedvezesseikből,
származtanak, Királyi köte-
leségünknek lenni esmértük,
addig-is, mig ez iránt az Or-
szág-

szágnak Rendeivel, az Ország
köz. Gyűlésén bővebben Ta-
nácskozandók leszünk, egy kö-
zönséges Törvény-Rendet, a-
vagy minden-féle ügyeknek
folytatásáról, illetőleg szentül
meg-tartandó módot szabni,
és készíteni; a' mint-is az
azon ízerént, valamint ezen
könyvben fekszik, el-készíte-
tett, és általunk Kegyelme-
sen jóvá hagyatott. Arra néz-
ve mindenkinek Kegyelmesen
és Keményen parancsollyuk;
hogy ezen Törvény-Rendet, a'
következő 1786dik Esztendő-
béli Pünköst Havának első Nap-
játúl fogva, mindennemű Tör-
vényes székekben és ügyek-
ben, egész tökéletességgel meg-
tartsák, és rész ízerént azok-
kal, a' kiket illet, meg-tar-
tassák. Költ a' mi Fő Hertze-

gi Városunkban Ostriai Béts-
ben S. András Havának, 23^{dik}
Napján, Az Urnak 1785^{dik} a
Római Országúrnak 21^{dik}
a több örökösöknek pedig
ötödik Eiztendejében.

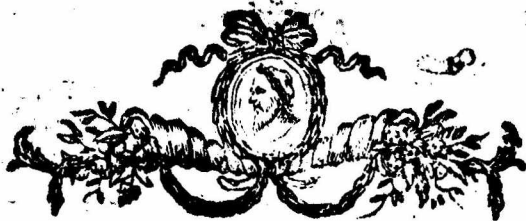
Josephus m. p.

Gróf Pálffy Károly m. p.

Nagy József m. p.

E L.

ELSŐ FEJEZET.

A törvényes ügy folytatásról közönségesen.

1. §.

A Biró egyedül, ha panasz nyújtatik eleibe; Hivatalja szerént pedig akkor, mikor a' Törvény kívánja, szolgáltatson Igazságot.

2. §.

Mind a' Fel-peresnek; mind az Al-peresnek rendszerént, két Peres - Irásnál több nem engedtetik; tudni - illik: a' Fel-peresnek, a' Panasz-Irás, vagy Reménykedés (*Actio seu Petitio*) és az Ellenfelelet (*Replica*) Az Al-peresnek pedig, az Első felelet, (*Responsio*) és Másod-felelet (*Duplica*) azonban a' Királyi Táblát illető ügyekben, úgy az Örökség, osztály, vagy régi zálog iránt való ügyekben, és a' Varmegyék előtt fel-adott Keresetekben, mindenik Félnek, három Pe-

res-Irás engedtetik, úgymint: A' Fel-peresnek, a' Panasz-Irás, Ellen-felelet, és Harmad-Irás (*Triplica*) Az Al-perésnek pedig, a' Felelet, Másod-felelet, és Negyed-Irás (*Quadruplica*.)

3. §.

A' Fel-peres, köteles a' maga Reménykedésében, azt a' lett-dolgót (*factum*) a' mellyen a' maga vélt Jufsát építeni szándékozik, mind azokkal a' környül-állásokkal, a' mellyek Jufsának erősítésére használhatnak, az Időnek rendszerént, egészlen elő adni.

4. §.

Azon egy Reménykedésben, tsupán tsak akkor lehet több Peres-dolgokat feladni; midőn azok egy máffal, öszve vagy-nak kötve.

5. §.

Ha az Al-peres azt állítja: hogy azon Birónak, a' ki előtt, perbe idéztetett, Törvény szolgálatásra való hatalma, vagy azért nem volna; mivel vagy az ügye, vagy az ő személlye, ezen Birónak Törvény-szekire, nem tartozik; vagy pedig azért, hogy ugyan ezen, vagy más ezzel öszve-kötött, és épen ezen dologból szármagott Per, már más Biró előtt foly: ezen Ellenvetést, tartozik, a' feleletre rendelt idő (*Terminus*) felének multa előtt beadni; külömben ez iránt többé meg-nem hal-

halgattatik: A Biró pedig a' kellete korán támasztott kérdést, elsőben ki-halgatván az Ellen-félt, meg-ítelni tartozik.

6. §.

Hogyha az illetén Ellenvetés, félre tetetik; egészszén fel-marad az Al-peresnek a' feleletre rendelt első idő; a' melly, a' véle közlött Birói végezésnek (*Sententia*) napjátul fogva számláltatni fog.

7. §.

Ha né-talan az Al-peres, a' néki adott Panasz-Irásban ezen Törvényes-Rend ellen lévő, olyan fogyatkozásokat talál-na; a' mellyeket, a' Biró észre nem ve-hetett; vagy azon Írást követő Birói vég-zésben, olyan hibákat lelne; a' mellyek a' Pernek, csak külső formáját illetik: az-okat a' Törvény nap' felének el-telése előtt, a' Birónak ismét be-jelentheti; a' Biró pedig, tartozik azokat, Hivatalja szerént azonnal meg-visgálni, és a' rendelt mód szerént meg-orvosolni.

8. §.

Szabadságában áll az Al-peresnek, minek előtte a' 2dik §ban ki-vett Keresetekben a' dörök Perbe ereszkedvén felele-tett adna, a' feleletre rendelt idő alatt, az Ellen-Félnek pörbeli Jufsát (*Afforatus*) különös Írással kértetbe venni: mellyet a' Biró annak rendi-szerént meg-visgálván;

Itélet-tétel által azonnal el-végezni kö-
teles.

9. §.

Ha a' Perbeli Jus iránt támasztott kér-
dés, a' Fel-peres kívánsága szerént vég-
zödik; az Al-peres a' Perben ereszkedvén
tartozik a' Fel-peres által elő adott, min-
dennemü környül-állásokra, az elő adott
rend-szerént, világosan mindenekre tzik-
kelyenként felelni; a' lett dolognak rendit,
a' hol szükség egészszíteni; és így azokat,
a' mellyeket a' Fel-peres el-halगतott; vagy
vóltaképen elő nem számlált, meg-tart-
ván az időnek rendit, elő adni. És jól-
lehet ugyan az általlyában való Tagadás-
nak fel-tétele (*adjectio generalis clausula
negativæ*) tilalmas, és fogonatlan: elég
azonban az Al-peresnek, azokat, a' mel-
lyeket, a' Fel-peres a' maga kérésében,
puszta szokkal elő-hozott, általlyában ta-
gadni.

10. §.

Ezen Feleletében, fel-adhattya az Al-
peres, a' patvarkodás (*Calumnia*) vagy
idő müllás (*Prescriptio*) iránt lehető, vég-
szerző Ellen-vetéseit-is; (*exceptiones per-
emptoriæ*) a' nélkül hogy ezek által a'
főbb védelemnek ártson.

11. §.

Végtére ha az Al-peres a' Dérek-ügy-
be-is (*meritum Cause*) terhes Birói-Vég-
zést

zést venne; köteles az ügy természetéhez képest, a' Perbe vett Jóságon fekvő summakat, Javitásokat, és egyéb ide tartozandókat rend-szerént fel-adni.

12. §.

A' Fel-peres az Panasz-Írásban; az Al-peres a' Feleletben; a' mennyire lehet tegye ki, a' maga kéréseit.

13. §.

A' Fel-peres az Al-peres által elő adott környül-állásokra, azon rendel feleljen az Ellen-feleletiben; a' melly a' 9dik és a' következő §ban meg-iratott, tsak hogy a' maga kérését ne mászorítsa. Mind-azáltal az új-környül állásokat, és Bizony-ságokat, azokon kívül, a' mellyek az Al-peres ki-fogásainak meg-tzáfolására tartoznak, lehet, ott a' hol a' 3dik §. szerént, mindenik Félnek, három Peres-Írás rend-szerént meg-engedtetik, elő adni.

14. §.

Az Al-peresnek meg-kell a' Másod-Írásban a' 9dik és következő §. rendelése szerént, a' Fel-perestől, az Ellen-feleletben elő hozott új környül-állásokra, és Bizonyságokra felelni. De új környül-állásokat, és Bizonyság-béli Támaszokat, egyedül tsak, a' 2dik §ban ki vett Kérésekben szabad fel-adni; a' holott tudni illik ugyan az, a' Fel-perésnek is az Ellen feleletben meg-engedtetik.

15. §.

15. §.

Azon lett-dolognak az egyik Fél által maga részéről elő adott környül - állásai; a' mellyekre az Ellen-Fél, a' következő Irásában, nyilván és különösen ellent nem mondott, a' Pernek végződésékor igazaknak tartattatnak.

16. §.

A' lett-dolgót az időnek rendi-szerént, minden okoskodások és Törvények bé-iktatása nélkül le-írni; e' mellett a' bizonyító-segégeket: úgymint: Iras-béli Bizonyosságokat, Biztos Leveleket (*Bollmandat*, *Mandata*) Esküttetéseket, Bizonyításokat, Oldaláslag való Vallatásokat (*Collaterales Inquisitiones*) és más egyéb Probáknak használható Nemeit, mindjárt beadni; és ha a' Perlekedő Fél, Tanú-Bizonyoságon építi Keresetét, a' Tanúknak, kereszt, és Vezeték Neveiket, állapotjokat, Hivataljokat, és Lakó-helyeiket, be kell jelenteni.

17. §.

Mind a' két Perlekedő Fél; úgy annak Ügyészai (*Cause Patroni*) a' Peres-Irásoknak el-készítésében, a' szokott nyelvel éllyenek, el-távoztatván, a' kerengő, többszörözött, és tsúfolódó beszédeket.

18. §.

A' Peres Irások, minden Törvény-Ékéknél, szokásban lévő al-és fel-Irással
adat-

adattassanak-bé; a' melly Törvény-széknel pedig, különösen felvett Ügyvédök talál-
tatnak, azoknak Neveik, al-Irásával nyúj-
tassanak bé. Azon Peres-írásoknak Hátán,
mind a' két fél, Nevén 's forsan kívül,
az ügy Tárnya-is tétellen ki.

19. §.

Rend-szerént, Írásban; de a' követ-
kező Esetekben szóval kell az ügyeket
folytatni :

a) A' Falukban, és olly Mező-Váro-
fokban, a' mellyeknek rendes Tanácsaik
nincsenek.

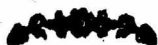
b) A' Tsekélyebb áfrú dolgokban; a'
mellyek tudni-illik 25. Forintoknál többet
nem érnek.

c) A' szóbeli meg-sértetésekből szár-
mazott ügyekben.

Mindazáltal szabadságában áll a' Fe-
leknek, ezen ügy - folytatásnak szabad
módjától, egy akarattal el-állani, és egyi-
ket ezen módok közül választani, melly
íránt, mind a' két Fél, mindjárt az első-
Írásában, a' maga szándékát ki nyilatkoz-
tatni, 's egyfzers'mind, ha Tanúkkal bi-
zonyítani kíván, a' Bizonyság czikkelye-
ket (*Articuli probatorii*) bé-nyújtani tar-
tozik.

20. §.

Köteles tehát a' Biró, minden szóbeli-
ügyre tartozó keresetekben; úgy nem kü-
lön-

lőmben ott, a' hol a' Fel-peres, a' Pá-
nasz-Irásban; vagy az Al-peres a' felele-
tiben, szóbeli-ügy folytatást kíván, Tör-
vény-Napot rendelni. A' második esetben
pedig figyelemmel lenni, azon Nap-szám-
ra; a' melly ezen Törvényes Könyvben
a' peres-írásknak bé-nyújtására rendelte-
tett. A' melly napon a' meg-jelenendő
Fél, vagy az Ellen-félnek kívánsága sze-
rént, a' szóbeli-ügy folytatásra álljon;
vagy Írásbeli feleletet; ezen Törvé-
nyes Rendbenki-szabatt mód szerént ad-
jón-bé. A' Biró, pedig a' Feleknek rea-
állások szerént; vagy ha abból semmi se
lett, a' Feleket, az ügynek, ezen Tör-
vénybe el-rendelt mód szerént lejendő foly-
tatására, igazittsa.

MÁSODIK FEJEZET.

A' Szóbeli ügy Folytatásról.

21. §.

A' Fel-peresnek tettzesen áll: szóval-é?
vagy Írásban adja elő a' maga kérését,
a' ki-tett szóbeli ügy folytatást meg ki-
vánó három esetekben

22. §.

A' Szóbeli kéréseket, (vagy Remény-
kedéseket) minden Törvényték szokása sze-
sze-

Izerént a' Törvény-Háznál, az arra ren-
delt Birói személy által különös Jegyző
könyvbe (*Protocolum*) bé kell írni. A'
hová, tartzik a' Fel-peres azon Leveleit,
mellyeken kéréseit építeni szándékozik,
Párban bé-adni, a' mellyeket osztán a'
kérésnek summájával, az Al-peresfel az
Idéztetéskor közleni szükség.

23. §.

Midőn szóval léfzen az ügy folyta-
tás, akkor a' kérésre nézve, rendeljen a'
Biró a' Feleknek, Napot, Órát, és helyet,
a' meg-jelenésre.

24. §.

Hogyha a' Falukban, vagy a' ren-
des Törvénytörök nélkül lévő Városokban,
a' szóbeli kérésre rendelt napra, mind a'
két Fél, még pedig szó-szólló nélkül
meg-jelenénd: tartozik a' Biró azokat, a'
mellyek a' dolognak ki-világosítására, és
mind a' két Fél Jussainak védelmére hasz-
nálhatok nyilván fel-jegyezni: fő-képen
pedig arra figyelmezni:

a) Mit kíván tulajdon-képen a' Fel-
peres, a' Derék-perben, és a' mellesleg
lévő állapotokban?

b) Allhat-é a' Fel-vagy az Al-peres
Törvényt?

c) Vallyon az Al-peres Birói hatalma
alatt van-é?

25. §.

Ha az Fel-peres a' Szóbeli-ügy folytatásban; a' maga kérését Irásban nyújtotta bé: nem szabad néki, az ő kérésének Nemét, és abból származott kérését meg-változtatni; szabad ellenben, ha csak szóval adta fel a' Panaszt.

26. §.

Minekutánna az Al-peres, az ellene tett panaszt volta-képen meg-értette; tartozik minden környül állásokra, azon renden a' mellyen a' kérésben elő adattak világosan felelni.

27. §.

Ha pedig az Al-peres világosan nem felelend; a' környül-állások, azon szerént a' mint a' Fel-peres által elő adattak, igazaknak állítatnak.

28. §.

A' Felelet mellett szabadságában áll az Al-peresnek azon környül-álló dolgokat; a' mellyeket a' Fel-peres, ne talán el-halगतott, vagy vóltaképen ki nem tett volna, bé-jelenteni: azoutúl mind a' Derék mind a' melleleg való ügy, úgy szintén a' Fel-peresnek minden-féle Erőiségei, és Bizonyosságainak mivóltá iránt; a' maga Ellenvetéleitelő hozhi: végtére pedig a' maga részire lehető minden Bizonyosságokkal elő-állani.

29. §.

29. §.

Azokat az Írásbéli Erősségeket; a' mellyeken az Al-peres a' maga Bizonyságait építeni szándékozik, tartozik ő a' Fel-peressel, azon Idő-köznek feleiben; a' melly a' Panasz Írásnak, kezében lett szolgáltatásától fogva, a' Törvény napig számlálándó lesz, illendő módon közlenni: mellynek el-múlatásával, ha osztan a' Fel-peres, azokra, önként nem akarna felelni, a' Törvény napnak halasztásával, kentelen az Al-peres az Haladék költségeket a' Fel-peresnek lefizetni.

30. §.

Az Al-peresnek Felelete után, a' Fel-peresnek, az Ellen-feleletre, vagy Be-fejező panaszra szabadsága lesz, mellyben ő, mindjárt előre a' Fel-peres által behozott új környül-állásokra és az ő kifogásaira feleljen: azután pedig, az Ellenfél bizonyító erősségeit rostálja-meg, előadván azon környül-állásokat Bizonyságokkal együtt, a' mellyek az Al-peres ellenvetéseinek meg-tzáfolására hatható-fak.

31. §.

Végezetre az Al-peresnek, Másod, vagy Be-fejező mentességét kell ki-halgatni; a' mellyben ő néki a' Fel-peres által, ne talán a' adott új környül-állásokra felelni,

ni, és a' bé-adott Bizonyítások ellen szót tenni kell.

32. §.

A' szóbeli ügyekre nézve tartasson eg-
tökéletes, jó, és a' folyt dolgokat ren-
desen magában foglaló Jegyző könyv;
mellyet, ha egy vagy mind a' két Fél
nevének alá Írására kívánand: elő kell mu-
tatni; vagy különben-is annak Mását
akarmikor minden halogatás nélkül ki ke-
adni.

33. §.

Hogyha a' Törvény napra, a' Faluk-
ban ugyan Dél előtt vagy után, a' min-
t. i. rendeltetett; a' több Törvény szék-
ek előtt a' ki tett Órára (melly egész-
fzen a' meg-jelenésre szolgál) egy vagy
más Fél el-maradna: A' meg-jelent Félnak
minden Bizonyítás nélkül-is, a' peres do-
log iránt, a' menyiben az a' Kérésnek ha-
tarjain kívül nem menne hitelt kell adni,
és az iránt Törvényes Ítéletet mondani,
ki-vévén azon Történetet, mellyben a' je-
lenvaló Fél, maga önként, mentnek tesz
a' meg nem jelent ellen-Félt, és a' Tör-
vény napnak halasztására reá áll.

34. §.

Ha a' rendelt napon mind a' két Fél
ki marad: Törvény folyás nem lehet; de
az egyik, vagy másik félnek kéreésért
más Törvény nap rendeltetik.

35. §.

35. §.

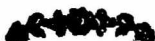
Ha olly véletlen és el-kerülhetetlen akadályt; a' melly által egy, vagy más, Fél, a' meg-jelenésben gátoltatik, a' Törvény napon, vagy előtte helyesen meg-lehet valóítani: a' Törvény napot halasztani kell.

36. §.

Midőn a' Felek meg-jelennek, a' Törvény napot, elégséges és a' Birói halasztást engedő Rendeletben, mindenkor ki-teendő Ok nélkül halasztani soha nem kell. Ahozképest a' Feleket előre, eiegge ki kell halgatni, mind azért: hogy a' terjesztendő Törvény napnak idejét; mind pedig azt, a' mit még az egy vagy a' más félnek bizonyítani vagy elő adni kell, ki-lehes-sen szabni.

37. §.

Ha az egy, vagy a' más Fél el-maradásakor a' Biró a' 33dik §nak rendelése szerent, Törvényt tenne; az el-maradt Fél, azonban, a' maga el-maradását, véletlen, és el-kerülhetetlen akadálnak meg-bizonyításával, meg-igazítani kívánna; azon Fél tartozik az apellálásra rendelt idő alatt, rendes igazító-Irást (*Scriptura Purgatoria*) szükséges Tanúságokkal meg-erősítve be-nyújtani, és a' maga etöfsegeit, egészen be-adni; külömben meg-nem fog halgattatni. A' Biró azonban, az El-

len-Feletis mindég ki halgaffa, és ezen kérdésben: Lehet-e t. i. a' Birói Végezéstől elállani, és a' Derek ügyben, új Per folytatást engedni? Törvény szerént tegyen ítéletet.

HARMADIK FEJEZET.

Az Irásbéli Ügyről.

38. §.

Az Irásbéli ügyekben, küldje-el a' Biró a' Panasz-Irást az Al-peresnek, a' Felelet-adásra, meghatározván a' Törvény napot; a' mellyben a' Felelet be-adandó lesz.

39. §.

Ezen rendelendő és a' kézben Szolgáltatásnak - Idejétől számlálendő Törvény napnak, ha a' Fel-peresnek a' Törvény szék helyén vagy a' Lakása közönségesen, 30. napokból; ha az Országban 60ból, ha az örökös Német Tartományokban 90ből; ha azokon kívül 120ból kell állani.

Azon ügyekben pedig; a' mellyekben a' 2dik §. szerént, a' Feleknek három három Peres-Irás engedtetik: a' Törvény-szék helyén, vagy azon kívül, de az Országba lakozó Al-peresnek 90. napot, az örökös

örökös Német Tartományokban lakónak
120at, azokon kívül lévőknek pedig 180at,
kell ki-fzabai.

40. §.

Ha az Al-peres, a' Törvény-napra
bé-nem adja a' Feleletet; akkor a' Fél-
peresnek, a' Peres-dologra nézve, min-
den további bizonyítás nélkül, egész hi-
telt kell ugyan adni, és az Írásokat, az
ő kívánságára öfzve állapítani (*inrotulari*)
de a' Kérése iránt, azt a' mi Törvényes
ítelni; következés képen a' dolognak mi-
némüségehez képest, az Al-perest, vagy
mentnek vagy meg-gyözötnek kell mondani.

41. §.

Hogyha az Al-peres a' Törvény-nap-
ra, bé nem adhattya a' Feleletet; annak
el-folyása előtt harmad nappal, tartozik
idő-halasztást kérni, egyfzers'mind a' ha-
lasztásnak okait be-adni; úgy hasonlóké-
pen azon időt, a' melly a' védelem-eszkö-
zöknek meg-szerzésére szükséges, Bi-
zonyosságokkal be-jelenteni.

42. §.

Hatalma van a' Birónak, tsupán tsak
akkor, meg-engedni, az idő-terjesztést,
midön az elő-adott okokat szorgalmatosan
meg-fontolja, és hathatóknak találja: a'
ki-terjesztett Törvény-napot, az elő-adott
és meg-bizonyított szükségnek mértéke
szerént, olly móddal kell a' Birónak meg-

határozni: hogy ezen Törvényes-Rendben, ki-rendelt Törvény-napokat soha felül ne haladja, akár az első, akár a mászszorozott kérelemre, engedődjön-meg a' halasztás. Ha pedig a' ki-szabott Törvény-napoknál többet kívánna az Al-peres; olykor a' Fél-peresnek, rend-szerűen való ki-halgatása után, kell az ollyant meg-engedni, vagy meg nem adni.

43. §.

Valamedig a' Fél-peres, az Irásnak össze-állapítása iránt való Kérését bé-nem nyujtja: mind addig szabad az Al-peresnek a' Törvény napoknak el-múlása után is, a' maga feleletét be-adni. De ha már az iránt meg-lett a' Kérés: a' Felelet többé bé-nem vétetődik: melly szerint, kell az egyéb Peres-Irásokkal is banni.

44. §.

Minekutánna a' Felelet, kellete korán bé-nyújtatott, a' Biró azt a' Fél-peresnek, az Ellen-felelésre meg-küldje, és ennek bé-adása napját meg-határozza.

45. §.

Akár-hol lakjon, a' Fél-peres; a' rend-szerűen való ügyekben 14. a' 2dik Sban ki-vettekben pedig 30. Napokat kell, az Ellen-feleletre rendelni. Hogyha pedig a' rendelt időre, bé-nem adhatná a' Fél-peres, az Ellen-feleletet; a' Törvény-napnak el-folyása előtt, leg-felgyebb har-
mad

mad nappal, kérjen idő-halasztást, és Bizonyoságul adja elő, az ötött erre készte-
tő okokat, meg-jelentvén ezek mellett
azon időt, a' melly a' Védelem-Eszkö-
zöknek meg-szerzésére kinvántatik.

46. §.

Hatalmában áll a' Birónak, nem e-
gyébb-képen; hanem ha az élő-adott oko-
kat meg-fontolván, hathatóknak találja,
meg-engedni az idő-terjesztést. De az új
Törvény napot, az elé adott, és meg-
bizonyított szükségnek mértékéhez képest,
úgy kell néki meg-határozni, hogy ezen
Törvény-Rendben ki szabott Törvény-nä-
pokot soha felül ne-haladjon; a' Halasz-
tás akar az első, akar pedig a' mászszoro-
zott kérelemre engedtelesen-meg.

Ha a' Fel-peres, vagy annak az ügy-
folytában történt halálával az ő maradék-
ja az ügyet folytatni akarván, a' végre
hosszabb idő halasztást kérne, hogy a'
Per környül-állásai iránt, tellyes okta-
tást vehetne: ezt különben nem lehet;
hanem az Al-peresnek rend-szerűen leendő
ki halgatása után meg-engedni, vagy meg-
tagadni.

47. §.

Ha a' Fel-peres, a' Törvény napra
az Ellen-Feleletet bé-nem adja; a' Peres
Írásokat, az egyik, vagy a' másik Fél
kivánságára öszve-allapítani, a' Felelet-

ben bé-hozott, és a' Peres-dolognak egészítésére; úgy az Ellen-vetéseknek meg-erőssítésekre elő adott környül állásokat, igazaknak állítani; és az ekkorraig bé-nyújtott Irások iránt ítéletet mondani kell.

48. §.

A' melly ügyekben, két két Peres-Irárok a' Feleknek engedtetnek: ott nem szabad a' Fel-peresnek, az Ellen-feleletiben, új környül-állásokat, vagy Bizonyítárok, egyebb iránt be hozni; hanem ha ezek a' Feleletben fel-adott Peres-dolognak, vagy az Ellen-vetéseknek megtzafolására szükségesek. Ha pedig ezeken kívül, másokat adott-fel a' Fel-peres, azokra a' Birói végzésben semmi figyelem ne legyen.

49. §.

Mind azon által ha a' Fel-peres, fontos Bizonyítárok, vagy ezeknek folytatásokban, hittel meg-erőssitheti azt: hogy ő az Ellen-feleletben bé-hozott új fejedeket, nem kész akarva halgatta-el a' Pauasz-Irásban: ezeknek az Ellen-Feleletben leendő be-iktatások meg-engedtetik. Ezen végre a' Fel-peres, az Ellen-feleletnek bé-nyújtása előtt, ezen új fejedeknek bé-hozhatások iránt, különös kéréssel Irással, a' Birótól engedelmet kérjen. A' Biró pedig ki halgatván az Al-perest,

minden tsavarítások félre-tételével ez iránt
Törvényt mondjon.

50. §.

Soha sem kell meg-engedni a' Fel-
peresnek, hogy a' Panasz-Irásban élő
adott Reménykedését, állátjára, az az
a' Panasznak Tárgyára, és Nemere nézve
meg-változtathassa: ellenben meg-engedte-
tik az: hogy le-tévén a' Panaszt, és le-
fizetvén az Al-peresnek, az okozott költ-
séget attól el-álljon, és új Panasz Irást
nyújtson-bé.

51. §.

Az Ellen-feleletet, az Al-peresnek,
a' másod-Feleletnek bé-adása végett, el-
kell küldeni; 's-egyszers'mind az időt, a'
melly alatt azt bé-hozza meg-kell hatá-
rozni.

52. §.

Akár hol lakjon az Al-peres, a' rend-
szerént való Ügyekben 14. a' 2dik §ban
ki-vettekben pedig 30. napokat kell, a'
a' másod-felelet bé-nyújtására rendelni.
Hogyha azonban az Al-peres fontos okok-
ból hosszabb időt kívánna: mind ő ezen
kivánságában; mind a' Biró a' halasztás
engedelmében ahoz tartás magokat; a'
mellyek az Ellen-feleletre nézve, a' hossz-
szabb idő meg-engedése iránt a' 45dik és
46dik §ban rendelve vannak.

53. §.

Ha az Al-peres, a' maga másod-feleletét a' rendelt időre bé-nem hozza, az egyik, vagy másik Fél kívánságára, a' Peres - Írásokat öfzve - állapítani : a' Fel-peres által, ezen Törvény - Rend szerént bé-adott lett dolgot néző új környül - állásokat igazaknak esmérni, és az ekkoráig bé-nyújtott Peres - Írások iránt kéleletet kell tenni.

54. §.

A' melly ügyekben, két két Peres - Írás a' Feleknek engedtetik ; nem szabad ott az Al-peresnek, a' másod - feleletben lett dologbéli új környül - állásokat és Bizonyításokat, egyébképen be-hozni ; hanem ha azok, a' Fel-peres által az Ellen-feleletben bé-hozattaknak meg-tzáfolására valók lennének. Ha pedig tsak ugyan másokat hozánd-bé, azokra a' Birói Végzésben femmi figyelem ne legyen.

55. §.

De ha az Al-peres hathatós okkokal, vagy ezeknek nem léttekben, hittel megmutathatja azt : hogy ő a' másod-feleletben bé-hozott új segédek, nem kész akartva fülelte-el a' maga feleletiben ; ezeknek a' másod feleletben leendő bé-iktatásokat, meg-kell engedni. Ezen végre az Al-peres, a' másod-feleletnek bé-nyújtása előtt, a' Birótól, ezen új segédeknek, be-

be-hozhatások iránt, egy különös kérelmő
 irással engedelmet kérjen; a' Biró pedig
 ki-halgtván az iránt a' Fel-perest, min-
 den tsavarítások felre-vetésével, Törvényt
 szóljon.

56. §.

A' melly ügyekben a' 2dik §. sze-
 rént, mind a' két Félnek három Peres-
 lés engedtetik, szabad ott a' Fel-peresnek,
 ugyan az Ellen-feleletben, az Al-peresnek,
 pedig, a' másod-feleletben, új környül-
 állásokat; és Bizonyságokat be-hozni;
 de a' harmad, vagy negyed-írásban, egye-
 dül azok alatt a' fel-tételek alatt enged-
 tetik a' meg; a' mellyek, a' rend-szerént
 való ügyekben, a' 48dik 54dik és 55dik
 §§ban, az Ellen- és másod feleletekre néz-
 ve, fel-jegyezve talaltatnak. Egyébb
 aránt, a' harmad vagy negyed irások be-
 nyújtására rendelendő idő, vagy annak
 ki-terjesztésének meg-engedése iránt, azok-
 ra fog a' Biró vigyázni; a' mellyek az
 Ellen és másod feleletekre nézve fellyebb
 rendeltettek.

57. §.

Ha az Al-peres, a' rend szerént va-
 ló ügyekben, az 54dik és 55dik §§ra, a'
 maga másod-feleletiben; vagy pedig az
 56dik §ra nézve a' ki-vett ügyekben a'
 maga negyed irásban, új környül-álláso-
 kat és Bizonyításokat, hozand elő; mind

a' két Félnek, Bé-fejező Irás (Schluß und Gegen-Schluß Schrift) engedteffen-meg. A' Törvény napoknak ki-szabásaik-ban pedig, a' szerént-va valamint az Ellen, és másod feleletekkel kell banni.

58. §.

Ezen Bé-fejező Irásokban tsupán olyakat bé-adni; a' mellyek a' másod-feleletben, és rész szerént a' negyed-írásban, bé-hoztákat illetik; és minden szaporítá-fokat, és az elébbeni Peres Irásokban már elő-adattaknak mászorítását távoztatni kell.

59. §.

Lehet ugyan a' Fel-peres utolsó írásában új környül-állások, és Bizonyítá-fokat fel-adni; de tsak olyákat; a' mellyek a' másod-feleletben, avagy a' negyed-írásban bé-iktatott újjítá-foknak meg-tzafolására tartoznak; ellenben az Al-peresnek vég-írásában semmi új környül-állásoknak, és Bizonyítá-foknak helye nem léfzen.

60. §.

Ha az Al-peres az ügy folyása ideje alatt, meg-halna; tartozik azt vagy a' már bé-vállott Ügy-védő, vagy ennek nem léttében, a' Fel-peres a' Birónak mindjárt bé-jelenteni: és azon maradékoknak, a' kikre az ügy terhe háramlott, neveiket, lakásaikat, és ha gyermeki kor-ban

ban találtnának, ki légyen az ⁵ Gond-
 viselőjök? minel hamarabb lehet bé-mon-
 dani, a' Biró pedig, a' bé-nyújtandó Pe-
 res-Irás iránt, adandó Végzését azon sze-
 mellyekre, és Nevekre, a' mellyek ezen-
 tül, az ügyben állani fognak igazítván,
 és nekik meg-küldvén, egyszer'smind a'
 függöben lévő Irásnak bé-hozására, az
 állapotokhoz képest, új Törvény napot
 rendeljen, ez azonban, ezen Törvény
 Rendben, ki-szabottnál hosszabb ne lé-
 gyen, hanem ha a' környül-állásokra néz-
 ve hosszabbat kérnének, melly végre
 annak meg-engedésében, vagy meg-taga-
 dásában, a' Biró a' fellyebb rendeltékhez
 fogja magát alkalmaztatni.

NEGYEDIK FEJEZET.

Az Úgy Izentsről, és Párt-fogásról.

61. §.

A' ki Jussát tartya valakinek, példának
 okaért az El-adónak olyan esetben;
 a' mellyben a' tereh nélkül el-adott Jö-
 szágot más valaki tereh alá vetni szándé-
 kozik, arra való kényszerítésére: hogy
 harmadik ellen, jolesül a' ki-tett esetben,
 a'

a' Termeltetést kívánó ellen, Pert izen-nyen, és folytatlan; tartozik az olyan mának eiötte harmadik-ellen a' Panasz-Írását bé-adná, a' Párt-fogóját (*Evictor*) az eiö állásra törvényesen meg-szóllítani, máskép a' mely ügybe, maga böt-sakko-zott; többé azt a' Párt-fogó magára vá-laini nem köteles.

62. §.

Ha a' Párt-fogó az öltalomra önként reá áll, vagy erre a' Bíró által kötelez-tetik; tettzésében áll az ügy Izenőnek: aka-ja-e ügyét véle egy értelemmel foly-tatni? vagy annak egész terhét, maga ab-ba való avatása nélkül reája bizni? Az utólsó Tö ténembe tartozik a' Párt-fogó-nak, mindennemü Tanúság, és legéd Ír-sait, menedék level (*Apocha*) mellet, Pár-ban által-adni.

63. §.

Azon szzerént ha az Al-peres, a' harmadiknak, úgy mint a' Párt-fogójának, Törvénybe való idezéséhez Jufsát tartja; köteles ötett a' Feleletre neki ki mért Fele-Időnek multa; a' 2dik Sban ki-vett ügyekben pedig a' Perbeli Jufs iránt bé-adandó malod-írás eiött Törvénybe fogni. Külömben a' Párt-fogó az öltalmazással többé nem tartozik.

64. §.

Hogyha a' Párt - fogó általomra kihivatott; ugyan azon Időt kell neki megengedni, a' melly volt rendelve az Alperesnek: azonba ha vagy azt állítja: hogy általommal nem tartozik; vagy hogy neki-is másod Párt-fogója (*Super Evictor*) vagyon: tartozik azt a' Törvénynek feleletre rendelt Idő-félnek multa előtt, be-jelenteni.

65. §.

A' Párt-fogó és a' Párt-fogást kívánó között az iránt támadt kérdést: vagyon-é az általmazásnak helye? vagy mint? különösen folytatni; a' Fő ügyet pedig, az alatt, olyan ki-tétellel fűgve kell tartani; hogy ha a' Párt-fogóra támaszkodó Alperes, a' Fel-peresnek kívánságára megmutathattya: hogy ő a' Párt-fogás iránt való Pert, illendően üzi. Ha tehát ezen Pernek kesedelmes folytatását észre vészti az Ellen-fél: annak el-végzését; sőt a' szükség ügy hozván a' Fő ügynek folytatását-is meg-kivánhattya, a' mellyet a' Biró tartozik-is jóvá hagyni.

66. §.

Vége lévén a' Párt-fogás iránt való Bajnak; a' Feleletre vagy a' adik §ban kivetett ügyekben a' másod-feleletre rendelt első Idő (a' melly a' Birói végzés-közöleté-

tetésének napjától számláltatni fog) ismét egészen meg-engedtetik.

67. §.

A' mi a' Párt-fogás iránt rendelve van; ugyan azt kell tartani, a' Párt-fogó által be-jelentett, további Párt-fogás, vagy másod Párt-fogós felől-is.

68. §.

Ha a' Párt-fogás iránt folytatott Pernek végzésével ki-világosodna: hogy az vakmerőül, és tsupán az ügynek gátolására koholt legyen: Fel-marad az Ellen-félnek, ezen Haladék által, a' Fő ügyben okozott kárjainak, helyre hozattása iránt való Jussa.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Az Ellen-Ügyről (Reconventio.)

69. §.

Ha az Al-peres, az Idegen Országi Fél-peres ellen, igazságos Pert kózzel magának: lehet neki, azon Biró előtt a' ki által Törvénybe idéztetett, Ellen-ügyet, mind addig támasztani; valamедdig a' Fél-peres Keresete iránt, utolsó birói végzés sem tetetik. De az Ellen-ügyet,

különös Panasz-Írásban, be-adni; és a' Felelettel öszve-zavarni nem kell.

A' Hazafiakra tekintve, egyedül tsak ott lehet, az Ellen-ügynek Széke, a' hol mind a' két Fél, akár honnan eredett pénzbéli adótság iránt vetélkedik.

HATODIK FEJEZET.

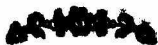
Az Úgy-folytatásnak Szabadságáról és kötelességről; úgy a' Maga-Védelmézetőségről.

70. §.

Valakinek a' Törvény, önnön Jóságának szabad birását meg-nem határozta, szabad annak a' maga jussát Törvényesen keresni és védelmezni.

71. §.

A' kiknek a' Törvény a' Jóságnak birását, vagy meg-nem engedte meg; vagy a' meg-engedettet el-vette; illyeneknek Jussait Törvényesen keresni, vagy védelmezni azokat illet; a' kikre azon kötelességet a' Törvény vetette. Ugyan azért a' Biró nem vehet be Peres Írást azoktól; a' kik még semmiképen Törvényt nem láthatnak; de tartozik az ol-
lyat

lyat mindjárt vissza vetni, és a' visszavetésnek okát a' bé-adott Írásra ki tenni.

72. §.

Nem lehet az Ellen-Felet arra kényszeríteni, hogy a' maga Jufsát Törvényel keresse; egyedül ezen három kiszettő Történetekben.

Először: Ha az Ellen-Fél, a' más ellen-lévő Juffa irant ditsekedett.

Másodszor: Midön valaki új Épületet tenni igyekszik.

Harmadszor: Hogyha a' Kerestet olyan Jószágra néz; a' melyre az öszve-fereglett Hitelezőknek Kerefete tzeloz.

HETEDIK FEJEZET.

*A' Rágalmazás által okozott kiszettő Úgyről.
(De Provocatione ex Lege diffamari.)*

73. §.

Ha egy valaki, kérkedett azzal; mintha harmadik nékie adófia volna; ezen utólsónak, szabadságában áll, a' kérkedőt, az ő, az az: a' kiszettettnek Birája előtt, Törvénybe húzni, és arra kényszeríteni, hogy ez a' maga kérkedésének meg-bizonyítására kötelestessen; különben

a'

a' tettett adótság iránt, örök halgatásra íteltessen.

74. §.

A' Kifizetett a' Vetélkedésnek mi-vóltát, és azon adótságot, a' melly iránt a' kérkedő, hányta-s vetette magát, értelmesen tegye-ki, és egyfzersmind; a' kérkedésnek meg-bizonyítására szolgálható Törvényes Tanúságokat, ha talán ta-gadná, illendőképen adja-bé.

75. §.

Az illetén kifizetésnek Történetében a' kérkedőnek hagygya-meg; hogy a' nékie tulajdonított kérkedésre feleljen: vagy ha szükség a' maga Panász - Irását nyújtsa-bé; külömben ezen állapot iránt, Örök halgatásra leendő Itéltetését szen-vedje-el.

76. §.

A' kérkedőnek, ezen végre ugyan ezen Törvény napokat kell rendelni; a' mellyek az Al-peresnek, a' Felelet, benyújtására a' 39dik §ban rendeltettek.

77. §.

Hogyha a' kérkedő a' néki tulajdonított kérkedés iránt, kellete korán vagy feleletet; vagy Panász-Irást adánd-bé; akkor az első Esetben azon szerént; valamint egyéb Feleletekkel, vagy Ellen-Vetésekkel; a' másodikban pedig, mint a'

más Pánasz - Irásokkal, vagy Törvényes kérésekkel, kell bánni.

78. §.

Ha pedig egyet sem tselekedne a' kérkedő: a' Biró ötöt a' kiszttetettnek kívánására, azonnal örök halgatással terhelje: ennek indító okát pedig nyilván tegye ki.

NYÓLTZADIK FEJEZET.

A' szándékozott új építésből eredett Felbevaló Fogásról.

(Provocatio ob novi operis malitionem.)

79. §.

Jussa van, az új Épületet tenni szándékoznak, azon Biró előtt, a' kinek, az Épülettel terhelendő Föld, Törvény szolgaltatásra való hatalmá alatt van, azoknak, a' kiknek Ellene-mondások iránt, magát bátorságossá tenni kívánnyá Törvénybe fogni, és az épület Formájának kétszeres bé-adásával kérni, hogy ő! (az Ellene-mondó) vagy Ellen-párlásának igazságát, meg-mutassa vagy szenvedje: hogy ez iránt örök halgatással terheltesse, és mellett a' bé-adott forma, és Ab-ázolás, vagy Rajzolat ízerent leendő építésre fel kell

Kell a' Kiszttetett szabadítani. A' két Rajzolatokból pedig, az egyet a' Törvény-háznál meg-tartani; a' másikat egyikének a' kisztetők közül, hogy azt ő, a' többivel közölhesse, által kell küldeni. Egyéb-árant a' szerént kell banni; a' mint a' Ragalmazás által okozott kisztető Ügyekben.

KILENTZEDIK FEJEZET.

A' ki-birdetett Úgyról, vagy a' Hitelezőknek öszve-gyűlésekről.

(Processu Edictali sive Concurfu Creditorum.)

80. §.

Az öszve-gyűlésnek azon Biró előtt kell meg-lenni; a' kinek hatalma alá; az Adós, személynének minémüsége nézve vettetett; de egyedül tsak azon Jóságokra nézve; a' mellyek azon egy Tartományban, vagy Országban találatnak. E' szerént, ha az Adós, több Tartományokba birna Jóságot; az öszve-gyűlésnek mindenik Tartományban, az ezekben fekvő Jóság iránt ugyan azon Biró előtt kell meg-esni, a' kinek az Adós, személynének minémüsége nézve, hatalma

alatt volna, hogyha abban a Tartományban lakozna.

81. §.

Az öszve-gyülelt, e' következendő három Történetekben, minden halogatás, nélkül jóvá kell hagyni.

a) Ha valaki a' meg-fizetésre való tehetetlenségét bé-valja.

b) Ha valakinek halálával a' meg-nevezett örökös, vagy ennek nem léttében a' maradt Józsnak gondvifelője az örökséghez tartozó Józsnak iránt öszve-gyülelt kívánna.

c) Ha az Adós az adófságra nézve fogságban esvén, más Hitelező által, új Eksekúzióval háborgattatik.

82. §.

Ha az Hitelezők közül egy vagy többek öszve-gyülelt kívánhat, és nyilván való nem volna: hogy a' kérés helyes ok nélkül való lenne, vagy csak az adósnak fanyargatására iránzana; akkor a' dolognak ki-világosítására, minél rövidebb időt rendelni, és az adósnak meg kell hagyni: hogy vagy az öszve-gyülelt kéro Hitelezőket bátorságossá tegye; vagy Birtoka, és adófságának Jegyzését el-készítvén, azt a' Törvény napra bé-hozza.

83. §.

Ha az Adós a' maga kéro Hitelezőit a' ki-fizetés iránt bátorságosokká
nem

nem téfzi, vagy a' Törvény napez meg-nem jelenend; vagy a' Birtokának, és adótságának Jegyzését bé-nem hozza: vagy pedig azt: hogy minden Hitelezőnek eleget tehet, meg-nem bizonyítja: az öszve-gyüleést, minden halogatás nélkül jóvá-kell hagyni.

84. §.

Az öszve-gyülés Jóvá-hagyását olyatén parantsolat által, mellyel az Hitelezők, öszve-Hivattatnak kell ki-hirdet-tetni: azért az öszve-gyüleést, azon törvényes következéseire nézve; a' mellyek általa erednek, az említett parantsoltnak ki-hirlelésetől fogva Jóvá-hagyottnak kell esmérni. Erre nézve, az öszve-gyülésnek Birája, ezen ki-hirlelést minél hamarabb tétesse-meg, jól fel-jegyezven a' napot; a' mellyben a' ki-hirlelés véghezment.

85. §.

Minekutánna az öszve-gyülés fel-szabaditatott (*Concurfus apertus*) az az rendszerent közönséges-tétett: az Adós ellen, semmi féle Biró többé Törvényt nem szolgáltatathat; hanem a' Feleket az öszve-gyülésnek Birájához kell igazítani.

86. §.

Midön az öszve-gyülés fel-szabaditott: a' Biró azonnal -

a) Az Adós Józágának óltalmazására Úgyészt nevezzen. Ha pedig a' Falukban, vagy Mezö - Városokban a' Hitelezök, a' Törvény szolgáltató előtt megteendő nyilvánítás (*Liquitatio*) iránt egyet értenének: a' nyilvánításhoz lehet ugyan ezen személy előtt fogni; de úgy: hogy mindeneknek elötte, az Ugynek megalkúvás által leendő Végzését, minden szorgalommal munkálja, ha pedig arra nem léphetnek, folytassa Rend-szerént tovább a' dolgot.

b) Az öfzve-gyülésnek fel-szabadításával, végye egyizers'mind a' Biró az adósnak Tehettségét Birói kéz alá, irattassa azt öfzve, és petséltesse-meg. Azon szerént -

c) Az esméretes és meg-jelent Hitelezöknek egyet-értéfekbül, vagy ha a' szükség úgy hozza; Hivatallyarra nézve; az Adós Józága felett Gondviselőt (*Curator Bonorum*) allitson. Végtere

d) Mindeneket valakiknek az Adós ellen kerefetek lehetne, közönséges parantsolat által olly meg-hagyással hívja-öfzve, hogy azok a' magok kerefeteket, a' rendelendő napra bé-jelentsék; másképen a' menyiben a' meg-lévő Józág a' meg-jelent Hitelezöknek számokra fel-öfzol: annyiban magokat ki-zártaknak tarttsák.

87. §.

Az Időt, a' mellyben a' Hitelezők a' magok kerefeteiket bé-vallandók lesznek: a' Biró a' környül-állásokhoz képest, határozza-meg. De soha hat holnapoknál hosszabb, és 30. napoknál rövidebb Időt ne szabjon az Innepeket mindenkor hozzá számlálván.

88. §.

Az öszve-gyülelést hirdető Parantsolatot a' Törvényszék ajtajára szegeztetni, és az újság Levelekbe iratni, egyfzers'-mind a' Hét-Birás Táblának olyan véggel, mindjárt tudtára kell adni: hogy ez azt, az Ország-béli minden Törvény-székeknek hirtül adja; ezek viszoatag a' rendelt Időt közönségesse tehessék, és az adótságba köteleződött ellen, ne talán folyó Pereket meg-állithassák. Továbbá a' Hét-Birás Tábla, a' fel-szabadított öszve-gyülelést, az Appellálásra rendelt Német Országi Fő Törvény-székeknek-is meg-fogja jelenteni, azon okból: hogy azok-is a' szükséges ki-hirlelést a' magok részéről meg-tehessék. A' melly Hitelezők pedig az adótságoknak nyilván való Laistromában feljegyeztettek. Azokat különösen idézni, és kinek-kinek közülök olyan Időt kell a' meg-jelenésre ki-szabni, a' minémü az Al-peresnek az ő jelen-vagy távoly-léttének

nek mértéke szerént a' Panasz-Irásnak közöltetésékor adatik.

89. §.

Mihelyt az adós Jóságának óltalmazására ki rendelt Ügyész, az öszve-gyűlést meg-határozó parantsolatot veszi: köteles az esméretes Hitelezőkkel mingyárt; a' többiekkel pedig ezen rend-szerént, a' mint meg-jelenendének, a' Hitel nyilvánítása körül munkálódni. Hogyha ő a' Hiteleknek bé-jelentésekre ki-szabott Idő előtt, a' nyilvánítást minden Hitelezőkkel tökéletesen el-vegezendü: olykor az illetén szorgalmatosságra, a' Bérinek ki-szabásakor különös tekintettel kell lenni.

90. §.

A' Hitelezők adják-bé az ő kérefeteket rend-szerént való Panasz-Irásban: minden kerestet, a' Törvény-Jegyző könyvébe be-irasson; úgy a' nevezett Ügyész-által-s jól fel-jegyeztesse, annak idejében igazán Laistromba be-iktattasson; ezen Laistrom pedig, a' több Irásokkal olly véggel tetteffen-el; hogy abból a' Hitelezőknek Rend-allitása (*Classificatio*) megállapitathassék.

91. §.

Minden bé-jelentett akar minémü kerefetekre nézve, a' Hitelezőknek, azon szerént kell bánni; valamint egyebféle Panasz-iránt. Azonban köteles a' Hitelező,

zö, nem csak, a' maga keresetének valóságát, de azon Jufsát-is a' melly szerént, é vagy más Rendszerben helyheztettetni kívánkozik, elegendőképen meg-mutatni. E' mellett szabadságában áll minden Hitelezőnek a' le-kötelező Eredeti leveleket meg-nézni, és ha azoknak, hiteles vóltok iránt, némi-némü Ellen-vetései tamadnának: azokat a' Jóság Ügyészével, kötelességének meg-tétele végett közleni.

92. §.

Minekutánna mind azon bé-Jelentések iránt; a' mellyek a' Hitelezők által, az hirdető Parantsolatban meg-hatarozott Időnek múltáig bé-adattattak, az Ügy elvégződött; és az Írások egybe-állapítottak: minden bé-vallásra nézve a' keresetnek valósága iránt különösen Itéletet tenni, egyszers'mind pedig a' Rendet-is, a' mellyben kiki a' bé-jelentett Hitelezők közül helyheztetendő, ki-dolgozni, és azt illendőképen közönségesíteni kell. A' közönségesítésnek pedig olly' móddal kell meg-esni: hogy a' Rend-állitás a' Jóság-Gondviselőjének, és az Ügyészének egész Foglalattya szerént; a' Hitelezőnek pedig, azon Tzikkelyben, a' melly őtet nézi, kezekhez szolgáltaffon; mindazonáltal, tetzesétül függ mindenik Hitelezőnek az egész Rend-állitást a' Jóság-Gondviselőjénél
meg-

meg-tekinteni; vagy annak mását a' Bírótól ki kérni.

93. §.

Minden Hitelezőknek, elelben kell helyheztetni ezeket:

a) A' kik a' magok le-tett (*Depositum*) költsön (*Commodatum*) vagy Bérben adott (*Locatum*) vagy akár minémü tulajdon Jussal reájók néző; és az öszve-gyülésnek fel-szabadításakor, az Adós Jószágában még meg-található, Ingó vagy Ingatlan Javokat viszfzá kérk; de nem az olyanok, a' kik az Adósnak valamit el-adtak, azon kívül: hogy az el-adottnak árát viszfzá vették volna.

b) A' Feleség, a' Férjhez hozott (*al-latura*) és még az adótságba kötelezett Férje Józága közt meg-levő Javaira nézve.

c) A' kik az öszve-gyüléskor, az Adós Jószágára pénzt vagy munkát tettek; úgymint azon Jószág Ügyélze, és gondviseleje.

94. §.

Az első Rendbe állítatándók: a' kiknek ezen Törvény Rendiben az Elsőség tulajdoniták; tudni-illik:

a) A' Fejedelem kints-Tárját; vagy az Uráságokat illető adók.

b) Az Adós el-takarittatására szükséges költségek.

c)

c) A' Gyászra meg-kivántató költségek; de tsupán tsak akkor; ha az Adós az öszve-gyülés fel-szabadittatása előtt holt-meg.

d) Az olyan Tselédek, a' kik étel-ért vagy Ruházatért, vagy egyszer'smind mind a' kettőért valami Urnak szolgálnak, azon Bér iránt; a' melly nékiek az öszve-gyülés fel-szabadittatása előtt való, és vis-sza számlálendő egy esztendőre esik, kivévén ha meg-bizonyíthattyák hogy ők az el-maradó Béréket, kérték ugyan; de az Uraság azt, az ő akarattyyok ellen meg-tartotta. Ily esetben a' Bér a' három vis-sza számlálendő esztendőkre ezen Bend-be tétetik.

e) A' Feleség annyiban; a' mennyiben a' Férjéhez hozott olyan Javának a' melly többé voltaképen rants-meg; de a' Férj Javaiba, és Jóságába lett fordittatásá elegendőképen meg-mutathattya. Ugy nem külömben a' Törvényben ki mért Meny-Afzszonyi Jutalom (Dor) iránt, de úgy: ha az öszve-gyülés a' Férjnek holt-után lett-meg. Egyébb aránt sérelem nélkül meg-marad a' né talán fel-maradandó Jóságban a' Törvény által ki-rendelt Özvegyi Jus.

f) A' neveletlen Arvák, vagy azok; a' kik Törvény-szerént az Arvákhoz hasonlítanak, azon keresetekre nézve, a' melly

melly nekik az ö szám-adás alatt lévő személy és Józág Gondvifelői (*Tutores: Curatores*) ellen vagyon.

g) Az Orvosok Seb-gyógyítók és a Patikáriusok, egy esztendőbeli Fáradozások, és adott Orvofságaik árra iránt.

b) A' Kémény-seprők egy esztendőbeli Bérek iránt, a' melly a' fel-szabadított öszve-gyülésnek napjától hátra-szamláltatik. A' melly Hitelezőknek ebben a' Rend-allításban helyek van; azok ha a' Józág elegendő nem lenne, mindnyájoknak ki elégítésére: a' kereseiteiknek mértéke szerént, minden Elsőség-béli tekintet nélkül elégítésenek ki.

95. §.

A' második Rend-allításban, helyhez-tetendők mind azok; a' kiknek Ingó Józágok zálogba vagyon: vagy a' Fel-jegyeztetés által, néminémü Ingatlan Józágban zálogos Just magoknak szerettek. Mellyek iránt a' Fel-jegyeztetésnek; különben ha a' fel-jegyeztetés egyszers-mind lett meg; akkor a' kötelező Levelnek ideje határozza meg az elsőséget. Mindazonáltal azok; a' kiknek valamely Józág különösen bé-iratott: a' magok ki-elégítettések Rendiben, ugyan azon Józágot meg-kivánhattya. Hogyha pedig egy valaki a' Józágnak egy valójában, nyilván, és törvényesen lett által adása mel-

mellet, valóságos zálogos birtokába lépett; azonba Fel-jegyezve nem volna; még-is a' több később Fel-jegyezett Hitelezők eleibe-téteik.

96. §.

Az 1786dik esztendőnek 15dik Majusától fogva tett zálog mellet, az Adófságok Hitel-hasznaiaknak (*usure*) a' Fel-fzabeditott öszve-gyűléstől, három vizfsza számlálendő esztendőkre ugyan olyan el-sőségek van, valamint a' Töke-pénznek. Hogyha pedig azok iránt már az előtt meg-szűnés nélkül Per folyt; akkor mind a' Panasz - Irás bé-nyújtásától három elfolyt esztendőkre vizfsza számlályán; mind ettül fogva az öszve-gyűlés fel-fzabeditásáig a' Hitel-haszonnak szintén olyan el-sősége lesz; mint a' Töke-pénznek.

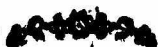
97. §.

A' harmadik Rend-allátásban helye van a' Fiskusnak, azon kerestet iránt, a' mellyek nékie némelly közönséges hivatalt viselő személy Hivatalára nézve, p. o. a' kints-Tárban, vagy a' Hivatal-ade-manyért tartozik.

98. §.

A' harmadik Rend-allátásban tartozó Töke-pénznek hitel-haszna iránt, azt kell követni; a' mi a' 96dik §ban a' zálog mellett lett hitelezésnek Hitel-hasznaó rendelve van.

99. §.

99. §.

A' negyedik Rend-állatásban tartoznak: a' Fiskus olly kereset iránt; a' melly valamelly le-kötelező Levelekből ered; úgy minden-nemü egyéb köz Hitelezők. A' kik a' hátra maradt Jóságból az ö kereseteknek mértékeik szerént, minden különböztetés nélkül részt lésznek vévendő; a' Hitel-hafzonra nézve pedig ugyan arra kell figyelmeznü a' mi a' 96dik §ban a' zálogos hitelezők Hitel-hafznok iránt rendeltetett.

100. §.

Az ötödik Rend-állatásban tartoznak az 1786dik esztendőbeli 15dik Majustól tett ollyan adótságoknak Hitel-hafznai; a' mellyek ezen Törvényben a' Jusra nézve a' Töke-pénzel hasonlókká nem tétettek; melly iránt, semmi különbségnek helye nem lévén, tsak a' summa vétetteffen tekintetbe.

101. §.

Az hatodik Rend-állatásba valók:

a) A' merő Jóakarattól lett Hitelezők: az az: a' kiknek keresetek, egyedül az adósnak adakozóságából eredett: p. o. a' meg-ajándékoztattak, még pedig minden különböztetés nélkül, tsupan a' kereseteknek mértéke szerént. Ezek után következik

b) A' Fiskus, a' néki ítélterett pénz-
béli Büntetésekre való nézve. Ezen két-
féle kerészetnek pedig, tsak akkor van
ebben a' Rend-állításban helye, hogy ha
záloggal bátorságosítva nints.

102. §.

Hogyha az Adósnak öszve-gyülés
alá vetett Jöszágában Bánya, avagy ahoz
tartozó Tsinálmányok, úgy mint, Réz-
kölyük (Puchwerk) Réz olvasztó (Hütte)
és vas olvasztó (Hochofen) kementzék
és Hámrok vagy egyebek ehez tarto-
zók talaltatnak: egyedül tsak ezek iránt;
nem pedig a' több, az öszve-gyülés alá
esett Jöszágra nézve, a' 94dik §ban meg-
jegyzett, első Rend-állításban lévő Hite-
lezőknek eleibe a' következőket, a'
következendő Rendel kell helyheztenni.

a) A' Fejedelem Fiskusát vagy azon
földes Urakat, a' kiknek a' Bányai Déz-
mához (*Decima metallica*) vagy a' Bányai
részekből *) való Jövedelemhez, vagy pe-
dig a' három hólnapi szokott hafzon-vétel-
hez (*Quatember geld*) különös Jussok va-
gyon. E' pedig olytán Jövedelem iránt
értetik; a' minémü Ertz-Dézma vagy Vám-
gyanánt, a' Földes Urakat a' Bányai ré-
szekből illetik; azon szerént értetendők

E

azok

*) Kux. Egy Bánya 128. részekre osztatik; ezek
a' részek kuxzoknak neveztetnek.

azok a' Jövedelmek-is; a' mellyek a' Földes Urak számokra a' Bányákra pénz nélkül szolgáltatott Faért fel-tartattak; nem különben azok az adók-is, a' mellyekkel a' Bánya Építők (Gewerken) - - három hónapi Bér gyanánt tartoznak. Mellynek helye lesz az öszve-gyűlésnek fel-szabadításától fogva, hátra számlalándó három hónapokban.

b) A' Bánya Építettök vagy a' Hámrosok, a' Bányákból Hámrokból, vagy a' Vás, és Értz olvasztó kementzékéből származott is az Adós Javai között lévő kész jövedelem iránt. Ugy nem különben -

c) A' Bánya műveketésére, öszve tett, és az Adósnál meg-lévő kész pénz, azon szerént, a' köz péuzen el-készített, és a' Bányákat és ezekhez tartozó Tsinálmányokat illető szereknek Tárjs iránt - is.

d) A' Bányászok, a' Réz-kölyük, Réz-és Vás-olvasztó kementzék körül dolgozók, a' Hámrosok, és az ilyen Tsinálmányokhoz tartozó munkások, a' meg-szolgált Bérekre nézve; de tsak az öszve-gyűlés előtt meg-lett a' többi szám-adástul két vissza számlalándó Fértály esztendőkre.

e) A' Szegény Bányászok, a' Társaságnak azon köz pénz gyűjteménye iránt; a' mellyet az Adós, a' Bányászoknak Bérek-

rekből már le húzott; de a Társaság la-
dajába bé - nem vitt.

f) A Földes Urakat illető Bánya
résznek kilentzedje, vagy más egyéb
ezek iránt őket néző Jussokra nézve.

g) Azok a kiket a Bányabéli bé-
ásásra Támaszokra Viz-eresztésekre, vagy
egyéb ezekhez hasonlókra nézve, ném-
nemü Jus illet; de csak két Fertály elz-
tendőkre nézve, a mellyeket az öszve-
gyülés előtt lett szám - adásnak napjától
fogva, vissza kell számlálni. Ugy vég-
téré azok-is; a kiket az egyezés zerént,
az Értz - kölyüktől, és a Réz - vagy a
Vás - olvasztó kementzéktől, va amely - adó
illet. De csak egy eztendőre való néz-
ve; a mellyet az öszve-gyülés előtt lett
Bányai szám - adástól fogva, hátra - kell
számlálni.

103. §.

Azonképen a 97dik §ban meg - heve-
zett Hitelezőknek eleibe kell az illy tör-
ténembe helyheztetni azokat; a kik a
Bányáknak, és azokhoz tartozó méhe-
lyeknek fel-tartására, és a munkásoknak
táplálásokra, pénzt eleséget, vagy egyéb
az illy állapotokhoz meg - kívántatott Egy-
mást, előre adtanak; ha hogy azokat
előre a Bányai Jegyző könyvben fel - je-
gyeztették; de csak két fertály esztendő-
re nézve; a mellyet az öszve-gyülés előtt

lett Bányai szám-adásnak napjától fogva
vizsza kell számlálni.

104. §.

A' Hitel-haszonnak folyni kell ugyan,
az öfzve-gyülésnek fel-szabadításától fog-
va; de azon költségek, mellyek a' kere-
feteknek nyilvánítására tétettek, a' Hi-
telezőknek nem itéltethetnek.

105. §.

A' külső-orfszágiaknak, szinte a' sze-
rént szolgaltasson, az ő kerefetekre néz-
ve az igazság; valamint a' Hazabélieknek,
hogyha az ő fellyebb valóiknak hiteles
Bizonyság-levelekkel meg-mutatják; hogy
abban az Országban, a' mellyhez a' hite-
lező tartozik, a' Magyar Orfszágiaknak
az ott való lakosokkal hasonló Jus en-
gedtetik. Mellynek meg-nem bizonyításá-
val, viszontag való Jusra (*Jus recipro-
cum*) kell figyelmeznii.

106. §.

Ha a' Kerefeteknek valósága iránt ho-
zott Birói Végzéffel a' Hitelező, vagy az
Adós-Jószág őltalmazója, magát terhelte-
tettnek lenni vélné: szabadon appállálhat;
Ellenben a' Rend-allatás iránt appállálni
nem lehet; mindazáltal ha egy vagy más
Hitelező gondolná; hogy jobb Rend-alla-
tásban helyheztetendő lett volna; vagy
pedig másnak Elsőségét peressíteni szán-
dekozna: a' Rend-állatásnak Jegyzésében,
fel-

fel-kell a' végre a' szabadságot tartani: hogy 30. napok alatt a' Panasz-Irást béleheffen nyújtani: mivel a' Rend-állatás, nem Birói Végzés; hanem ollyatén elrendelés; a' mellynek tsak akkor lehet olyan ereje mint a' Birói Végzéseknek, ha az ebben a' Törvényes Rendben meghatározott idő alatt nem vitatik.

107. §.

Azok a' kik az öszve-gyűlést hirdető-Irásban ki-szabott idő alatt a' magok kereseteiket be-nem jelentik, többé meg-nem halgattatnak, ha mindjárt neminemi Elégtételi (*Fus Compensationis*) vagy őket tulajdonképen illető Jussok volna - is az Adós Józszágban, vagy ha az Adós ellen való kereseteket, az adósnak ingatlan Józszágára lett fel-jegyeztetéssel hatóságosították volna - is. Ahoz képest a' Rend-állatásnak Jegyzésében, ki kell tenni; hogy a' kik magokat be-nem jelentik; azok minden ki-vétel nélkül ki-zaratnak; sőt még ha az illy Hitelező az adós-Józszágba tartozna, az Elégtételi-Justól el-esik; ez az: ő el-veszti a' maga be-nem jelentett keresetét az adós-Józszág ellen; az adós-Józszágnak őstalmazója ellenben, az Adós-Józszág részéről, lehető keresetet ellene folytathattya. Azonban ezeket az ollyan kereskedőkre, a' kik, viszont való kereskedést folytatnak tsak annyiban kell ter-

jeszteni; a' menyiben a' kereskedő látván azt: hogy az ő keresete felül-haládja az adósságot, az adós-Jószágból leendő kielégítetést kívánja; nem pedig akkor; midőn vagy annyi az adott; mint az adósság, vagy még több. Ollykor a' bejelentéssel nem tartozik ugyan; de ha az adós-Jószág őltalmazója meg-kívánja, köteles keresetinek valóságáról felelni.

108. §.

A' ki magának Elsőséget ígér: köteles ennek el-vészteffe alatt a' Rend-állítás közönségelésének napjától számítván 30. napok alatt az Elsőség iránt, azok ellen, a' kik ellen törvénykezni kíván, a' Panasz - Irást be-adni, egyfzers' mind, de különös kérelő-irással kérni: hogy a' Biró azoknak a' Hitelezőknek, a' kik ellen menendő leszen, a' köz Ügyésznek választatására napot adjon.

109. §.

Ha az Hitelező Elsőség iránt való panasz-írást, a' Törvény napra be-nem adhatná: ezen rendelt napnak multa előtt, harmad' nappal halasztást kérjen; mellyben mint a' kerendő; úgy a' meg-engedendő idő halasztásba, azokra kell vigyázni: a' mellyek ezen Törvény Rendben a' Feleletnek be-nyújtására engedendő Halasztások felől írva' vagynak.

110. §.

A' rendelt napra, kötelesek az Ügy-
be fogott Hitelezők, egy köz Ügyész-
nek választására. Ha pedig ebben meg-
nem egyeznének, az a' kire több jelen-
lévők állanak, neveztesen, vagy ha pe-
dig a' Hitelezők senkit sem neveznének,
a' Bíró az ő Ravásokra nevezzen.

111. §.

Az Elsőség-kérést a' köz-Ügyésznek
adni; és azzal, úgy kell banni, valamin-
egyebb Panást-Írásokkal azt egyedül ki-
véven, hogy a' Feleletnek be-adására,
csak 14. napok rendeltetnek.

112. §.

Az adós Józág-Gondvifelője, a' ma-
ga Gondvifelése alá bizott Józágra, a' jó
Gazdát-illető serénységgel vigyázzon; a'
kész-pénzeket, és drága hol-miket Bírói
Órizet alá adja; ki-véven ha azokat a'
Hitelezők kezeik alatt hagyni kívánnak;
az adóst illető költsön pénzeket, Atyafi-
ságban egyezés, vagy Törvény által bé-
hajtsa; a' veszendő avagy olyan dolgo-
kat, a' melyeknek megtartások káros és
haszontalan, kellete korán Törvényes mód-
dal úgy kótyavetyécsé: hogyha az ol-
lyarén-dolgokat kárnak veszedelmek nélkül,
a' második vagy, harmadik kótyavetyékre
tartati, nem lehetne, azokat mindjárt, az
első kótyavetyéket a' Bets árra Jatt-is

el-adja. Hogyha pedig a' Józság-Gond-
viselője és az Hitelezők reá-állanak, a'
Józság-hoz tartozó ingó dolgokat kótya-
verye nélkül-is árúban lehet cserézteni.

113. §.

Mindjárt a' kereseteknek be-jelentése-
re rendelt idő múlta után a' Józság-óltal-
mazója (*Curator ad Lites*) minden Hite-
lezőknek Törvény-napot rendeltesen, azok
pedig a' rendelt napon, vagy az addig
rendelt Józság-Gondviselőt (*Curator Bonor-
um*) helyesen hadják; vagy a' voksolás
többségére nézve, mást választanak.

114. §.

Ugyan azon a' napon választani fog-
nak a' Hitelezők magok közül; a' vok-
solás többsége szerént; Biztosokat; a'
kiktől a' nehezebb Történetekben a' Jó-
szág-Gondviselője tanatsot kérni; és ne-
knek a' Gazdaság folytatásáról esztendőn-
ként számlot adni tartozik.

115. §.

Hogyha a' Hitelezők, vagy Gondvi-
selő, vagy Biztosok választani nem
akarvának; vagy pedig a' Törvény napra
meg nem jelennének; a' Bíró az ö-márok-
kal mind azt; mind ezeket nevezzen; ha
azonban a' jelen levőknek voksolás egyen-
lő lenne; akkor a' Bíró, az elő-adattak
közül egyet vélte-szerént hadjon jóvá.

116. §.

A' jóvá-hagyott, vagy választott Gondviselő minden napozás nélkül, a' még meg-lévő ingó; nem különben, Városi, vagy Jobbágyi Jussal birt ingatlan jókat, Törvényes kótyavetyére hánnya; a' nemessi Jussal birt ingatlan Józágot ellenben, mivel az úgy-is meg-van már betsélve, a' következő el-olttásra hadja-fel.

117. §.

A' melly Józágot a' Bets-árrán sem az első, sem a' második kótyavetyekor, el-nem lehetne adni; azt mind addig megkell tartani; míg a' Rend-állatás, és kinek kinek elsősege iránt való Jussa el-igazítatik; annak utánna minden még meg-lévő Józágot, következésképen az adótság Leveleket (*Cbirographa*) és az adósnak mások ellen lehető egyéb keresetait - is (ha hogy azokat magok a' Hitelezők, pénz gyanánt meg-tartani nem akarnák) a' többet ígérőnek, nem nézven a' Bets-árrát, el-kell adni.

118. §.

A' kinek az Adós Józágból ingatlan Jót, akár minemli törvényes úttal nyert; annak a' Bizó, Tanúság Levelet adjon; a' melly néki olly végre szükséges; hogy ő az ingó dolgokak.; sőt az ingatlanoknak-is, a' mennyiben azok Városbéli, vagy Jobbágy Jussal birattnak, tulajdonos;

a' Nemes Józsnak pedig zálogos birtokba lépheffen.

119. §.

Mihelyt az Adós-Józsnak olly lábon áll: hogy abból a' Hitelezőknek, vagy egészen, vagy részint elég-tétehetik: akkor az első esetben; minden haladék nélkül: a' másodikban pedig a' Hitelezőknek kívánságára, a' Józsnak Gondviselője, az egész summát, kinek-kinek elsősege szerint igazítsa-el, és ezen el-rendelést; minden Bizonyítákokkal adja által a' Biztokosoknak, a' Hitelezők pedig az iránt törvényesen tudósítassanak. Azonban a' kiknek elsősegek; minden Vetélkedés felett volna; azoknak a' jelentett el-rendelésre nem járva; mielő hamarabb elég-téteffen.

120. §.

Minden Hitelezőknek szabad, az el-igazított Biztokosoknál meg-tekinteni, vizsgálni, és az iránt lehető Ellen-vetéseit a' Törvénynek bemutatni. De azt a' Biró tudósítás után 14. napok alatt; kinek kinek meg-kell tenni. Külömben azután meg-nem halgattatik. Az el-rendelés iránt tett Ellen-vetések pedig azon Hitelezőknek meg-halgatásuk után a' kiket illet kell meg-ítelni.

121. §.

Ha az El-rendelés iránt 14. napok alatt; vagy semmi Ellen-vetés nem tételik; vagy

vagy a' tettek meg-itéltetnek: a' Biztokok az El-rendelést, neveiknek alá írása alatt a' Birónak adják által; ő pedig azt meg-tartván, a' mását a' Józsig Gondviselőjének által adván, meg-hadja neki: hogy a' magokat jelentendő Hitelezőket, azonnal fizette-ki.

122. §.

A' Gondviselő kinek-kinek a' Hitelezők közül adia-ki Menedék-Irás mellett, a' ki-rendelt észit: azoktól a' Hitelezőktől, a' kiknek egész keresetek iránt elégtételt, az adótság levelet, azon Irásokkal edjűtt adassa-vizsza; a' mellyek a' kereset nyilvánítására tartozók. A' kik pedig csak részint elégtettek-ki: azokra nézve a' vizsza térített summát, az eredeti adótság leveleire fel-jegyezvén, tőlük Menedék Levelet végyen. Végezetre pedig, a' kik a' magok ki-elégittetelük iránt, három hónapok alatt, meg-nem jelenendének, azoknak számokra el-rendelt részeket, külön 's külön vigyázat alá végye.

123. §.

Minekutánna a' 121dik §. szerént az El-rendelésnek Párja a' Józsig Gondviselőjének be-adatik: tartozik ő Biztokokkal együtt, a' Hitelezőknek ki-elégittetelük felől, három hónapok alatt tökéletes tudósítást a' Birónak tenni, és a' Hitelezők

zök által adott Menedék, és vissza-adott Adótság Leveleket, minden kezéhez vett Írással, úgy a' Birói Őrizet alá le-tett dolgok felül adott Birói Menedék Levelekkel edjött be-adni. A' Biró pedig ezen Tudósítást, szorgalmatosan meg-visgálván, ha az Hitelezők ki-elégítettését, a' kezénél tartott Eredeti El-rendeléshez alkalmaztatottnak, és helyesnek találja: az öfzve-gyülésnek ügyét el-vegezettnek lenni jeleutse.

124. §.

Ha ezen Ügynek el-vegezésével ki világosodik: hogy az adós valamit el-titkolt, vagy magának új tehetséget szerzett, ezen Tehetség mind addig öfzve-gyülés alá-vettethetik: míg minden Hitelező ki-elégítették. Melly esetben a' ki-nem elégített Hitelezőket a' ki tsinált Rend-állatás szerént kell ki-fizetni.

125. §.

Ha valaki a' Hitelezők közül meg-fidíttya: hogy némijemi Nemes Jöszág, más Hitelezőnek kevesebb summában adá-tott; mint sem ő azért maga részéről aján-lana: tettzésében áll az olly ellen, a' Rea-irításra (*Super inscriptio*) menni. Melly esetben, azon Jöszágnak Birtokában lévő Hitelező köteles: vagy a' Jöszágot, az ajánlott nagyobb summában a' Fel-peres-nek által-adni; vagy azon summát, a
 mely

melly azon a' Jöszágon fekvö faját pénzit felül haladja, néki le-fizetni, azonban felmarad a' Birtokos Hitelezönek ezen Jöszágban tett, Jobbitások iránt lehetö ke-refete.

TIZEDIK FEJEZET.

A' szám-adást illetö Ügyröl.

126. §.

Az Uráságoknak szabad a' ö Tiszttyeiktöl számot venni, és ha a' fel-forgó meg-károlitatás, magával úgy hozza, egyszerűs'mind az ö ingó Jávoknak Birói Öri-zet alá-való vételeket kérni.

127. §.

Ha a' számadás bé-nyújtatik: az Ura-ság a' maga Végzését, köteles a' Tiszt-nek Irásban ki-adni, de ennek csak akkor leszen törvényes ereje: hogy ha a' Tiszt az ellen, három hólnapok alatt, a' Biró előtt Panaszt nem indit.

128. §.

Ha valakinek, a' Bé-vett, és ki-adat-tákról szám-adatik: a' szám-adónak kívánságára, meg-kell annak hagyni, hogy a' szám-adást, vagy jóva-hadja, vagy az ellen

ellen a' hibákat ki-tegye. Mellyre nézve köteles a' Biró ki-haigatván elébb mind a' két Félt, a' körül-állásokhoz alkalmaztatandó Időt rendelni. Ugyan ezen Kérelésnek helye leszén akkor-is; m dőn a' Tiszt az Uraságtól ki-adattatott terhelte-tét igazságtalannak lenni állítja.

129. §.

Hogyha a' rendelt Törvény napnak folytaig, semmi hibák ki-nem tétetnek: a' szám - adás helybe-hagyottnak lenni tar-tat.k.

130. §.

Minden hibát különös egymást köve-tő számok alatt ki-tenni, egyszers' mind, az okokat, a' mellyből származik, neve-zetesen elő-kell adni.

131. §.

A' ki-tett hibákra, ki-világosításokat; ezekre tovabbi Ellen-vetéseket, végezet-re végső ki-világosításokat kell bé-adni. A' ki-világosításoknak a' Feleletekre, a' további Hibáknak elő adására pedig, az Ellen-feleletekre végtére a' végső ki-vilá-gosítatásoknak, a' másod-Irásokra rendelt Időt engedni, következésképen a' szám-adást illető Űgyet mindég Irásban kell folytatni.

TIZEN-EGYEDIK FEJEZET.

A' Bizonyításokról.

132. §.

Hogyha, akár a' Fel-, akár az Al-peres, valamely lett dolgot fel-ád: tartózik azt meg-bizonyítani; külömben az Úgynek Végzésekör azt igaznak tartani nem lehet; ha ellene-mondott az Ellenkező-fél.

133. §.

Az ollyatén Véleményeket, a' melyeknek a' Törvény különös hathatóságot nem tulajdonít, Bizonyításoknak tartani nem lehet.

134. §.

Ezen Törvény-Rendben meg-határozott eseteken kívül, nem szabad a' Birónak, más-féle Bizonyításokkal terhelni a' Feleket; vagy minekutánna Jussokat meg-mutatták, bővebb Bizonyítást reájok vetni.

TIZEN-KETTEDIK FEJEZET.

*A meg-Vallásból származott Bizonyítá-
sokról.*

135. §.

Ha egy Perlekedő Fél, az Ellenző Fél által elő-adott lett dolgot illető körül-állást, a' Törvény előtt meg-vall, azon körül-allás, ugyan abban az Úgyben eléggé meg-bizonyítottnak lenni es-mértetik.

136. §.

Azokat-is, a' miket, a' Védelmező vagy a' rendelt Ügyész, az Árva szemé-lyének (*Tutor*) vagy Józágának Gond-
vifelője (*Curator*) annak nevében a' kinek szemé-lyét vifeli, a' Törvény előtt a' lett dolog felől meg-vall, abban az Úgyben, azon szerént igazaknak kell tartani, ki-
vévén: hogy ha maga a' Fél, avagy az Úgy-folyás alatt, a' Törvényes esztendök-
re jutott árva, leg-feljebb, a' másod-Irás-
ban, a' 2dik §ban ki vett Úgyekben pedig, a' harmadikban az Ügyészének, vagy sze-
mély-gondvifelőjének, hibás vallását vizs-
sza-húzándja, és annak ellenzőjét azonnal meg-bizonyítja.

137. §:

137. §.

Ha több Perlekedő Tárfak közül egyik a' Törvény előtt, valamit megvallott: ezen meg-vallás egyedül neki a' meg-vallónak, a' többinek pedig nem árthat.

138. §.

A' Törvény kívül való Vallás nem téfzi az Ellenző Feleket a' meg-Bizonyításnak terhétől mentekké, ki-vévén: ha a' meg-vallás; olly valakinek kérdésére esett, a' kinek az igazságnak ki-nyomozását köteletségének lenni tudta. Azonban a' Törvény-kívül esett Vallást meg kell annak bizonyítani a' ki azt állatja.

TIZEN-HARMADIK FEJEZET.

Az Írásbéli Bizonyításokról.

139. §.

A' Levelek két-félék: nyilván valók (publica) (és magánosok (privata) nyilván való Leveleknek esmértenek: a' mellyek

a) A' hiteles Helyekben, a' Királyóktól ollyatén végre ádatott valóságos pertsétek alatt az Ország Törvénye szerént költrenek; úgy azok-is a' mellyek eddig

F

az

az Ország rend-szerént való Birái, és az Itélő - Mesterek által készitettek, ezentúl pedig a' Hét-Birás Tábla által készitendők lesznek.

b) A' mellyeket a' fellyebb való Tifztségben lévők, vagy azok a' kik a' fellyebb való hatalmat illető dolgoknak gyakorlására, meg-hiteztetve és az illetén Leveleknek ki-adásokra, különös szabad-sággal meg-ajándékozva lévén, a' Hivatalokat illető állapotokban ki-adándanak.

c) Azok a' Levelek; a' mellyeket a' külső Országban lévő, és a' nyilván való Leveleknek ki-adására, különös hatalom adással el-rendelt személlyek készitenek; hogyha az oda-való szokás szerént hitelesen el-készitetnek.

d) A' Papoknak könyvei; a' mellyekben, a' meg - kereszteltetteknek, öszve esküdtetteknek, és meg-hóltaknak Neveik fel-szoktak jegyeztetni.

140. §.

Magános Leveleknek tartatnak mind azok; a' mellyek a' közönséges Hivatalok nélkül lévő személlyek által; vagy a' mellyek ő általok ugyan vagy a' Hivatalban lévők által; de nem Hivatalokra nézve; saját petsétek alatt adattak ki, annak meg-vizsgálásában pedig, minémü ereje legyen a' nyilván való avagy a' Magános Leveleknek, mind a' Jusnak keresésére; mind

mind annak óltalmazására nézve? az Ország ez iránt való Törvényeihez kell ragaszkodni.

141. §.

Az olyan Irásnak a' mellyet egy valaki készített ő ellene hitelt kell adni.

142. §.

Az olyan magános Irásoknak, a' mellyeket valaki a' Törvényben az iránt, jelesül ki-szabott rendelés szerént ki adótt; a' ki adó ellen, hitelt kell adni, bátor ő azokat, csak a' maga alá írása alatt készítette. Mindazonáltal az adófságról költ Leveleknek, ezentúl csak akkor kell hitelt adni: ha azokat a' ki-adó egészen a' maga kezével írta; vagy a' ki-adó Neve alá irásán kívül még két Tanuknak alá-írással meg-erősítetik. Az 1786. Esztendő-béli Majus Havának 15. Napjától fogva a' fehér-papírosra tett alá-Irásokat (alba) ki adni nem lehet, a' ki-adandóknak pedig, hitelek nem lesznek.

143. §.

Ha az Irások több Levelekből állanak: a' Leveleket fonállal, vagy sűrűvel, öszve-foglalni és a' végekre kemény pertsételő viaszt kell nyomni, azon felyül a' ki-adó pertsétjét is reá ütni.

144. §.

Ha a' magános Irásnak ki-adója, a' Nevét alá-írni nem tudja: olykor az Irás

alá, két Tanúnak kell magát írni; a' kiknek egyike a' ki-adó' nevet alá írja. De ezen rendelélt, nem kell a' Vég rendelésekre (*Testamentum*) ki-terjesztteni, mint-hogy azok iránt az 1715. Esztendőbéli 27. ezikkelyben, ki-fszabatt Rendelések tovább-is helyén maradnak.

145. §.

Senki ezentúl, úgy, mint Tanú; más Levél alá maga nevet ne írja; hanem ha a' ki-adótúl értésére adatik: hogy azon Levél az ő akarattyával meg-egyez.

146. §.

Az egy Fél által készített magános Leveleknek a' készítőre nézve hitelt adni nem lehet.

147. §.

Mindazonáltal a' szabad Kereskedőknek és a' több Kéz műveseknek Jegyző könyvei, Fele-bizonyítást érdemelnek, ha hogy azokban, a' következő tulajdonságok fel-talaltatnak. Úgymint

a) Ha vagy maga a' Kereskedő saját kezével; vagy pedig e' végre fogadott, értelmes és hiteles szam-adó Legénye a' kézi (*Strassenbuch*) és napi (*Journal*) Laistromból a' kereskedő könyvbe (*Handlungsbuch*) az elő-fordúlt Vásárlásokat, minden változtatás, és hiba-jobbitás nélkül be-ír, és ha az ilyen kereskedő könyv,

könyv, egyszers' mind, nem többek által iratik.

b) Ezen könyvnek magában kell foglalni mindeneket, a' mellyek a' Kereskedőnek javára vagy terhére vagynak.

c) Fel kell abban világosan tenni, az esztendő, a' napot, és a' szemellye et a' kiknek, és a' kik által valami hitelben adátott.

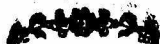
d) Azon könyvbe bé-irt dolgoknak, tsupán a' kereskedést, és a' Kereskedőkönyvet illetőknek kell lenni, más-feleknek azokhoz való keverése nélkül.

e) A' könyvnek Német, Olasz, Frantzia vagy Földi nyelven irtnak, ezen kívül.

f) A' Kereskedőnek jó híru' s nevűnek kell lenni, hogyha valaha az ő Jószága öszve-gyűlés alá vettetne, az ő ártatlansága tökéletesen meg-világosíthatasson.

148. §.

Azonban a' Kereskedők Könyveiknek tulajdonított Fele-bizonyításnak ereje, tsak egy esztendőre, és hat hónapokra terjed. Ahozképest, köteles a' kereskedő, egy esztendőnek multa után, a' hitelben adott Portékának árrát fel-jegyezni, és a' Jegyzést, az Adósnak Neve alá-írása véget meg-küldeni, ha pedig ellenkezne, ötöt leg-fellyebb hat Hetek alatt Törvény-

be húzni, különben a' könyvnek Bizonyító ereje nem lesz.

149. §.

Fele-bizonyításnak ereje tulajdonítatik azon szerént a' Mester-Emberek jegyző-könyveinek-is ha azokban a' következő Tulajdonságok meg-vannak.

a) A' Mester-Embernek jó hírűnek lenni; következésképen, ha valaha a' Jószága öszve-gyűlés alá kerülne az ő artatlanságának bizonyosnak lenni; E' mellett.

b) Tartani kell néki, rendes jegyző napi Laistromot, abba pedig -

c) Be írni a' hitelezett és költsönözött dolgokat.

d) Úgy az esztendőt, a' napot, és a' személyeket, a' kik valami munkát parantsoltak; nem különben azokat-is, a' kiknek, és a' kik által a' kész munka kézhez szolgáltatott világosan ki-tenni. Végtére -

e) A' napi Laistromban fel-jegyzett dolgoknak oda-tartozóknak, és így valami el-készített Mivből eredetnek kell lenni. Egyébb aránt azon időre nézve, a' melly alatt a' Kéz Mivesnek könyvei a' Fele-Bizonyításnak erejét meg-tartják, azokra kell figyelmeznii a' mellyek a' fellyebb való 147. §ban a' Kereskedők könyveik iránt rendeltettek.

150. §.

A' Leveleket nem Czikkelyenként, de egészen kell közleni. Ahozképeft ha valamely könyvből (a' melly által itt olyan könyv-értetik a' mellyben minden-némü és így nem egy féle Foglaltu álla-potok jegyeztetnek-fel) valami ki-iratik: az egész kérdésben forgó jegyzést köz-teni kell.

151. §.

A' ki valami Leveleket bé-adott, tar-tozik az azokat az ellenző félnek, ere-det szerént a' Törvényen kívül a' tökéle-tes meg-visgálásra elő adni, hogy ha ezeket a' Peres-Irásnak bé-adására rendelt Fél-Idő alatt meg-kivánja.

152. §.

A' melly Eredeti Levelek ellen, sem-mi szembe tűnő hibák ki nem tétetnek: azokat az elő-adónak kezeinél hagyni; a' többieket pedig, mind a' két Félnek bé-kell petsételni a' végre: hogy a' következő Birói meg-visgáláskor azon állapotban, a' mellyben a' Törvény kívül való meg-né-zéskor voltak, minden változás nélkül-elő adathassanak.

153. §.

Mind akkor; a' midön az Eredeti-Le-velek a' Törvény kívül lett meg-nézés után gyanúságosoknak találatnak, és el-petsételtettek; mind akkor mikor a' Tör-

vény kívül való meg-**visgálás** meg-**tagad-**tatik, jussa vagyon annak a' ki ellen, a' **Levelek** bé-adattak, azoknak a' **Törvény** előtt leendő meg-**visgálását** kívánni; azonban ezt a' **Peres-Irás** bé-adására rendelt fél-időnek multa után leg-fellyebb harmad nap alatt tegye-meg; különben az **Eredeti-Levelek** a' további ellen-mondásnak meg-vetésével, igazaknak tartatni fognak.

154. §.

Illyetén végre egy rövid **Törvény** napot rendeljen a' **Biró**, a' mellyen ha az, a' ki azzal köteles, az **Eredeti Leveleket** elő-nem mutattya: az olyanok, a' **Peres-Irások**, allapittafakor sem vétetnek bé; az **Ügy Végzés**kor sem lesz reájok figyelem. Ha pedig az **Ellenző Fél** a' **Törvény** napon meg-nem jelenend: az **Eredeti-Levelek** igazaknak ésmértetnek.

155. §.

A' meg-**visgálás** után tartozik a' **Biró** azon **Kérlelő Irásra**, a' mellyre nézve a' **Törvény** nap rendeltetett, világosan kitenni és fel-jegyezni azon **Eredeti Leveleket**; a' mellyek vagy igazaknak; vagy pedig gyanúságoknak tartatnak. De az **Eredet-szerént valókat**, a' **Be-adónak** kezénél kell hagyni, ki-vévén: hogyha az **Ellen-Fél** a' **Gyanúságoknak** egész a' derek ügynek végeig a' **Törvényes Örizet** alá leendő vételeket meg-kivánná.

156. §.

156. §.

Az ilyen esetben mind a' két Fél a' Derék-Úgybe való avatkozás nélkül egyedül azon kérdésnek fejtegetése körül: szükség-e az Eredeti Leveleket a' Birói Örízet alá adni; vagy nem? foglalya magát; a' Biró pedig az alatt, míg ezen kérdést el-intézi a' Levelet megtartván az iránt: hogy szükség-e a' Levelet Törvényes Örízet alá venni, vagy nem? Itéletet téfzen.

157. §.

Hogyha az, a' ki az Eredeti Leveleket látni akarta, azokba szembe-tünő hibát nem talált; vagy a' gyanúságoknak Birói Örízet alá leendő vetéseket nem kívánta; vagy pedig ha az azokat bé-adó önként reá áll, hogy a' gyanúságos Levelek a' Pernek végeig a' Birói Örízet alá vetteffenek: ezen három esetekben, a' rendelt Napon, a' Felek semmi vetekedésben ne ereszkedjenek; hanem ez iránt lehető erősegeiket a' Peres-Írásokba iktassák. E' mellett mindenkor azon légyen az, a' ki valami hiba iránt vádolt Eredeti Levelet bé-adott: hogy azon Levél az öszve-allapításkor, a' peres írások köze-téffenek; külömben az Úgy-Végzés-kor, az ellen vetett hiba helyesnek fogtartatni. Mivelhogy pedig ezen meg-vizsgálás, és az iránt való vételkedés, több

napokat kívánhat: ugyan ezért, nem csak halasztást, a' derék Úgyet illető Irásnak bé-nyújtására; de ha meg-bizonyította: hogy a' Levelnek hamis volta iránt tett ellen vetést, leg-ottan meg-nem bizonyíthatta, ennek különösen lehető meg-bizonyítására, meg-kivántatott időt kell a' Félnek engedni.

158. §.

Ha valaki az Eredeti Leveleket az Ellen-Félnek véttsége nélkül el-vesztette; annak foglalattyát, más Törvényes módon kéntelen meg-mutatni; hogyha pedig a' levél, az Ellen-Félnek vétke miatt veszett el; és annak Foglalatját más móddal meg-mutatni nem lehet: a' Levél be-adónak a' hitet kell fel-adni.

159. §.

Ha valaki magának, valamelly régi, 's el-kopott Levelnek Mását akarja megszerzeni; szabad annak az Eredeti Levelt, a' Birónál, vagy az akkori hiteles helyen elő mutatni, és annak által-irattatását kérni, és ezt azonnal, el-is kell készíteni; azonban ezen által-irattatásnak csak akkor léfzen eredeti ereje; ha a' régi 's el-kopott Eredeti Levél a' Birónak kezénél, vagy a' Hiteles helyen hagyatik.

160. §.

Ha a' Levél annyira el-kopott: hogy nehezen olvastathatik: szabad annak, a'
kié

kié a' Levél; vagy a' ki ahoz részt tart, ezen Levélnek törvényesen leendő meg-újítását kérni; de elő kell é végre azokat, a' kik ellen az illy Levél szolgálhat, szólítani.

161. §.

Ha az elő szólított Ellen - Felek az iránt semmi ellen - vetést nem tésznek: az illy Levél meg-újításfék, és a' meg-újítottuak szinte olly ereje, mint az Eredet szerént valónak lészzen. Ha pedig ellen - vetések tétettnek: ezeket előbb el - kell intézni.

162. §.

Mennyi hitelt kell olykor a' bé-adott Levelnek adni; midön az Ellen - Fél, annak kezét, a' kinek neve alája írva van, az ő kezének lenni, tagadja? ezt a' körül - állásokból kell a' Birónak meg - itélni. A' végre, mind a' két Félnek bé - kell olykor a' Peres - Írásokban, mind ezen erő - ségeket adni; a' mellyek által, az egyik az alá - írásnak igaz voltát; a' második pedig ellenzöt bizonyíthat.

163. §.

Azon szerént, a' körül állásokból kell meg - itélni: minémü hitelt érdemelhet az Írásoknak öszve - hasonlittása?

TIZEN - NEGYEDIK FEJEZET.

A' Tanuk által teendő vend-szerént való Bizonyításokról.

164. §.

Nem lehet a' Per-folyásban senkinek Tanuk által bizonyítani; hanem ha az a' Birói Végzés által, meg-engedődik. Azonban a' Törvény kívül való (*Collateralis Inquisitio*) Vallattatást ha azt az Ügynek természeti meg-engedi, ezentül-is lehet tétetni: de annak csak olly ereje léfz; mint az Irásbéli Bizonyság tételnek. Ugyan azért az hit alatt nem tétethetik.

165. §.

Midőn a' Bizonyítás egyedül Tanuk által tétetik; az egész Bizonyításra két Ellen-vetést nem szenvedő Tanuknak meg-egyező Vallás-tételek szükséges: ha pedig egyébféle Bizonyítások-is adattnak-elő, ámbár ezek magokra nézve elégtelenek: mindazonáltal a' Bizonyítást, egy Tanuknak Vallása-is egészszé teheti.

166. §.

Valamikor az egy vagy más Félnek, akár merő Tanuk, akár egyéb bé-adott Segédek által teendő Bizonyítása olly ere-

erejünek lenni találtatik; hogy a' meg-bizonyítandó környül - állások, a' Pernek véget tehetnek: olykor az ilyen Bizonyított mindég Birói Végzés által kell meg-parantsolni.

167. §.

Ebben a' Birói Végzésben világosan meg-kell azt hátrározni; a' mi meg-bizonyítandó lészzen, úgy-azt-is nyilván ki-tenni? melly Tanukat kell a' meg-nevezettekben a' Tanúságra bé-venni, és mellyeket attúl el-tiltani? Nem különben: minémü Bizonyító Czikkelyekre kell a' Tanukat ki-halgatni? és minémüket azon Czikkelyekből ki-hagyni? Egyébb aránt a' Biró tsupán azokat a' Tanukat a' kik vagy a' következő §. fzerént, bé-nem vétethetendök; vagy a' kik, haszontalan Czikkelyeknek bizonyítására be-jelentettek tilthattya-el a' Tanúságból, és tsak azokat a' Bizonyító Czikkelyeket, a' mellyek haszontalanok hagyhattya-ki: a' Végzésben pedig, egyedül a' meg-vagy ki-hagyott Czikkelyek számát köteles ki-tenni.

168. §.

Azok a' kik: a) Az ö Testi vagy elmebéli állapotjokra nézve a' bizonyos igazságot, ki-nem tanulhattya; vagy azt nyilván ki nem jelenthetik, következtetés-képen a' 16. esztendök alatt lévő ifjak.

b) A' kik a' köz - Tárfaságra néző (Crimen publicum) oly véték iránt, a' melly tsalárdságból, (az az mást allattomban való meg - károításnak szándékjából) vagy hafzon keresésből származott, vétkeleknek iteltettek azok, azon állapotokat ki - vévén; a' mellyek iránt ök minek előtte még a' Birói vizsgálásban keveredtek volna, Tanúknak allitattak, Tanúknak nem allitathatnak; ha pedig elő allitának - is a' Bizonyosság - tételtül egy - átaljában el - állitattanak.

169. §.

Azon fzerént el - állitattanak :

a) A' Fel és le - felé való Nemzésbéli Atyafiak.

b) A' Mellesleg - Nemzésbéli Attyafiak is, az első Graditsban alló Sógorok, a' második Graditsban bé - foglaltattakkal egygyütt.

c) Az Házas - Tárfak.

d) Azok a' kik a' Tanú allitónak, ugyan azon Úgybe résziről állottak vagy állanak:

e) A' kiknek azon Úgytül, hafznok vagy károk egyenesen vagy akármiképen függ.

f) A' szolga vagy szolgáló Leány, az Ura vagy Afzszonya mellett addig míg szolgálatban van.

g) A' Zfidó Zfidó mellett, Kereiztyén ellen.

b) Azok a' kik a' Feleknek nagy el-
lensége.

i) A' kik a' köz - Társáságot illető olly Véték iránt; a' melly nem tsalardságból avagy hafzon-keresésből esett, vétke-
seknek iteltettek mind azok olly Úgyek-
ben, a' mellyek természetekte nézve min-
den Ellen-vetés felett lévő Tanukat kíván-
nak, Tanuknak bé-nem vétethetnek. Azon-
ban mennyi hitelt leheszen az illyennek ad-
ni a' Baratság, Házbéli titkos, vagy ol-
lyan állapotokban, a' mellyekben termé-
szetekre nézve Tanukat találni nem lehet:
az 1729^{dik} Esztendőbéli 26^{dik} Czikkely-
ből, és a' dolognak környül - állásaiból
kell meg-itélni.

170. §.

A' kik a' köz - Társáságot illető Vé-
tek iránt, Birói nyomozás alá kerülvén,
az ő artatlanságokat, tökéletesen meg-
bizonyították, azok kérdés kívül való
Tanuk; de ha tsak az elégtelen Bizonyi-
tásra nézve mentteknek mondattak, és el-
bótsátattak; akkor gyanúságosoknak tar-
tatnak:

171. §.

Mennyi hitelt kell a' gyanúságos Ta-
náknak adni: a' Biró a' környül állások-
nak helyes meg-fontolásából itelje meg.

173. §.

172.
Az a' kinek a' Tanuk által leendő Bizonyitást a' Biró meg-hagyta; tartozik ha a' Birói Végzés ellen egy Fél-sem apellál, az apellálásnak be-jelentésére rendelt idő után harmad nappal, a' bizonyítatáshoz fogni: különben a' többé meg-nem engedtetik.

173. §.

A' végre a' Bizonyító Czikkelyeket be-adni, a' Tanukat meg-nevezni, és kiket közölök? és mely Czikkelyekre? kíván meg-hiteztetni, köteles fel-jegyezni, egyfzers'mind kérni; hogy a' Tanuk kihalgatására, nap, idő, és hely, rendeltelen.

174. §.

A' Bizonyító Czikkelyeket, a' bizonyítandó dologhoz alkalmaztatva egyenesen világosan és rövideden, a' dologhoz nem tartozó egyéb környül-állásoknak egyelítések nélkül kell fel-tenni, nem-is lehet azokban a' Feleknek jussait vagy kötelesegeiket s' költségeket; de egyedül csak a' lett dolognak környül-állásait, foglalni.

175. §.

Minden Czikkelynek csak egy lett-dolog-beli környül-állást kell magában foglalni.

176. §.

A' Be-adott bizonyító Czikkelyeken kívül, más hozzá-adott Czikkelyeket (*Articuli additionales*) bé-venni; következésképen a' hozzá adott Czikkelyek szerént leendő bizonyítást meg-engedni nem lehet; mindazáltal ezt az olly Ugyekre ki-terjeszteni nem kell; a' mellyekben a' Feleletben új bizonyító eszközöket bé-nyujtani szabad.

177. §.

Hogyha a' meg-nevezett Tanúk egyenesen annak a' Birónak Birói hatalma alatt, a' ki előtt a' Per foly, vagynak; tartozik a' Biró a' Tanúknak ki-halgatófokra, a' környül-állásokhoz alkalmaztatott, Időt rendelni. Ezen Idő azonban 30. Napokat felül nem haladhat, hogyha a' különös környül-állások azt átalýában meg-nem kíványák; mind ezekre pedig köteleztetik a' Biró, akár maga, akár az ő Biztossai halgátják-ki a' Tanúkat.

178. §.

A' rendelt napot a' Bizonyító Czikkelyekkel edjütt az Ellen-Félel harmadnap alatt párban közleni kell; ennek pedig tettzésében, áll, az ő különös kérdő Czikkelyeit, a' rendelt napra bé-adni; ha pedig nem adna: a' Tanúkat mind az által ki-halgatni, és azontúl semmi Czikkelyeket bé-nem kell venni.

179. §.

A' következő közönséges kérdő Czikkelyeken kívül, egyéb féleket be-venni nem lehet.

a) Mi a' Tanúnak vezeték és keresztsneve?

b) Hány esztendő?

c) Minémü Sorsú, Mesterségü, vagy Hivatalú?

d) Nintsé Vársége vagy Sógorsága a' Tanú állítóhoz?

e) Hányadik Gráditsban?

f) Nints-e nagy haragban az Ellenféllel?

g) Miért?

b) Nem váré a' Pertül valami háznot; vagy nem tart-é valamelly kártól?

i) Miben áll azon házvon vagy kár?

k) Nem vette, vagy nem váré a' Tanú vallásért valamit?

l) Mit, és kitől?

180. §.

Ha kérdő Czikkelyek bé-nem adatattak; az, a' ki a' Tanúkat ki-halgatja, a' fellyebb ki tett közönséges Czikkelyeket tartozik hivatalja szerént a' Tanú eleibe adni, és mindenik Czikkely mellet, a' mellyre a' Tanú bizonyitva felelend, meg tudakozni: honnan tudja azt? ne-is nyugodjon meg az ilyen kéttseges feleletent: t. i. a' Tanú tudja maga 's a' t.

181. §.

Ollykor-is mikor a' kérdő Czikkelyek adattatnak bé; azon kell lenni, hogy a' Tanú Tudásának okát adja, és az ollyatén Tanúnak, a' ki tudásának okat nem adta: hitelt adni nem kell.

182. §.

Hogyha a' Tanúk azon Birónak, a' ki előtt a' Per foly, egyenes hatalma alatt nem volnának: köteles akkor a' Biró, a' Bizonyító Czikkelyekkel bé-nyújtott kérelő Irásra nézve, azon Biróra, a' kinek hatalma alatt vannak a' Tanúk, parantsolatot, vagy kérő Levelet az itánt ki adni: hogy az a' költségek meg-térítése mellett, a' Tanúkat ki-halgassa, és az ő Vallásokát meg-küldje. Arra nézve tartózik a' Tanú-allító a' kérelő-Irás mellett a' Czikkelyeket annyiszor le-irva bé-adni, a' mennyi különös Birák fogják a' Tanúkat ki-halgatni.

183. §.

Az illy meg-engedés iránt való Rendelést a' Biró a' Czikkelyeknek párjával együtt, harmad nap-alatt küldje meg az Ellen-Félnek: ő pedig leg-fellyebb 14. Napok alatt, köteles azok-ellen a' maga kérdő Czikkelyeit bé-adni, a' mellyeket osztán a' Bizonyító Czikkelyekkel a' parantsolatba vagy kérelő Levélbe kell-zárni.

184. §.

Ha az Ellen-Fél a' most nevezett idő alatt semmi kérdő Czikkelyeket benem nyújtott: akkor minden további várakozás nélkül a' parantsolatot vagy a' kérő Levelet a' Bizonyító, és a' 179. §ban ki-fejezett ugyan azon kérdő Czikkelyekkel egyetemben, a' mellyeket a' Biró hivataljára nézve tenni köteles, a' hoz a' Biróhoz, a' kit illet, igazítani.

185. §.

A' melly Biró a' parantsolatot, vagy a' kérő Levelet vette: köteles a' nélkül, hogy a' Törvény szektől távól lévő Feleket bé-idézzé, a' Tanúkat hivatala szerént öszve hivatni: az ő Vallásaikat kivenni, és a' folyásban levő ügy Birájanak azonnal meg-küldeni, Egyébb aránt szabad a' Feleknek akár személyek szerént akár pedig Ügyészek által a' Tanúknak meg-hitéztetésekör jelen-lenni.

186. §.

Hogyha ott, a' hol a' Tanúk a' Birónak hatalma alatt vagynak, a' hitnek letételestől számlalván, 14. Napok alatt a' ki-halgatás meg-nem tétetett; avagy pedig a' más Birónak hatalma alatt levő Tanúknak ki-halgatása továbbra haladna, a' Tanú állító ezt az Ügy Birájának be-jelentheti; a' Biró pedig köteles, vagy lenyegető-parantsolat' vagy a' Tanúk ki-halgatását el-

el-mulató Birónak az ő fellyebb valójénál leendő bé-vádolófa által a' Tanúknak ki-halgatásokat fietetni.

187. §.

A' ki a' maga Törvényes Birája által a' hites Bizonyáságnak le-tételére idéztetik: tartózik engedelmeskedni. Külömben ha nemtelen pénzbéli, vagy testi, ha pedig Nemes 16. Gira az az 64. Rfbül álló Büntetés által kényszerítetik a' Bizonyáság tételre.

188. §.

Minden Tanú, a' ki a' Bizonyáságnak hit alatt leendő le-tételétül Törvény szerént ki-nem vétetett, köteles a' ki halgatas előtt, minek-utánna a' hamis Esküvés iránt meg-intetett, esküdni az iránt: hogy a' mire kérdendő leszén, arra minden elmebéli hátra tartás, és homály nélkül, félre-téven a' kedvezést, és a' haragot, merő igazságot vallani, semmit el-tagadni, sőt a' Vállását sem fogja ki-nyilatkoztatni, míg a' Biró azt ki-nem adja.

189. §.

A' hamis Esküvés iránt leendő intés a' Birónak okofságára hagyatik, a' ki ez iránt a' személyeknek minémüségéhez fogja magát alkalmaztatni.

190. §.

A' Hitnek le-tételekor tartózik az

Esküvő akár Pap, vagy világi Férjfi vagy Afzfzony legyen, a' nagy és két első újjait a' jobb kezének fel-tartani.

191. §.

Senkiinek sem szabad más-féle szol-lásnak Formájával esküdni; hanem e' kö-vetkezendővel: *Isten engem úgy segéljen.* Egyedül a' 'Zfidók körül kell az eddig szokásba lévő esketésnek módját tovább-is meg-tartáni.

192. §.

Minden Tanút a' Feleknek, és több Tanúknak jelen-léttek nélkül ki-halगतni, Vallás-tételeket pedig a' mennyire lehet kinek-kinek faját szavaival le-irni, és a' ki-halगतás után, az olvasásra által adni, vagy leg-alább el-kell előttök olvasni, és Neveiket alájok iratni. Ha azonban a' Tanú Irást nem tudna: a' maga Vallás-tétele alá faját kezével valami jelt húz-zon; más pedig helyette az ő Nevét ir-ja-alá.

193. §.

Ha a' Tanú az előtte lett el-olvasás közt, a' maga Vallás-tételeben valamit változtatna; vagy hozzá tenne: azt a' le-irt Vallás-tétele alá az ő tulajdon sza-vaival fel-kell jegyezni az első Vallás-té-teleben pedig semmit változtatni vagy ahoz tenni nem lehet.

194. §.

Azoknak a' Tanúknak, a' kik a' hi-
tre-vételnek helyén laknak, semmit sem
kell adni, ki-vévén ha kézi munkások
vólnának, melly esetben a' Birónak itele-
te szerént az idő mulatásokat meg-
jutalmaztatni. Azoknak ellenben a' kik
ott nem laknak a' szekér-bért, meg-
kell fizetni; ha vagy forfok vagy erőtelen ál-
lapatok azt meg-kivánná; azon felül min-
den napra, a' ki-halgató Biró által meg-
méréskelendő költséggel-is tartozik a' Ta-
nú allító.

195. §.

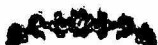
A' Tanúk a' Törvény előtt tegyenek
Vallást. Azonban a' Birónak okofságára
bizatik annak meg-itélése, minémü Tanúk-
nak lehet meg-engedni, hogy egészte-
lenségek', vagy más fontos okokra nézve,
a' házoknál tegyenek vallást.

196. §.

Valahányszor a' Tanúk által leendő
Bizonyítás az egyik Félre vettetik: az
Ellen-Félnek meg-kell engedni az Ellen-
bizonyítást, ha terhes okokat foglal ma-
gában; de ezen Bizonyítatással 14. napok
alatt, minok-uttana a' Bizonyító Czik-
kelyeket vette, elő kell állani; külömben
többé bé-nem vétettetik.

197. §.

Az Ellen - bizonyításban szinto azon

rende., mint a' Bizonyításban kell követni.

198. §.

Hogyha a' Bizonyító Czikkelyekben meg-nevezett Tanúk ki-halgattatnak, és a' Vallás-tételek el-készitetnek, azokat a' Törvény Háznál minden nap ki-szegezendő Irás által a' Feleknek tudtokra kell adni, és meg-engedni, hogy azokat magoknak le-irhassák; de fel kell a' napokat-is a' Törvény Író Házba (*Cancellaria*) jegyezni; a' mellyek alatt a' le-írás meg-légyen.

199. §.

Ezeknek utánna a' Tanú-állító kérheti ugyan mingyárt, hogy a' Peres-Íráfok össze-állapittassanak, és ítélet hozasson irántok; mindazáltal tettzésében áll a' Bizonyító Irásnak (*Scriptura Probatoria*) el-készítése; ezt pedig azon naptúl szám-lálván, a' mellyben a' Vallás-tételeknek mását a' Törvény széknél le-írni lehetett, 14. napok alatt kell be-adni; külömben többé be-nem vétetik.

200. §.

Ha a' Tanú-állító a' Bizonyító Irást annak idejében be-adta; közleni kell azt az Ellen-Féllel olly véggel, hogy arra 14. napok alatt feleljen. Sőt ha nem adna-is a' Tanú-állító Bizonyító Irást be; szabad léfzen mindazáltal az Ellen-Félnek,

a'

annak által-vételéről Bizonyító Írást-vett volna: Vagy ha házat vagy Ingatlan jószágot valami Fel-tétel alatt vett; de Írást arról nem vett: az illyetén és hasonló történetekben, szabad az illyennek, az Ellen-Félt, de a' maga költségén arra kényszeríteni; hogy az néki Levelet adjon.

204. §.

Hogyha az Levelet adni nem akar: lehet ötöt Törvénybe fogni és a' maga kívánása iránt bé-adni.

205. §.

Ha valaki valami olly Pertül tart; a' melly ellen nyomó Ellen-vetései ugyan vagynak, de azokról Írásbéli erősségei nintsenek: p.^oo. hogyha ő a' Tutornál jó bizodalom alatt valamely summa pénzt, a' nélkül, hogy arról menedék Levelet vett volna, le fizetett: vagy ha valaki a' maga Ellen-vetésére szolgáltató Levelét el-vesztette, szabad az illyennek, attól, a' kitől tart, Írásbéli Erősséget kívánni; és az Ellenzőt Törvénybe húzni, melly esetben, az Úgy folytatásnak módjára nézve, szinte azokat kell követni; a' mik más egyéb Úgyek iránt rendelve vagynak.

206. §.

Ha valakinek helyes oka van attól való tartásra, hogy ne talán az, a' ki néki az ő Jufsának Keresésében, vagy Védelmzésében jó Tanú lehetne, az In-

ditandó

ditandó per előtt, vagy az alatt meghaljon, vagy idegen földre menjen; jussa vagyon annak kérésére, hogy az olly Tanú minden halogatás és Birói Végzés nélkül ki-halgattasson, ilyenkor pedig, csak annyiban a' mennyiben lehet, kell a' szabott Rendelésre figyelmeznii.

TIZEN-HATODIK FEJEZET.

A Tanúk által teendő Summás Bizonyításról.

207. §.

Ha egyik Fél, egy vagy több letdologbéli környül-allásokról, a' Tanúk' Írásbéli Bizonyásaikkal áll a' Perben elő; az Ellen-Fél pedig azon Bizonyásoknak meg-hiteztetésekre reá áll, és azon Jussától, a' melly szerént kérdő Czikkelyeket tehetett volna, el-áll; akkor nem a' rendes Bizonyítás: de a' Bizonyság Leveleknek hit által leendő meg-erősítések iránt kell itéletet tenni.

208. §.

Ha a' Bé-adott Bizonyság Leveleknek hit alatt leendő meg-erősítetések iránt Itélet tétetett: köteles a' Bizonyítani akaró harmad nap múlva, minekutanna már a' Birói Végzés Törvényes erőre

erőre emelkedett, a' meg - hiteztetésre rendelendő napot kérni; külömben a' Bizonyításnak többé hely nem adatik.

209. §.

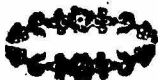
A' rendelt Napra a' Feleket, és a' Tanúkat elő - kell ugyan idézni; azonban ha az egy vagy mind a' két Fél el - maradna - is, a' Tanúkat még - is meg - kell hiteztetni.

210. §.

Hogyha pedig a' rendelt napra a' Tanúk, meg - nem jelejnënek; azok ellen a' 187dik §ban szabott mód szerént kell bánni.

211. §.

Ha a' Tanú, minek - előtte a' maga Bizonyság - tételét hittel meg - erősítette volna, meg - halna: az ő Bizonyság - tétele semmi esetben hitesnek nem tartathatik, ki - vévén, ha a' Tanú a' hitét a' Törvény előtt ajánlotta; de az Ellen - Fél a' közbe vetett apellálás vagy más mód által a' hitnek le - tételét meg - gátolta.

TIZEN-HETEDIK FEJEZET.

A' Mester-emberek által teendő Bizonyításról.

212. §.

A' Mester-emberek által (a' melly nevezett alatt tsak azok értetnek, a' kik a' fel-forgó dolog minémiségének megítélésére elegendő tehetséggel birnak) teendő Bizonyítást külömben meg-nem kell engedni, hanem ha Birói Végzés vagy Parantsolat által rendeltetik: a' Biró pedig azt egyébkor meg-ne engedje, hanem ollykor, mikor az szükséges; és minekutánna már a' Villogásban lévő dolgot eléggé ki-tanulta.

213. §.

Ha félő volna; hogy a' peres dolognak Formája meg-ne változon az alatt, míg a' Biró az iránt elégséges tudósítást vévne: ezen Bizonyítást egyik vagy másik Fél-kérésére, nem várván a' Birói Végzésre vagy parantsolatra, meg-kell engedni.

214. §.

Hogyha ezen Bizonyítás Birói Végzés által rendeltetik, és egy Fél sem teszi az ellen Panaszt, akkor az egyik vagy másik Fél Kérésére a' szem látomás végett,

végezt, napot, orát, és helyet kell rendelni, és a' Mester-embereket (hogyha a' Biró maga a' szemlélésen jelen nem lenne) egy vagy két Biztosokat-is kell ki-küldeni. Ha valamely helyen az illetén szemlélésekre egyenesen ki-rendelt Mester-emberek találkoznak, a' Biró másokat nem rendelhet.

215. §.

Ha ez a' szemlélés Birói parantsolat által rendeltetik: olykor a' napot-is egy-szers'mind, és a' Mester-embereket, nem különben, a' szükség úgy hozván, Törvényes Biztosokat-is nevezni kell.

210. §.

Ezen Bizonyításhoz olyan Mester-embert, a' kinek tanúsága ebben az Úgyben bé-nem vehető, vagy tsak gyanúságos volna, bé-venni nem lehet: ha pedig a' Biró olyan Mester-embert rendelne: szabad mind a' két Félnek az olyant el-igazítani, és másnak neveztetését kívánni. Ezt mindazáltal a' szemlélésre rendelt Idő felének multa előtt kell meg-tenni: különben azontúl helye nem lézen.

217. §.

Hogyha a' Mester-ember az egy vagy a' más fél által meg-vettetik, és a' meg-vettetésnek elegendes oka adatik: köteles akkor a' Biró az olyannak helyében
azon-

azonnal mást rendelni. Melly iránt az Ellen-Félt rend-szerént tudósítani kell.

218. §.

Minekutánna a' szemmel - való látásra a' Biró napot rendelt; egyzsers'mind bizonyos és illendő summa pénzt szabjonki a' szükséges költségre, és azt, a' ki a' szemlélest kívánja, azon pénznek letételére, hogy ha ő a' szemlélendő Biróval, és a' Mester - emberekkel ez iránt meg-nem egyezett, kényszerittse; az után pedig a' szemléléshez vagy maga fogjon, vagy mással fogasson ahoz, bator az egyik vagy másik Fél meg-nem jelenne-is.

219. §.

A' Szemlélés előtt a' Biró, vagy az ő Biztoffa a' Mester - embereket minden különös szemléléskor hitezteffe - meg az iránt: hogy a' peres dolgot volta-képen meg - vizsgálják, és azon állapotokat, a' mellyek iránt a' Biró tudósítást kíván, valóban és világosan elő adják.

220. §.

A' Szemléléskor mind a' két Félnak meg-engedtetik, a' Mester - embereket a' szükséges állapotok felől meg-inteni.

221. §.

Az illetén Bizonyításnak tökéleteségére két Mester - embereknek minden peres állapot iránt meg - egyező Valása meg-kivántatik. Ha kettő egymással
meg-

meg-nem egyeznek, akkor a' Biró vagy az ő Biztossa harmadikat rendeljen, és a' mint feljebb írva van meg-is hiteztesse.

222. §.

Azon Véleményt, a' mellyhez a' harmadik Mester-ember áll; igaznak kell állítani; ha pedig ez sem egyik, sem másiknak Velekedéséhez nem tartaná magát: a' szemlélést más Mester-emberek által máfzorítani kell.

223. §.

A' Mester-emberek, minél hamarább, míg t. i. a' Felek a' szemlélésnek helyéről el-nem mennek, a' magok Véleményeket írásba foglalják, és Neveik' alá-írásfa alatt a' Birónak vagy az ő Biztossának által-adják, vagy csak szóval beszélik elő a' dolognak voltát. A' Biró pedig vagy az ő Biztossa, a' szóbeli elő-adást írja bé-az e' végre tartandó helyes és hiteles jegyző könyvbe, és irásfa-bé a' Mester-embereknek Neveiket ő általok azon Jegyző könyvben. Mind a' két esetben minden halgatás nélkül által kell adni a' Birónak a' Mester-embereknek Véleményeit: de ebben egyedül csak a' peres dolognak minémüségét fel-jegyezni, és ugyan azért a' Feleknek Jussa felől abban semmi emlitést tenni nem kell.

224. §.

A' Biró vagy a' Biztos tartozik a'
Me-

Mester - embernek Véleményét a' Feleknek, minek-előtte a' szemléléstől el-oltszának; azonnal el-olvasni, és ha abban valami homályosság, vagy hiba észre vévődne; azt mindjárt meg-igazítani.

225. §.

A' Mester - embereknek Véleményét közölje a' Biró azonnal párban a' Felekkel; a' melly Véleménynek a' peres dolog állapotjának meg-bizonyítására tellyes ereje leszen, és az ellen semmi további szemlélésnek helye nem leszen.

226. §.

A' Betseléseket (az az a' dolog arának ki szabásait) szinte azon szerént kell meg-tenni. Ugyan azért a' rend-szerént el-végzett Betselés ellen a' további Betselésnek helye nem leszen. A' Betselők kötelesek minden különös Betselés mellett a' dolognak azon valóságos árrát, hit-alatt ki-mondani, a' mellyet a' Betselendő dolognak jól öszve-vetett környékere nézve a' magok Itéletek szerént fel-találtak.

227. §.

Helyes ok nélkül semmi Birói szemlélést nem kell tenni; a' teendő mellé pedig, mindég két értelmes Mester-embereket venni, és a' fellyebb irt rendelések szerént kell folytatni.

TIZEN-NYÓLTZADIK FEJEZET

*A' Feleknek fel-és vissza-ajánlott Esküvé-
seikről (Furamento de - & referendo:)*

228. §.

A' titkos Történetekben jussa vagyon a' Félnek a' Hitet az Ellen-Félnek az iránt fel-ajánlani: hogy a' dolog nem úgy van, a' mint ő elő adta.

229. §.

Ha az, a' kinek az **Ügy-végző-Hit** (*Furamentum Litis decisorium*) fel-van ajánlva, a' maga **Lelki esméretinek** mentségére **Ellen-bizonyítással** akar elő-állani: ez néki **Birói Végzés** által meg-engedtesen.

230. §.

A' ki pedig a' **Perben** a' maga **Lelki esméretinek** mentségére, **Ellen-Bizonyítás-ra** magát nem ajánlotta; **Birói Végzés** által kényszerítessem arra: hogy vagy a' hitet le-tegye; vagy azt az **Ellen-Félnek** vissza-ajánlja. **A'** vissza-ajánlott hitet pedig minden kifogás nélkül fel-kell vállalni.

231. §.

A' ki az **Ügy-végző Hitet** fel-válalta az **Ellen-Fél** által elő-adott környül-állások

fok iránt, tsak annyiban tartozik esküdni; a' mennyiben azokat *Tudja*, avagy azokra emlékezik; de a' melly környül-állásokat maga adott-bé: azok iránt általjában köteles esküdni.

232. §.

A' ki a' maga Perit folytatja, annak mind a' maga saját, mind a' más rétemenyek iránt fel-lehet az Ügy-végző hitet adni. Ellenben a' ki nem maga; hanem más Nevével folytatja a' Pert; annak tsuppan az ő saját dolgaira nézve lehet az Ügy-végző hitet fel-adni.

233. §.

A' Biró azon környül-állásokat, a' mellyeket Esküvéssel bizonyítani kell, tökéletesen meghatározza; és hogyha azok a' környül-állások, a' mellyek iránt egyik Fel a' másiknak az Ügy-végző hitet fel-akarja ajánlani, a' dologhoz egyenesen nem tartoznak, azokat haddja-ki.

234. §.

Az, a' ki az Ügy-végző hitnek felvételására: vagy vizsgálásra ajánlása kötelesnek ítéltetett; hogyha a' Törvény helyen jelen van, harmad napok alatt; minnek-utánna már a' Birói Végzés Törvényes erőre emelkedett; vagy ha a' Birói Végzés utolsó Törvény széken tétetett, azon Birói Végzésről számlálván 14. napok alatt köteles a' Birónak a' maga egy, vagy

más részve hajló jelentését írásba be-nyújtani. Külömben az Hit vizsgálja ajánlottnak fog-tartatni. A' Jelen-nem lévőknek pedig, az ő távol lettihez alkalmaztatandó időt Birói Végzés által kell ki-írabni.

235. §.

Hogyha magát az Hitnek fel-válaszolására késznek ajánlotta; annak le-tételére napot kell rendelni; a' mellyen, ha a' Hitet le-nem tenné, annak le-tétele többé meg-nem engedtetik; de annak ellen-vallója, a' mi iránt neki esküdni kellett volna, igaznak tartatik.

236. §.

Hogyha pedig a' Hitet vizsgálja ajánlotta, vagy a' rendelt időre ez iránt való szándékját írásban be-nem nyújtotta: akkor az Ellen-Fél, a' három következő Napok alatt, a' nyilván, vagy halgatva való vizsgálja ajánlott Hitnek le-tételére, rendelt napot kérjen, és a' rendelt napra a' hitet tegye-le. Külömben annak ellen-vallója, a' mi iránt esküdni kellett volna, igaznak állitatik.

TIZEN-KILENTZEDIK FEJEZET

A' Biró által fel-adandó Hitről.

237. §.

Ha az egyik, vagy a' másik Fél olyan-
tén fontos környül-állás iránt, a' melly-
től az Ügynök el-végzése függ, tsak Fele-
's nem egész Bizonyítást adott-bé, e' mel-
lett ezen környül-állásnak meg-erősítésére
a' hitet-is ajánlotta akkor a' Biró az 1729.
Eszkendöbéli 27dik és 30dik Czikkelyek
szerént adja-fel néki az hitet.

HUSZADIK FEJEZET.

*A' Betsellő Hitről (von dem Schwü-
r-Eide.)*

238. §.

Ha valaki valakinek

- a) Törvénytelen erőszak által kárt okozott;
- b) Másnak Jóságát tudva el-idegeni-
tette; vagy annak el-vesztére, vagy meg-
romlására alkalmatosságot adott; vagy

H 3

c)

c) Azt, a' minek által-adására 's szolgáltatására, vagy meg-tételére magát kötelesnek lenni tudja; kellete korán által nem adja, oda-nem szolgáltatja, és meg-nem telzi: ezekben a' történetekben meg-kell az Ellen-Félnök engedni, ha a' meg-Bizonyításnak más módjai nem találhatók: hogy a' maga kárját, elébb elégséges képen meg-bizonyítván, annak mennyiségét Hittel bizonyítsa.

239. §.

Az így Esküvendő kár képen adhatya elő mind abból vallott kárját, mind az el-mulatott hasznát, hogy annak idejében a' maga Jussához nem juthatott.

240. §.

Ha pedig ő ezen károsíttatását módfelett adná elő: a' Bíró azt Végzés által igazság Izerént mérsékelje; de úgy, hogy mindég nagyobb legyen a' meg-károsítottira a' nyíelem. Annak-utánna a' károsítottinak a' Bíró által meg-határozott kárnak mennyisége iránt, a' hitet fel-kell adni.

241. §.

Ha valaki más ellen-való Kerésitet meg-bizonyította ugyan; de annak mennyiségét elegendő Tanúsággal meg-nem mutathatja, és a' dolgot természetihez képest, egyéb módokon meg-nem bizonyíthatja; annak meg-engedték: hogy a' ma-

ga Keresetinek mennyiségét Esküvével tégye bizonyossá.

HUSZON-EGYEDIK FEJEZET.

A' Hit alatt leendő ki-nyilatkoztatásról, 's meg-Vallásról (Juramentum Manifestationis & Revelationis.)

242. §.

A' ki a' maga Józságának, avagy adóságinak ki-nyilatkoztatására köteles; tartozik az, kérésére az ellen-félnek a' maga ki-nyilatkoztatásának Valóságát Hittel meg-erősíteni.

243. §.

Mind azok, a' kikhez az el-titkolás iránt valamely Gyanúság vagy on, tartoznak a' Panaszkodónak Kérésére azt, a' mit a' kérdésbe vett Józság felől tudnak, ki-nyilatkoztatni, és a' ki nyilatkoztatásokat Esküvével meg-erősíteni.

HUSZON-KETTEDIK FEJEZET.

Az Esküvéstől közönségesen.

244. §.

A' Hitnek le-tételekor a' XIVdik Fejezetben és a' 190dik 's 191dik Szab

rendelt Czeremoniák, és szólásnak formáin kívül, más egyebekkel élni nem lehet.

245. §.

A' ki azon dolgot, a' melly iránt a' Per foly, másnak oda ajándékozhat, az mást a' Hitnek le-tételétől-is menté tehet.

246. §.

A' Törvény által fel-adott hitet soha az Ügyész által fogamatosan le-tenni nem lehet: de azt mindég személy szerént kell le-tenni.

247. §.

Az, a' ki hit alatt leendő Bizonyítás-ra, vagy Ellen-Bizonyításra kötelesnek itéltetett; tartozik az a' Hitet harmad napok alatt, minek utána már a' Birói Végzés Törvényes erőre emelkedett; vagy ha a' Birói Végzés az utolsó Törvény-szék által tétellett, a' Birói Végzés közöltetésének Napjától fogva számlálván 14. napok alatt le-tenni; különben ettől ki-rekesztetik.

248. §.

Ha pedig másutt lakna, és nagy költség vagy alkalmatlanság nélkül a' hitnek le-tételére, meg-nem jelenhetne: tartozik az a' rendelt idő alatt a' maga Ügyésze által Kérését az iránt bé-nyújtani: hogy a' Biró azon Helynek Elöl-járóihoz a' mellyben lakozik kérő Levelet küldjön a' végre hogy ő a' meg-küldendő Hitnek for-

formája szerént, a' hitet ottan le-teheffe,
a' mellyet osztán az Ügy Birájának vizsza
kell küldeni.

249. §.

Az Ellen-Félnek szabadságában áll,
ugyan ottan a' hit le-tételének halgatásá-
ra meg-jelelni, vagy a' végre maga helyett
mást állítani; de ennek el-maradásával is
a' hitet fel-kell adni, és azt a' vallató-
Levélben ki-tenni.

250. §.

Ha a' vallatás iránt költ kérő Levél
által a' hitnek le-tétele lehetetlen volna,
elég lézen: hogyha az, a' kinek a' hitet
kell le-tenni, a' maga Nevét a' hit formá-
ja alá írja, és azt erőssíti; a' hitet mind-
azáltal tartozik le-tenni, mihelyt az aka-
dály meg-szűnik; de illykor a' 247^{dik} §ban
meg-határozott időre felettébb figyelmez-
ni nem kell.

251. §.

Az e' szerént el-rendelt, és által kül-
dött hit formájának szinte olly foganattya
lézen, mint a' le-tett hitnek, mindaddig,
míg azon akadály, a' melly miatt azt le-
tenni nem lehetett, tart. Ugyan azért
azon Fél, a' kit ez a' dolog illet, a' Bi-
rói Végzés által nékie ítelt Jusnak Birto-
kába lép; azonban a' környül-állásokhoz
képest szabadságában áll az Ellen-Félnek;
hogy a' maga ki-elegítettése iránt arra az

esetre szovatoságot (*Cautio*) kívánhaffon, ha a' hit az akadálnak el-mullásával sem tétetne-le.

252. §.

A' kik vagy elégtelenségek, vagy Öregségek miatt a' Hitnek le-tételére a' Törvény előtt meg-nem jelenhetnek: azokkal a' hitet házoknál egy vagy két küldendő Birtósok által le-kell tétetni.

253. §.

Az Ellen-Félt elő-kell ugyan idézni az Esküvésnek halgatására, de ha a' rendelt időre meg-nem jelenend, a' hitet azonban a' Birói hivatalra nézve minden halasztás nélkül fel-kell adni.

254. §.

Hogyha egyik fél a' hitnek le-tétele előtt új Bizonyító vagy Ellen Bizonyító Tanúságokat talált, és hathatós Erőségekkel, avagy ezek fogyatozásában, hitivel meg-bizonyithattya: hogy ő az új Tanúságokat a' Per folyása alatt szánt-szándékkal el-nem halgatta: ebben az esetben az Ellen-Félt az hitnek le-tételére nem kell botsátani; de ezt az ő Bizonyításának rend szerént leendő elő-adására kell igazítani.

255. §.

Ha pedig az elő-adott Bizonyítás elégtelennek ítéltetik; a' hitet többé az Ellen-

Ellen-Félel le-tétetni nem kell; de azt le-tettnek kell állítani.

256. §.

Hogyha az, a' ki a' Birói Végzés szerént a' hitet le-tenni nem tartozott, annak le-tétele előtt meg-holt; az előtt pedig annak le-tételére magát késznek ajánlotta, és annak le-tételét sem kérdőre nem vette, sem más móddal nem gátolta, olykor a' hitet le-tettnek kell ésmérni.

257. §.

Ha valaki, annak meg-mutathatását, hogy az Ellen-Fél hamisan esküdt-meg, reményli; a' maga Vádló Erősegeit a' Főben-járó Birónak (*Judex Criminalis*) adja-bé; e' pedig a' környül-állásokra nézve, hivatala szerént Birói vizgálást tégyen.

258. §.

A' ki a' hamis hit felől meg-győzetett, vagy azt maga meg-esmérte, mind azt a' mit az Esküvéffel nyert, úgy a' kárt és költséget-is tartozik vissza-téríteni.

259. §.

Jól-lehet a' Tanúk magok meg-val-loták a' hamis hitet, még-is az a' Fél, a' melly az ő hitek mellett a' Pert meg-nyerte, semmit sem tartozik vissza-téríteni: mindazáltal azon Félnek, a' melly el-vesz-tette a' Pert, a' hamis-tanúságot meg-val-ló Tanúk-ellen, a' maga káratlanságának meg-szerzésére jussa vagyon.

260. §.

260. §.

De ha a' Tanúk a' hamis hit iránt meg-győzöttetnének, és ha ezen hitek nélkül a' több Erősségek Fele-bizonyítást nem tennének: akkor a' nyertes, tartozik az Ellen-Félnek, azt a' mit nyert visszaadni: hogyha pedig a' több erősségek Fele-bizonyítást még-is tennének; olykor azon szerént kell a' dolgot folytatni; valamint feljebb a' Biró által fel-adandó hit iránt rendelve van. E' mellett vigyázni kell arra: hogy az, a' ki a' Tanúkat a' hamis hitre bírta, az Ellen-Félt nem csak egészen menté-tegye; de hogy azon felül a' föben járó Törvény szerént-is különös Büntetéssel illetteffen.

HUSZON-HARMADIK FEJEZET

*A' Peres - Irásoknak össze-állapításokról
(Irrotulatio Actorum.)*

261. §.

Minek-utána a' Peres-Irások mind be-adattak: az utólsót az Ellen-Félnek a' meg-nézésre által-adni, és az Irások össze-állapításokra; nyolczad napot kell rendelni.

262. §.

262. §.

Hogyha egyik Fél, a' maga Irását annak idejébe bé-nem adta, az Ellen-Fél a' rendelt Időnek multa után leg-fellyebb harmad nappal az öszve-állapítást kérje; a' Biró pedig e' végre mind a' két Félnek nyóltzad napot rendeljen.

263. §.

Minden Biró rendeljen olyan Törvényes személyt; a' kinek jelen - léttiben az öszve-állapítás meg-legyen. Ennek kötelessége leszen a' rendelt öszve-állapítást a' Jegyző könyvbe vóltaképen beírni.

264. §.

Tartozik mindenik Fél az Ellen-Félnek vele közlött Peres-Irásait, és azokban rekoztott Tanúságait elő-adni, és nem köteles egyéb Leveleknek bé-tételét megengedni. Az Eredeti Leveleknek általadására, egy Felet sem lehet kényszeríteni, ki-vévén ha az Ellen - Fél, szembe tünő hibákat tett volna ki az ellen.

265. §.

A' Levelek öszve-állapittatásának abban az Időben kell meg-lesni, a' mellyben a' Törvény ki-szolgálatni szokott. Hogyha egyik Fél a' Törvény szolgálatának el-kezdésétől fogva egy Óra alatt meg-nem jelenénd: a' jelen-lévő fogjon az öszve-állapításhoz, és nem tsak az Ellen-Félnek

nek vele közlött Peres - Iráffait, azokhoz tartozó Tanúság Levelekkel edjött: de a' maga Iráffait és Tanúságait-is az öszve-állapításra adja-elő. Hogyha a' meg-jele-nendő Fél a' maga Tanúság Leveleit abból az ókból le-nem-tehetné, hogy Párba le-irva nintsenek; az Eredetieket pedig le-nem-tehetné, vagy le-tenni nem akarná: a' következő harmadik napot az öszve-állapításra rendelni; az Ellen-Félnek Ügyé-
szét pedig meg-kell büntetni.

266. §.

Ha a' Felek, a' nélkül, hogy az ösz-ve-állapítást akadályottató ok, általok Irás-ba be-nyújtatott volna, mind a' ketten el-maradnak: ezen el-maradást tartozik az öszve-állapításhoz rendelt Törvényes személy a' Birónak be-jele-nteni; a' Biró pedig mind a' két Fél Ügyészét, illendő bünte-téssel illetni, és a' következő harmad nap-ra az öszve-állapítást kettős büntetés alatt meg-tétetni.

267. §.

A' Peres-Iráfoknak, és azokhoz tar-tozó Tanúság Leveleknek Vezeték-Leve-let (Rotulus seu Directorum) kell készíte-
ni; ez alá pedig mind a' Felek; mind az öszve-állapításra jelen-lévő Törvényes személy Neveiket kötelesek írni. Azonban mind a' két Félnek el-lehet a' Vezeték-Levelet otthon készíteni és kézzel tartani.

268. §.

268. §.

Ha az öszve-állapításkor valamely Tanúság le-tétele iránt vizsgálkodás támadna: a' kérdésben-vett Levelet le-kell ugyan tenni; de az Ellen-Félnek Ellen-vetéseit fel-kell jegyezni.

269. §.

Valahányszor maga a' Biró az öszve-állapításon jelen-nem lehet; az a' végre rendeltetett Törvényes személy az öszve-állapítatott Írásokat tartozik néki minden balasztás nélkül által-adni.

HUSZON-NEGYEDIK FEJEZET.

A Birói Végzésről.

270. §.

Rajta-kell lenni a' Biráknak: hogy a' Perrek mennél gyorsabban follyanak, és Birói Végzés-által végeződjenek.

271. §.

Minden Birói Végzésben; az Ügynek Részeit azon szerént valamint Ők az Ő Neveik alatt be-adott Írásokban, és Ügyész-Levelekben, le-vannak írva; vagy ha az Ügy szóbeli lenne; azon rendel, a' mint Ők a' Törvény napon személy szerént, a' vagy Ügyészek által meg-jelentenek,

nek, ki-kell tenni, és meg-nevezni, azért: hogy osztán kétsége ne támadjon a' felől: vallyon be-van-e, ez vagy amaz a' Birói Végzésben foglalva? azonban a' melly kereskedő Tárfaságok a' kereskedőkre nézve tartani szokott Jegyző könyvbe be-írat-tak; elég azokat, úgy a' mint hivattat-nak, és be-írat-tattak meg-nevezni. A' Feleknek Neveik után ki kell a' Birói Végzésben világosan és meg-határozva tenni a' Per' velejét, és tzeljät; a' Birói Végzésnek pedig, a' Felek kéréséhez alkalmaztatottnak; nem különben világosnak, és meg-érthetőnek kell lenni. De abban az Indító okokról: a' mellyek a' Birót, az így, és nem máskép tett ítélesre Biríták, emlitést tenni nem kell.

272. §.

Ha a' Birói Végzés-által egyik Perlekedő Fél valami olyanra a' mi az Ügynek el-vegezésére szolgál, p. o. Bizonyításra, Hit le-tételre, vagy más egyéb éfélére köteleztetne: olykor a' Birónak ezen Törvény rendelkezésszerent azon időt, a' melly alatt, a' kötelezett Fél, a' Birói Végzésnek meg-feleljen, meg-határozni; egyszer's mind az Ellenző elotte az ő reá hárámlandó kár-Vallást is ki-kell tenni.

273. §.

A' Birói Végzéseket nem kell a' Feleknek a' Törvény-szék előtt el-olvasni
vagy

vagy ki-hirdetni; de minek-utánna hozat-
tak: szolgáltaffa azokat a' Biró a' Félek-
nek, vagy az ö Úgyészeiknek kezeikben.
Ezen kézbe szolgáltatásnak mindenik Fél-
re nézve azon egy napon kell meg-lenni,
hogyha a' Törvény-szék Helyén magók,
vagy az ö Úgyészeik jelen vagynak: kü-
lömben ha vagy mind a' két Fél, vagy
az egyike ott jelen nem lenne; úgy kell
a' kézben szolgáltatást alkalmaztatni: hogy
az, a' ki a' Pert el-vesztette, hamarább
veheffe azt a' nyertesnél.

274. §.

Azon Birói Végzéseknek, a' mellye-
ket félyebb való Törvény-székre vinni
szabad, tartozik a' Biró az indító okait-
is közleni; a' nélkül, hogy a' Felek azt
kérjék. A' Birói Végzés' indító okaihoz
nem kell azon különös Véleményeket ki-
tenni; a' mellyek az Itélet-tételkor elő-
fordúltak.

HUSZON-ÖTÖDIK FEJEZET.

Az Ügyeknek fellyebb - való Vitelekről, leg-
főbb meg vizsgálásokról, és a' Birói Vég-
zésnek semmisége iránt teendő Panaszokról.
(*De appellatione, Revisione, & Querela
Nullitatis.*)

175. §.

A' ki, a' Birói Végzés-által magát meg-
terheltetettnek véli; annak szabad a'
Birói Végzésnek kézben való szolgáltatá-
sától számlálván, 14. Napok alatt az
Ügyet fellyebb vinni, a' következő Ese-
teken kívül.

a) Ha a' Birói Végzés tsupán tsak
ollyatén közbe-érkezett (*Sententia interlo-
cutoria*) Végzés volna; a' melly a' Derék
Ügynek nem ártana. Ide mindazáltal
érteni nem kell azon Végzést, a' melly
a' Birónak Törvény szolgáltatásra való
hatalma iránt tétetett.

b) Ha a' Birói Végzés, a' Nemtele-
nek közt történt, és meg-tromsolt szidal-
mazások iránt tétetett.

176. §.

Mind a' kérdöre - vételt (*appellatio*)
mind p' Nehézségeket minden esetben az
első Birónak kell be-nyújtani, hogy pedig

tsupán kérdőre - vétel, nehézségek nélkül adattatna-bé: köteles a' Biró, a' Pert az alább irt mód szerént fellyebb küldeni; hogyha azon Czikkelyek, a' mellyek kérdőre vétettek, illendő-képen ki-tétettek. A' nehézségeket vagy különösen, vagy együtt a' kérdőre vétellel lehet bé - nyújtani; de az iránt rendelt időre jól kell vigyázni.

277. §.

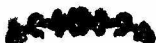
Ha valamely terhes, és hitelesen megbizonyított akadály miatt a' nehezteleseket 14. Napok alatt bé-adni nem lehetne; szabadságában áll az első Birónak az appelláló félnek kérésére, más 14. Napokat-is engedni; azonban a' halasztásnak megbizonyított okait, a' Táblára botsátó Levélben (*Littera Dimissione seu Transmissionales*) ki kell tenni. Ezen Idő - terjesztést az appellálásnak bé - jelentése nélkül-is, a' rendelt Idő alatt különös Irásban kérni; a' Birónak pedig csak egyszer lehet meg-engedni.

278. §.

A' Biró, a' bé - nyújtott appellálás után, az Ellen - Félnek 14. Napok alatt bé-adandó, és továbbra bé-nem veendő Feleletit, vagy Ellen-vetését, halgassa-ki.

279. §.

Az első Biró az Appellálásnak jelentését, a' nehezteleseket, az Appellálás ellen tett Feleletet, az alatt a' Törvény-

Haznál jó rendel tartandó egész Peres-Írásokkal; úgy a' szóbeli Ügyet-is, rendszeren öszve-állapítván, tartozik a' maga Végzésének indító okaival, és a' fellyebb botsátandó Levelével egyetemben minden halogatás nélkül a' fellyebb való Birónak által küldeni; a' pedig köteleztetik a' Pert minél hamarább végezni.

180. §.

A' neheztelés Írásban (*Libellus Graminum*) sem új Let-dologbeli környül-állásokat, sem Bizonyításokat nem leszen szabad azókon kívül bé-hozni, a' mellyek iránt az első Biró által ítélet tétetett; hogyha pedig csak ugyan bé-hozattatnának; az ilyen újításokra semmi tekintet ne-légyen.

181. §.

Ha a' Birói Végzés több Czikkelyből áll: az appelláló Fél világosan megjegyze azt, a' melly által magát terheltetnek véli lenni; azon Czikkelyek pedig, a' mellyek ellen nyilván nem appelláltak, el-végzett dolognak tartatnak, és többé nem - is változtathatnak.

282. §.

Azon Czikkelyekre nézve, a' mellyek ellen világosan nem appelláltak, az appellálásra rendelt idő multa után, azonnal Ektekr-iót kell a' nyertesnek kívánságára engedni: ha hogy ezen Czikkelyek azokkal:

kal, a' mellyek iránt appelláltatott, úgy öszve-nem vólnának kötve: hogy azokat Eksekutióba addig nem lehetne venni, valaméddig a' többiek el-nem végeztetnek. Azok iránt pedig a' mellyekre nézve appelláltatott, mind addig tartóztatni kell az Eksekutiót, miglen a' fellyebb-való székek Itélete el-érkezik. Mindazáltal hogyha a' Peres Józság ollyatén állapotban találtatna, hogy az első Biró előtt nyert Fél a' fellyebb való széken leendő Végzésig, Felöle - Feelés, (*Satisfactio*) Ovás, (*Cautio*) vagy más e' féle Birói Róla-való Gondviselés (*Provisio*) nélkül szükükkedne: az illyetén Vigyázatokot, ha a' nyertes Fél kívánja, a' Birónak megkell - tenni.

283. §.

Ugyan ezen Rendelésnek lesz helye a' leg-főbb Birónak meg-ítéléséig (*usque Revisionem*) De ha az első Birónak Végzése az appellálásnak széken helyben hagyatik: ollykor a' leg-főbb székre a' Pert bortsátani nem kell. Ugyan azért hogyha a' Birói Végzés rész szerént helyben hagyatik; rész szerént meg-változtatik: egyedül a' meg-változtatott Czikkelyek iránt helye lesz a' leg-főbb meg-Itélésnek.

284. §.

Azon Birói Vigyázat - tételeknek, a'

mellyek a' 282dik §us szerént, az Appellálás alatt ne talán meg-lettenek, minden változtatás nélkül, azon szerént megkell maradni a' leg-Főbb Végezésig. Azonban ha az appelláló, nyertes leend: mind azon meg-mutatott kárjának elégtételét, melly ötet ezekre nézve követte, az Ellen-Feltől meg-kivánhattya.

285. §.

Ha egy, vagy más Fél a' Birói Végzést nyilván-való semmiség iránt vádolatónak lenni véli: szabadságában áll az illyennek a' semmiség iránt való Panasz-nak bé-nyújtása. De a' hol a' fellyebb-való, vagy a' leg-főbb meg-itélésnek helye van: a' semmiség iránt való Panasz-tételhez a' fellyebb-való avagy leg-főbb székre leendő appellálást-is mindenkor hozzá foglalni, egyízers'mind azon nehézteléseket-is, a' mellyeken azok fundáltatnak, bé-kell jelenteni.

286. §.

A' semmiségnek helye léfzen: hogya ; - - -

a) A' Birói Végzés, a' Félnek kihalgatása, és engedetlensége nélkül tétetett.

b) Ha a' Végzés a' Feleknek kívánóságátul terjed, vagy olyatén dolgokat foglal magában, a' mellyekről a' Felek nem-is vetekedtek, sőt kérdésbe se vóltak véve.

287. §.

287. §.

A' semmiség iránt teendő Panasz, az appellálásra rendelt idő alatt az első Birónak be-nyújtani, és a' körül arra kell vigyázni; a' mellyek az appellálásnak neheztelése felől rendelve vannak.

288. §.

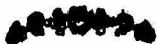
A' Fellyebb-való Biró, vévén a' néki küldött Peres dolgokat, köteles mindeneknek előtte a' semmiség iránt való Panasz meg- vizgálni, és ha ezt meg-bizonyítottnak, és helyesnek lenni találja, a' Derék Úgy iránt teendő Végzést Függőben hagyván, az alatta lévő Birónak Végzéseit semmivé-tenni; é mellett, új és rend-szerént leendő Törvény-szolgáltatásnak modját ki-szabni; egyszer-mind pedig az alatta-való Birót, a' rendetlen Törvény-szabásból származott kezelet által, mind a' két Félnek okozott és meg-bizonyított károknak és költségeknek meg-terítésére kell kényszeríteni.

289. §.

Ugyan azon szerént bánnyon a' fellyebb-való Biró a' dologgal akkor-is, mikor a' semmiség iránt semmi panasz bé-nem jelentetik ugyan a' Peres Féltől; azonban a' fellyebb-való Biró hivatalja szerént meg-sajdittya a' semmiséget.

290. §.

Hogyha pedig a' semmiség iránt való

Panasz-helytelennek talaltatik: a' fellyebb-való Biró, az appellált ügyet még itélvén, a' semmiség iránt tett panaszt félre tégye; és ha az vakmerőnek lenni esmértetik, annak indítóját illendő Büntetésre itélje.

291. §.

Hogyha a' Biró ezen Törvény Rend ellen, néminémü Birói Rendelést avagy ollyatén parantsolatot botsátana - ki; a' melly tsupán a' külső Formáját illeti az Ügynek: ollykor a' meg-terheltetett Félnek a' dolgot fellyebb vinni nem lehet; de tartozik az eseret, a' Főbb Birónak, a' Birói Rendelésnek vagy Parantsolatnak ki-adásától fogva számlálván, 14. Napok alatt bé-jelenteni, külömben azontúl a' Panasza bé-nem vétetődik. A' Főbb Biró pedig Hivatalyára nézve köteleztetik, a' dolognak valóságát ki-nyomozni, és az alatta való Birót a' környül-állásokhoz képest Feleletre húzni.

HUSZON-HATODIK FEJEZET.

Az Atyafiságos meg-egyezésnek Problásáról.

292. §.

Mind a' két Félnek szabadságában áll a' meg-alkuvás, vagy az Atyafiságos Egye-

Egyezés iránt, a' Törvény előtt, vagy azon kívül-is jelentést tenni; de a' Pert folyton-folytatni és soha leg-kisebb részben sem kell egyéb képen fel-függyeszteni; hanemha az Ellen-Fél az erre való reá-allást Irásban bé-nyújtandja.

293. §.

A' Birónak szabad ugyan az Atyafiságos Egyezést, a' Perlekedő Feleknek okkal 's móddal jelenteni; de nem szabad azt alkalmatlan Intésekkel reájok kötni; annak inkább az iránt a' maga Birói Tekintet közbe vetni. Ahoz képest ha egy vagy más Fél, az Egyezséget Irással avagy szóval meg-vetendi: az iránt leendő értekezést azonnal félbe kell szakasztani, és azon lenni; hogy ez által a' Törvénynek folyása ne késleltesse.

HUSZON-HETEDIK FEJEZET.

A' választott Köz - Birákról.

294. §.

Szabad ugyan a' Perlekedő Félnak Köz-Birót választani; de nem lépsz ezen reá-állás külömben fogantatos; hanemha Irásba foglalódik. Melly meg-lévén, nem

szabad lécsz egy Félnek a' más akaratya ellen attól el-állani.

295. §.

Senki sem kényszeríthetik a' Köz-Birói Hivatalnak fel-vállalására, de a' ki azt egyszer magára vállalja, tartozik a' Pert el-végezni.

296. §.

A' választott Köz-Biró az igazság ki-szolgáltatásában a' Felek-által eleibe-
adatott módot fogja követni; é nem lévén é jelen-való Törvény-Rendhez fogja magát szabni.

297. §.

Tartoznak a' Felek magokat az 1729dik Esztendőbeli 3odik Czikkely szerént, a' választott Birónak Végzéséhez alkalmaztatni; hogyha ők magoknak a' Rend-szerént való Biróhoz leendő folyamodást, vagy az Appellálást világosan fel-nem tartották; vagy ha nyilván való tsalárd-ság, vagy a' Törvény-Rendnek, vagy a' Felek-által az igazság ki-szolgáltatása iránt ki-szabott módnak által-hágása észre nem vevődne.

298. §.

Hogyha a' választott Birónak Végzése ellen az Appellálás világosan fel-tartott: folytatni kell azt a' reá-állás által ki-mért idő alatt; ha pedig az idő iránt semmi egyezés nem tétetett: a' Végzésnek

nek közlésétől számlálván, 14. Napok alatt bé-kell a' fellyebb való Birónak nyújtani: külömben azoutúl bé-nem vete-tődik. A' Tsalárdság avagy ezen Tör-vény-Rend meg-szegése iránt t. endő pa-naszt-is 14. Napok alatt bé-kell nyújta-ni. A' választott Birónak Végzésétől a' Rend-szerenc való Biróhoz leendő folya-modásnak ideje pedig, hogyha bizonyos idő ki-szabva nem volna, tsupán a' Fe-leknek tetszésétől függ.

HUSZON. NYÓLTZADIK FEJEZET.

A' Személyes Fogságról.

299. §.

A' Pernek el-végzése előtt, nintsen ugyan az Eksekutionak helye; de az Arrestom, az az: a' személy meg-tartozta-tásának, helye vagyon az olyanok ellen, a' kik azon-kivül kóborlók, és bizonyos Lakás nélkül lévén, az adófság miatt kö-vetkezheto el-szökésre nézve gyanúsá-gosok. Ugyan tsak az ilyenekről szól ezen egész Fejezetnek Rendelése.

300. §.

300. §.

Ha az ilyen Esetben, a' Személy meg-fogattatását kívánó olyan Leveleket mutat elő; a' mellyek az adófságnak helybe hagyása után tellyes erejü Tanúságot tennének ellene: ollykor az Árestomot ok vetetlen mindjárt meg-kell engedni.

301. §.

Ha pedig a' Fel-Peres, a' maga Ke-restének meg-mutatására elégséges Leveleket nem mutathatna: akkor az Árestomot csak olly okkal kell meg-engedni: hogyha ő a' meg-árestált Személyen tett gyalázatról, és néki okozott kárnak meg-térítéséről elégedendő képen meg-felelend.

302. §.

Az illyetén Árestomat csak az a' Bíró parantsolhattya-meg, a' ki eleibe azt, a' ki ellen az Árestom kérettetik, Törvénybe-lehet idézni: ki-vévén, hogyha a' jelen való, vagy már próba alá-is vett el-szökésnek miatta a' haladék káros volna.

303. §.

Az árestromra ítélt személyt a' maga Házába-é, vagy a' köz Fog-Házba kellessen őriztetni? vagy minémü okkal kelhjen az ő meg-őriztetésének módját elintézni? a' Bírónak bölts tetfzésére biza-tik; mindazáltal a' ki magát a' köz-árestomból

Arestomból menté - tenni kívánja, tartozik időről időre a' költséget előre le-tenni.

304. §.

Valamiket a' meg-arestált személy a' meg-arestáltatónak kérélete iránt meg-felelendő: az Arestomból ötét azonnal ki-kell bocsátani; ha mindjárt csak arról az élet-ről felelne - is az Arestomot szenvedő; hogy el-nem szökik; vagy magát el-nem rejti: ha pedig kétség támadna: vallyon elégséges-e az ajánlott óvás? olykor az illetén kérdést a' Biró mind a' két Fél ki-halगतván, minél hamarább intézze-el, és úgy hozván a' szükség magával e' végre napot-is rendeljen.

305. §.

A' midőn a' Fel-peres az Arestomnak kérése mellett, rend-szerűen való panasz-írást - is egyszer'smind bé - ad: akkor a' Pert minden hosszúság haladék nélkül, és ha lehet harmad nap alatt el-kell végezni; ha pedig rend - szerűen való panasz - írás egyszer'smind bé-nem adatik: olykor köteles azt a' Fel-Peres 14. napok alatt az Arestomot szenvedő Adósnak sürgetése nélkül-is bé - nyújtani.

306. §.

Ha a' Panasz - Írás kellete-korán bé-nem nyújtatik, az Arestált személyt az Arestomból kivánságára azonnal ki-arestizni, és ő néki a' szenvedett gyalá-zatért

zatért és kárért illendő elégtételt kell szerezni, A' mellynek helye leszén akkor is, mikor az Arestomot okozónak kerefete fundamentom nélkül valónak talál-
tatik.

HUSZON - KILENTZEDIK FEJEZET.

*Az ingó Dolgoknak meg-tartóztatásokról.
(De Inbibitione rerum Mobiliium.)*

307. §.

Ugyan azon szerént szabadságában áll a' Hitelezőnek, az Adófsának harmad kéznél találtató ingó Jóságát, Bíró által meg-tartóztatni: de tsak akkor, a' mikor a' Hitelezőnek ki-elégítetése az adósnak tehetetlensége miatt veszélybe forogna, a' mellynek meg-bizonyítása ezen egész Fejezetben úgy mint szükséges eszköz meg-kivántatik.

308. §.

Ha az, a' ki az Ingó dolgoknak meg-tartóztatását kívánja, olyan Levelekkel áll elő; a' mellyek az Ellen-Fél ellen való kerefetit tökéletesen meg-erősítenék, hogyha ő azokat helyeseknek lenni esmérné: akkor az ingó dolgoknak meg-tar-
tózta-

tartóztatását; vagy Birói vigyázat alá való vételezt azonnal meg-kell engedni.

309. §.

Ha pedig elégséges meg-bizonyítással nem áll elő, olykor a' meg-tartóztatást tsupán tsak olly móddal kell meg-engedni; hogyha a' meg-tartóztatást kívánó az Alperest, az ő általa szenvedett gyalázatnak, és ne talán okozott kárnak elég-tételei iránt, elegendő képen óvni fogja.

310. §.

A' meg-tartóztatást attól a' Birótól kell kérni, a' kinek Birói hatalma alatt van a' bé-vádólt Adós; vagy a' ki által Törvénybe idéztethetne ha ott lakna a' hol a' Jóság találatik.

311. §.

Meg-léven a' meg-tartóztatás, reá kell arra parantsolni, a' kinek kezénél a' meg-tartóztatott ingó Jóság találatik: hogy abból a' maga érette való Feleletének terhe alatt, semmit-is ki ne adjon, és az illyen bátor más Birónak hatalma alá tartozna-is, tartozik még-is a' tudtára adatott parantsolatnak engedelmeskedni, a' nélkül, hogy az iránt, a' maga Rendfzerént való Birájának további parantsolatjától várjon.

312. §.

Ha a' meg-tartóztatott dolgok romláshoz közeiténének, vagy ha azoknak meg-

meg-tartása nagyobb költséget kívánna; mint sem azoknak tulajdonosa reájok költeni akarna: olykor azokat az egyik vagy a' másik Félnek kívánságára, Betselés alá kell ereszteni; ezután pedig vagy a' felek által tett egyezésnek módja szerént, vagy a' többet ígérőnek, kótyavetye által eladni; a' fel-veendő pénzt pedig Birói Orizet alá venni.

313. §.

Valamikor az Al-peres bizonyofsáteszti a' meg-tartóztatást kívánó Fel-perest az ő kereseti felől: olykor a' meg-tartóztatást az Al-peres kérésére fel-kell oldani; ha pedig kérdés támadna: elegendő-e az ajánlott Ovás, vagy ném? ezen Vetélkedés minél hamarább el-vegeztesse, és a' szükség úgy hozván, e' végre nap-is rendeltesse.

314. §.

Valahányszor a' Fel-peres a' meg-tartóztatás kérelése mellett rend-szerént való Panasz-írást nyújtand-bé: mind annyiszor minden haladék nélkül, és ha lehet harmad nap alatt véget kell vetni a' vetélkedésnek; ha pedig rend-szerént való Panasz-írás egyszer mind bé-nem nyújtatik: akkor a' Fel-peres tartozik azt 14. napok alatt az Ellen-Félnek sürgetése nélkül is bé-adni.

315. §.

Ha a' Panasz-Irás kellete-korán bé-
nem adatik: az Ellen-Félnek kérésére a'
meg-tartoztatást azonnal fel-kell szabadita-
ni, és a' szenvedett gyalázatért, és kárért
az Ellen-Félnek illendő elég-tételt szerezni.
Melynek helye lézen akkor-is: a' mikor
a' meg-tartoztatást kévánónak kereseti fun-
damentom nélkül valónak lenni találtatik.

HARMINTZADIK FEJEZET.

*A' Birói-kéz Red-tételről, és egyéb előre tett
Törvény orvosló eszközökről. (De sequestra-
tione, & aliis Remediis provisionalibus.)*

316. §.

Ha az Al, és Fel-peres közt villongás
támad az iránt: mellyiket illeti közü-
lük valamely dolognak Birtoka vagy Jussa?
a' melly meg-történhetik, midőn pu o.
valami idő fordultt távolabb való örökség-
hez mind a' két Fél magának a' másiká
felett just tart; de annak tellyes és-való-
ságos birtokába a' másnak ellenzése miatt
az egyike sem juthat; vagy a' midőn va-
lami Határt a' régi villongásnak miatta
sem egyik sem másik Fél békeiségesen nem
bíthat; mivel az egyik a' másik miatt ha-

borgattatik, és azt mind a' két Fél a' maga Határához tartozandónak lenni állítván, közöslég használja, azonban az iránt való Igazságot egyikke sem mutathattya meg. mingyárt; illy Történetekben, az egyik vagy a' másik Fél - kívánságára; a' Birói kéz reá tételnek, vagy ha lehet, a' Birói kéz alá való vételnek (*Judicialis depositio*) helye van. Azonban a' Birói kéz reá tételnek ideje alatt a' Legeltetést, és a' mérsékeltt, Tüzre, nem Epületre való Fázást, az említett 's villongáshán lévő környékben, mind a' két Félnek szabadon kell hagyni.

317. §.

Ha a' Fel-peres olyatén dolog vagy Jószág iránt, a' melly az Al-peres Birtókában van, Pert indítand: e' mellet pedig a' perbe fogott Józágnak az Ügy' folytatásának ideje alatt történhető el-adását, rontását, vagy valóságos meg-vefztegetését meg-bizonyítandja: az illy Fel-peres tartozik az illyetén el-adás, vagy meg-rontás ellen, mind a' birtokosra, mind közönségesen azokra nézve, valakik azon dolgot vagy Józágot meg-venni, vagy zálogképen magokéva-tenni szándékoznak, ezekre nézve ugyan az ő pénzeiknek el-vefztesek alatt, nyilván való meg-állászat, állal lenni; a' meg-rontásnak esetére nézve pedig, szabadságában áll a' Fel-peres-

resnek, az Al-peres történhető kárjának elégséges meg-felelése mellett, Birói kéz-reá tételt kívánni. A' melly kérésre mind-árt Törvény napot kell rendelni, az Al-peres' Ellen-vetéseit ki-halgatni, és ha a' fel-adás valóságosnak lenni találtatik, a' Peres Jóságot abban a' részben, a' mellyben a' valóságos meg-rontás, mint p. o. az Erdőkben, már talán el-is kezdődött, Birói Örízet alá kell ugyan vettetni; azon-ba az Al-perest, ha elégedendőképen érte-felelend, annak Birtókában hagyni; külömben pedig, a' Fel-peresnek elégedendő Svása mellett, a' Jóságot Birói Végzés által valóságos, és tettetes Birói Örízet alá kell venni.

318. §.

Meg-léven a' Birói Örízet alá-való vétel, tartoznak mind a' két Felek a' Birói Végzésnek tudtokra adásától számlál-ván 14. napok alatt azon személy iránt a' kire a' Jóságot bizándók lesznek, egyet érteni, és a' választandó személyt 14. na-pok alatt a' Birónak be-jelenteni.

319. §.

Hogyha a' Felek az villyen köz-sze-mély iránt egyet nem értenének, vagy ki ki közülök mást akarna választani, ak-kor a' Biró az ő károkkal fog a' Peres Jóságnak Gond-tartó személyt adni.

320. §.

A' Gond-tartó Személyt mindenkor Birói választó Levéllel azon okból meg kell erősíteni, hogy az ő választása tudva legyen; és a' választó Levélben meg kell neki hagyni, hogy a' reá bizott, 's Birói Örízet alatt való dolognak vagy Jóságának, mint jó Gazda, szorgalmatos gondját viselje. Mindazáltal a' jövedelmet a' Birtokosnak kezébe kell szolgáltatni; hogyha a' Biró vagy azért, mivel a' Fel-peresnek keresete ezeket-is egészszén, vagy részint el-nyeli; vagy pedig a' 316. §. Történetiben a' Feleknek Birtoka bizonytalán, mást nem rendelend.

321. §.

A' Köz-Jóság Gond-tartója köteles minden esztendőnek vége után leg-felleyebb 30. napokkal a' maga Sáfárságáról a' Birónak számot adni: a' Biró pedig a' be-nyújtott szám-adást tartozik mind a' kö-Érték, jelesül pedig, ha a' Felek az iránt más kép nem végeztek, a' Fel-peressel ol-lyal véggel közleni, hogy a' szám-adást vagy helyben hadják, vagy az ellen-hibák-ot tegyék-ki; melly iránt az után azon sze-rént kell bánni, valamint más egyéb szá-m-adásokkal.

HARMINTZ-EGYEDIK FEJEZET.

A Birói Végzésnek be-teltyestéséről. (De
Executione.)

322. §.

A Birói Foglalást meg-nem kell más
kép engedni; hanem Birói Végzés
vagy a Törvény előtt lett Atyafiságos
Egyezés után, azonba ha a kérés töké-
letes hitelű Levelen épült: ollykor egy
rövid, de a Lakó-helyhez mérsékelendő
Törvény napnak rendelése mellett olly
jelentéssel kell az Al-perest a Törvény
elibe idézni: hogyha el-maradand, azon-
nal adósnak fog-esmértetni; ha pedig meg-
jelenend; a Fel-peres kérése iránt ki-
kell ötet halgatni; és ha az Adófságot
meg-vaaja: a Biró minéjárt Itéletet tegyen,
és Foglalást rendeljen; hogyha pedig ol-
lyan Ellen-vetésekkel álland az Al-peres
elő: a mellyek miatt idő halasztás nél-
kül-is itéletet tenni lehet: akkor mind a
két Fél az Ügy-folytatásra tartani, és az
elő-hozott Bizonyításokból igazságot kell
szolgáltatni. Ha végtére az Al-peres, az
Ellene-való Tanúságot jóvá hagyja ugyan;

mindazáltal olytán ki-fogásokat vetend
 annak ellenébe; a' mellyek iránt mindjárt
 nem lehet Itéletet tenni: olykor a' Per
 a' szokott Törvény Rend-szerént folytatni;
 az alatt pedig a' Fel-peresnek, ha más
 képen a' keresete felől még bizonyosít
 nem-tétetett, mind addig, míg az iránt
 bizonyossá tétetik; a' Birói kez alá-va
 vételt kell meg-engedni.

323. §.

Azon időt, a' melly alatt az Adó
 a' Hitelezőnek eleget-tenni köteleztetik,
 Birói Végszében; vagy az Atyafiság
 Egyezésben mindenkör meg-kell hatá
 rozni.

324. §.

Az Atyafiságos Egyezésekben az
 lyetén Idő-szabás tsupán a' Feleknek tet
 zésétől függ; a' Birói Végszében ped
 14. Napokra kell azt szorítani, ki-vev
 két eseteket, ha tudni illik valaki vag
 valami dolognak el-hagyásával, vagy
 valami Munkának tételével tartozna: m
 az első eset idő múltán nem szenvedh
 ugyan azért ha a' meg-esett Al-peres ne
 Appellálta, el-folyván az appellálásra re
 delt Idő, az Eklekuzziót azonnal meg
 kell engedni és tenni; a' más esetben p
 dig tartozik a' Biró a' Munkának el
 gezhetésére meg-kivántatott Időt meg
 teleni.

325. §.

El folyván a' rendeltt Idő, ha a' Pert-
vesztett Fél se nem appellálna; sem a'
Fel-peresnek eleget nem tenne; a' Fel-pe-
res tettzésében áll az Eksekutziónak ké-
rése; a' mellyet meg-is kell engedni a'
szerént a' mint következik.

326. §.

Ha az Al-peres valamelly Józsnak,
vagy ingatlan dolognak által-érelztésére
ítéltetik; a' Biró a' Fel-peres kívánságára
el-foglalást rendeljen, és a' Birói Végzést,
vagy az Egyezést a' Vármegyének, Vá-
rosnak, vagy akár melly illy végre fel-
allított széknek Jegyző Könyvébe, a' mint
t. i. minden Helyek' szokása meg-kívánja,
ittassa-fel, és osztán a' Fel-perest iktassa-be
Eksekutzio által a' Józsnak Birtokába.

327. §.

Azon Törvény-szektől ki-küldendő
Törvényes személy, a' kinek Birói hatal-
ma alatt a' Józsnak-fekszik, tartozik a' Tak-
sáknak vagy az ötöt illető nap számoknak
le-fizetése mellett, mind azon Magistratus-
által, úgy-mint első-mind a' folyobb-való
Biró által tett, és az Eksekutzio végett
által-küldött Birói Végzést, minden halo-
gatas nélkül végre-hajtani, ugyan azért
a' Józsnak, vagy az Ingatlan dolognak
Birtokát, tselekedettel, sőt erőltető alkal-

mas Lázkozók által is a' Fel-peresnek által-
adni.

328. §.

Ha az Al-peres valami valóságos Just
p. o. a' maga Ingatlan Jóságában némi-
némű teher viselést (*Servitutem*) tartozik
a' Fel-peresnek által engedni: a' Biró az
ő kérésére azonnal köteles Eksekutziót
tétetni olly el-rendeléssel: hogy a' Birói
Végzés vagy az Egyezés a' Vármegyének,
Városnak; vagy akármelly olly végre fel-
allított széknek Jegyző Könyvébe, a' mint
t. i. minden helynek szokása tartya, bé-
irattasson; azon Törvény-széktől ki-kül-
dendő Törvényes személy pedig, a' kinek
Birói hatalma alatt a' Jóság fekszik, kö-
teles a' Taksáknak, vagy az ötöt illető napi
számoknak le-fizetése mellett az Ekseku-
tziót minden halasztás nélkül véghez-
vinni.

329. §.

Ha az Al-peres kötelesnek ítéltetik,
hogy a' Fel-peresnek valami bizonyos in-
gó dolgot (*rem mobilem in specie*) által
adjon; az Eksekutzióra ki rendelt Biró a'
Fel-peresnek kérésére azon dolgot az
Al-perestől véteffe-el, és azt Menedék Le-
vél mellett (a' mellynek Mását az Ekse-
kutzióról adandó válaszfához tenni fog)
adja által a' Fel-peresnek.

330. §.

Hogyha pedig az által-adandó dolog harmadik kezébe került volna: szabadságában áll a' Fel-peresnek azt az iránt Törvénybe fogni; avagy pedig az Al-peres ellen a' meg-mutatandó Árr és kár iránt panaszt-tenni; a' mellynek akkor-is helye léfzen; a' midőn azon dolog meg-nem volna.

331. §.

Ha az Al-peres a' Birói Végzés által köteleznek találtatik arra: hogy a' Fel-peresnek valami ingó dolgot által-adjon, és azon dolog az Al-peresnél találtatik: az Eksekutziora ki rendeltt Biró vegyen-meg a' Fel-peres' kérésére annyit az Al-peres-fen; a' mennyi a' Fel-perest illeti, és adja azt által a' Fel-peresnek Menedék Levél mellett.

332. §.

Hogyha az Al-peres illy-féle dologgal nem birna: a' Biró adjon a' Fel-peresnek engedelmet arra, hogy ő illyetén dolgot, a' mennyire tehet, mind a' két-Félnek kisebb költségével vásárolhasson: a' maga kárja iránt az Al-peres ellen meheffen; vagy pedig a' meg-bizonyítandó Árr és kár iránt törvénykezheffen.

333. §.

Ha az Al-peres valami Munka-tétel-tartozik a' Fel-peresnek, és az illyen

Munká harmadik által el-végeztethetik: a' Biró engedelmet adjon a' Fel-peresnek arra: hogy ő az illy munkát, a' mennyire lehet, mind a' két-Félnek leg-kisfebb költségével magának harmadik által megtéthesse, és a' maga kárára, nézve az Al-peres ellen meheffen, avagy pedig a' meg-bizonyítandó ár és kár iránt ellene törvénykezhessen.

334. §.

Hogyha pedig az illy Munka harmadik által meg-nem tétethetik, a' Biró a' Fel-peres kérésére kényszerítse az Al-perest pénzbéli vagy testi büntetés alatt az illy munkának meg-tételére. Azonba ha az illy munkának meg-tételezésével keveset hajtana az Al-peres, szabadságában áll ennek arra és kára iránt. Törvénybe szállani az Al-peressel. Ha mindazáltal mind ebben; mind a' két elsőbbi Czikkelyekben ki-tett esetekben az árnak és a' kárnak mennyisége a' Fel-peres által a' Panasz - Irásba minden esetre már ki-tétetett; olykor a' Biró ez iránt is ítéletet tégyen, és Eksekutziót rendeljen.

335. §.

Ha az Al-peres valami Summa pénzt tartozik a' Fel-peresnek le-fizetni, és a' Fel-peres a' szabad választást magának le-kötötte: az Adósnak Jólzágát, a' melyből a' maga ki-elegítését kívánja, ne

vezze-meg az Eksekutziókor; ha pedig szabad választás le-kötve nem volna; akkor a' ki-nevezés az Al-peresnek tetszésében áll; a' ki az 1659^{dik} Bszendöbéli 31^{dik} Czikkely szerént, pénze nem-léve fekvő Jószágot, ennek nem létében pedig, hasznos és könnyen pénzzé fordítható ingó dolgot tartozik ki-mutatni; ha pedig ki mutatni nem akarna: az Eksekutzióra ki-rendelt Biró a' ki-nevezést a' Fel-peresnek engedje.

336. §.

Hogy a' Fel-peres az adósnak szolgálatheli bérít; vagy azért; hogy szabad választás vagyott le-kötve; vagy azért: mivel egyéb Jószág nem találtatik; vagy pedig azért: minthogy maga az Al-peres azt ki nevezte; a' maga ki-elegítettésére kismutatandja: az Eksekutzióra ki-rendelt Biró tartozik azt a' Fel-peresnek az ő keresetinek mértéke szerént által-adni, és az illetően által-adást az Ügy Birójának a' meg-lett Eksekutziónsk szokásba lévő Bizonyító Levele által tudtára adni; a' melly olztán azon széket vagy Magistratust a' mellynek rendelkezésétől a' fizetést adandó Pár (*Cassa Solutionis*) fűgg, egyenesen kérni fogja: ottan pedig a' kérő Levél meg-tartatik; s meg-jegyeztetik, a' szolgálatheli-bér pedig a' Fel-peresnek időről időre le-tétetik.

337. §.

337. §.

Az ollyatén szolgálati - bérek, avagy viselt hivatalra nézve ki-szabott hó pénzek, (*Pensiones*). a' mollyek a' F. Rendelések szerént az Eksekutziótól egészfzen, vagy részint fel-nem szabaditattak, az illyetének egészfzen Eksekutzió alá vettetendők lesznek.

338. §.

Hogyha a' Fel-peres a' maga ki-elégítésére ollyatén Pénzt, a' mellyet az Al-peres valakinek költsön adott, másnál letett; vagy a' mellyhez neki más helyes okon jussa volna, által venni akarna: az Eksekutzióra ki-rendeltt Biró tartozik azt az Adófságnak mértéke szerént a' Fel-peresnek által-adni; és az Al-perestől az által-adott adófságról szolló kéz irást el-venni, azt a' Fel-peresnek, a' mennyiben az ő kérésétét fellyül nem múlja, által-adni, vagy ha az adófságot felül múlja az adós Levél, arra az által-adott summát feljegyezze, és azt az adósnak vissza-adja.

339. §.

Ha az illyetén reá-iratással vagy feljegyeztetéssel meg-terheltt által-adott pénz, valami ingatlan Józszágra való reá-iratással (*Specialis bypotheca*) vagy a' nyilván való fel-jegyeztetéssel (*Intabulatio*) - bizhatóvá tetetett, az, a' kinek az illyen reá-íratással vagy fel-jegyeztetéssel meg-terheltt Józszág

szág Törvényes hatalma-alatt fekszik, köteles a' jelentett által-adást az Eksekutzióról ki-adott Levélnek a' Fel-peres által lett elő-adása után a' Törvényes Taksáknak le-fizetése mellett a' Vármegye, Város, vagy más illy végre rendelt széknek Jegyző Könyvébe, a' mint a' szokás tartani fogja, bé-iratni.

340. §.

Tartozik a' Fel-peres az Eksekutzióról ki-adott Levélnek valóságos mását az Al-peres adósnának Birói kéz által kezébe szolgáltatni; különben a' ki-elégítése iránt többé ellene keresete nem lehet, ha ez az Al-perest már ki-fizette.

341. §.

Köteles az Al-peres az által-adott Adósnagnak valóságáról felelni, ki-vévén: hogyha ezen adósnág iránt támasztott perben a' Fel-peres a' maga egyenes Adósnát az érette-felelésre idéztetni el-mulatta volna.

342. §.

Az Al-peres arról-is tartozik felelni: hogy a' ki-elégítésre által adott pénz be-vehető; ki-vévénha a' Fel-peres ennek bé-szedésében keslelő lett volna.

343. §.

Ha a' ki elégítésre által-adott pénz iránt per támadna; vagy a' Fel-peres a'
maga

maga új adószámát, a' maga ki-elegítettetésére elégséges Józsgót nem találva, szabadságában áll ö neki, az első adószámának egyéb Józsgait az Eksekutzióba vétetni.

344. §.

Hogyha az Al-vagy Fel-peres valami ingatlan Józsgának hasznát vagy Jövedelmét Eksekutzió alá-botsátandja, az Eksekutzióra ki-rendelt Biró tartozik azokat a' Fel-peresnek által-adni, és a' tett Eksekutzióról a' szokott móddal tudósító Levelet készíteni, és azt a' Fel-peres kérésére, azon Törvényes hatalomnak nyilván való Jegyző Könyvébe be-írni, a' mellynek Birói hatalma alatt, az az Ingatlan Józsg fekszik; a' mellynek Jövedelme a' Fel-peresnek által-adatott.

345. §.

Hogyha mindazáltal az illetően házon-vétel, avagy Jövedelem valami bizonyos summa pénzből, p. o. Urforából állana: az illetet a' Fel-peresnek, az ő kérésének Mértéke szerént, mindjárt által-adni, és minek-utána a' Pernek Birója az Eksekutzióinak végben vitéléről be-adott Tudósítást oda, ahol a' fizetés következnifog, kérő Level mellett által küldendi: azonnal a' Fel-peresnek Menedék Levelére a' pénzt le-kell fizetni.

346. §.

Ha az olly Fel-peres, a' kinek a' szabadság

bad válogatás le-köttetett, valami fekvő Józszágra kívánna az Eksekutziót igazítani; vagy pedig maga az Al-peres olyat mutatna ki, a' Biró tartozik a' meg-nevezett fekvő Józszágot a' Jövedelemhez mérseklett, Rets szerent a' Fel-peresnek általadni, és arról szokott Bizonyító Leveltet neki adni. Egyébként a' Jegyző Könyvben leendő be-irattatásra nézve azokat kell követni a' mellyek a' 326dik és 339dik Cikkelyekben rendelve vagynak.

347. §.

Véghez menvén az Eksekutzió, és a' meg-irt mód szerent a' be-iratás, a' Fel-peres a' fekvő Józszágha, akár mikor kiválthatandó tsupa zálogos Just kap, kivéven, hogyha ezen Eksekutzióba vett Józszág a' Pernek, és a' Panasznak egyenesen tárgyja lett volna; vagy ha a' Józszág Városi Fundusokból állana, a' mellyek az Eksekutziótól számlálendő egy esztendő és nap múlva a' Fel-peresnek tulajdonára válnak.

348. §.

Ha valami Ház avagy Városi Fundus több Hitelezőknek mutattatik ki, és ezek közül, akár a' Háznak romló-félben lette miatt, akár azért hogy ezen Házra, vagy fundusra igazított számos Hitelezők közt egy sem vehetné közülök a' pénznek hasznát, olykor tettségétől függ akár melyik

lyik Hitelezőnek, az Eksekutziónak meg-
tételétől számlálván 30. napok alatt az il-
lyetén Háznak és Városi Fundusnak kó-
tyavetyéltetését a' Birótól kérni. Ha pedig
30. napok alatt egyik Fél sem kérné az
illy Városi Fundusoknak kótyavetyélteté-
sét, akkor köteles a' Fel-peres az illyet
Bets szerént által - venni.

349. §.

Ha pedig az olly Házaknak, vagy Vá-
rosi Fundusoknak kótyavetyéltetése 30.
napok alatt meg-kivántatna: azt ollykor
mindjárt meg-kell engedni, és ezen végre
három egyenlő időt, mindeneket a' nap-
nak, órának, és helynek Világos ki-tétele
mellett, 30. napokra meg-határozván, olly
parantsolattal ki-kell szabni; hogyha a'
Jószág sem az első, sem a' második ki-
rendelt időn Bets-szerént, vagy azon fe-
lyül el-nem adódhatik, a' harmadik rendelt
időn kisebb árral is el-adódik.

350. §.

Ha nevezetesebb Házak, avagy Vá-
rosi Fundusok kótyavetyélendők volná-
nak; a' Birónak bölts tetizesére hagyatik
lehet-e az első rendelő időt 90. Na-
pokra-is ki-terjeszteni? minden egyéb
kótyavetyélésekben pedig szabad lézen
a' Birónak a' rendelő időket egyet-
hány napokkal meg-izaporítani vagy rövid-
íteni;

diteni; de úgy hogy a' szaporítás a' háromszor egybe-vetett időt felyül ne-múlja.

351. §.

A' kótyavetye iránt adandó meg-hagyásokban világosan ki-kell tenni:

a) Azon fel-tételeket, a' mellyek alatt a' Fundus, vagy a' Fekvő Józág el-fog adódni, azt is:

b) Hogy a' többet ígérő tartozni fog a' Józágon fekvő adótságokat magára válatni: ha az ígerendő arrannyira terjedend, és ha a' Hitelezők a' magok pénzeket a' rendelt ki-küldetésnek napja előtt ne talán fel-nem vennék.

352. §.

A' kótyavetye iránt való rendeléseket leg-fellyeb harmad nappal a' kótyavetésnek meg-engedése után, minden helynek szokása szerent, közönségesse kell-tenni.

353. §.

A' Biró gondos légyen abban, hogy a' Józágnak berts-szerent való arra, a' rajta fekvő terhekkal, úgy az el-adásnak fel-tételei is a' Biró Háznál kéfzen tartassanak a' végre hogy azokat a' venni kívánók meg-láthassák, vagy magok párbau ki-vehessék.

354. §.

A' Falukban, és az olly Mező Várofsokban, a' hol rendes Magúttátus nintsen, a' kótyavetye légyen-meg az oda való Vár-

megyebéli Törvényes személynek, és egy Író Deáknak; a' Királyi Városokban pedig, leg-alább két Biztos egy Író Deáknak jelen-ettebben.

355. §.

Hogyha az első, és más rendelt Idő-re a' kótyavetyére senki sem jelenend meg; azt a' kótyavetye rendelkezésre csak fel-kell jegyezni, és a' közönségesítést mászorítani kell.

356. §.

Ha pedig egy vagy többek jelenének meg a' Vételre: azoknak a' Jóság Bets-izerént való árrát a' rajta fekvő terhekkel és az el-adásnak fel-tételeivel világosan értékre kell először-adni; az után pedig a' kótyavetyéhez fogni.

357. §.

Ha az első ígerés után meg-szűnnek az kótyavetyélők vetelkedni: akkor a' Hirdető, a' meg-igértt leg-nagyobb summát, egynehányszor ezen szokkal: először kiáltja ki, és tudakozza-meg: akarja e' azt valaki nagyobbítani? ha pedig erre tovább is halgatnának, ezen szókkal másodszor kettőztesse, és valahányszor valaki többet ígerne, es a' többet ígerés meg-szűnne, mind annyiszor azt újobban kezdje-el.

358. §.

Hogyha a' kótyavetyélőknek Vetelkedési közt egy vagy többen, a' meg-gondolás-

dolásra időt kívánnának; ezt valami egy Fertály órára meg-kell nekik engedni: de nem többször csak egyszer.

359. §.

Midőn a' leg-nagyobb ígért ár másodszor ki-kiáltatik, és senki fellyebb nem ígér: akkor a' ki-kiáltást öt pertzentesig, mászoritani és tudakozni kell, akar-é valaki többet adni: ha azon idő alatt sem ígérne valaki többet: ollykor a' kótyavetyélést; ezen szókkal *harmadszor* be-fejezni; és a' Józsgót a' többet ígérnek által kell adni; ha mindjárt egyedül csak maga jelent volna is meg a' kótyavetyére, és a' Bets-szerént ki-szabott ár felett femmivel többet, sőt ha a' harmadik rendelt időn, azon Bets árnál, kevesebbet ígért volna is.

360. §.

A' kótyavetyékben, sem az Atyafiáknak, sem az adós Hitelezőinek más idegen előtt való Elsőségek nintsen. És így vége lévén a' kótyavetyének, sem azoknak, sem pedig magának az adósnak jussa nem leszen arra: hogy a' többet ígért, a' kótyavetye által szerzett Józsgót nekik által-adni tartozna.

361. §.

A' többet ígért, a' ki t. i. a' Józsgót meg-vette a' pénz le-tételére, ki-szabott időre jól figyelmezzzen; különben akar

a' Hitelezőnek, akar az adósnak kérésére azon Jószág új-betselés nélkül, a' késlelő fizetőnek kárjával, és szerentséltetésével, csak egy rendelendő Időn, ismét kótyavetye alá vettetik, és a' Bets-szerént való ár alatt is el-adatik. Ha mindazonáltal ő a' kótyavetyélésre rendelt új idő alatt, a' hátra levő summát, és a' késedelmesége miatt, okozott költségeket, kész pénzzel le-fizetendi: azt fel-venni, és a' kótyavetyéltői el-kell állni.

362. §.

A' kótyavetyélt Jószágot, a' többet ígértnek tulajdonképen, nem lehet előbb által-adni, míg ő vagy az egész ígert pénzt, le-nem fizetendő, vagy annak az alkúképen, rendelt idők alatt, leendő fizetésé iránt elégséges Bizhatóságot adand; vagy pedig más módon a' Részt-tartó Hitelezőkkel az iránt meg-nem egyezend.

363. §.

Ha a' Fel-peres az Adósnak ingő Jószágot Eksekutzióban vezetni kívánja: azon dolgot egyfzersmind, a' mellyet kíván nevezze meg. De nem léfzen szabad el-kérthetetlen ruházatot, úgy az adósnak és háza népének, minden-napi táplálására szükséges Müv-szereket Eksekutzióba venni, azon házi, és az adós Meztelenségének el-lytatására meg-kivántatott Bizközöket pedig, a' mellyeknek fogyatkozása,

az adósnak nagy kárára, az el-vétele pedig gyalázatjára szolgálna, csak akkor lehet Eksekutzióba venni; a' mikor minden más ki-elégítettésre való mód meg-fogyatkozik.

364. §.

Az Eksekutzióra ki-küldött Biró vévén a' Törvény-széknek Végzését, azonnal a' Fel-pereffel vagy annak Ügyészével, mennjen-ki az Eksekutzióra rendelt napon, az adóshoz, közölje vele a' Birói Rendelésnek mását, és az leül ki-szabott mód szerént, lépjen az Eksekutzióhoz.

365. §.

Az Eksekutzióba vett Ingó dolgokat, az Eksekutziót meg-tévő Biró azon Felnek Kovására, a' ki kivánni fogja, vagy harmadiknak, vagy a' köz-kéznek őrizetére bizza, vagy ha drága és könnyen általtétethetendő dolgok volnának, adja-által a' Törvénynek, oly véggel; hogyha azoknak kótyavetyéltetését, egy vagy más-fél 14. napok alatt meg-kivánádjá, azokat épen elő-lehessen-adni. Egyébb iránt elég leszen azokat, az adós Házánál a' meg-irt 30. napokig petsét alatt tartani.

366. §.

Hogyha az Eksekutzióra ki ment Biró, sem az adóst, sem mást egyebet, a' ki az Eksekutzióba veendő dolgokat, elő-adná a' rendelt helyen nem találánd: olly-

kor ha szükségesnek találja, szollitáffa elő a' Lakatoft és a' Strását, és ezeknek fejedelmek által, vigye tökéletességre az Eksekutziót.

367. §.

Ha az, a' ki ellen az Eksekutzió megteendő lész, a' Birói Végzésnek foglaltatlyából, azonnal megmutathattya, azon hibát, a' melly a' Józág vagy a' személy iránt, vagy azért: mivel az Eksekutzió nem a' Birói Végzésben elítéltetett dologra intéztetik; vagy azért; mivel az, a' ki ellen az Eksekutzió munkába veendő, a' Perben sem állván a' Birói Végzés által nem-is terheltetett, fél forog: illetén esetben az Eksekutzióra ki-ment Biró, hátrtartván az Bröszak-tételt, allítsa meg az Eksekutziót, és ha a' fél-forgó hiba, nem magától az Eksekutzióra rendeltetett Birótól ered, jelense-bé a' tudósító valasz-Leveleében az Eksekutziót meg-gátló környül-allásokat a' végre: hogy azoknak valósága a' Birói hivatalra nézve ki nyomoztasson, és az úgy találásnak történetire meg-is orvofoltassanak.

368. §.

Azon szerént ha az a' ki ellen az Eksekutzió tzelez, vagy annak Felesége Osztatlan Testvérei, Részt tartó Birtókos (Co. Dominus) Tzimbora (Confocius) vagy akarki más harmadik azzal állana elő, hogy

hogy az Eksekutzióba veendő Józág,
 vagy tellyességgel nem, vagy tsak nem
 egészfen, illetve az Eksekutziót szenved-
 dőt; vagy ha a' Perbe nem állott; meg-is
 a' Birói Végzéssel meg-terheltetett: az Ek-
 sekutziót meg-teendő Biró az első esettet
 ugyan azon részben, a' mellyben a' Jó-
 zág, másénak lenni mondatik; a' második
 Történetben pedig, egy általjában állyon-
 el az Eksekutziótól; de úgy hogy az Ek-
 sekutzió alá húzandó ingó Józág, vagy
 ha a' környül-alló állapotokból ki-nézendő
 szükség meg-kivánná, az ingatlan is az
 alatt Birói vigyázat alá véteffen. Reá fog-
 ja azonba az Eksekutzióra k-küldött Biró,
 a' Közt-tartót tartani: hogy az Ekseku-
 tzió ellen tett Fundamentomjait Irásban,
 meg-határozva, és meg-bizonyítva, adja-
 be. Ezen Irást osztán tegye a' Biró azon
 tudósító Leveléhez; a' mellyet az el-kez-
 dett; de vagy rézeit; vagy egészfen,
 meg-nem engedett Eksekutzióról, az Ügy
 első Birójának küldendő lészzen. Azon sze-
 rént ezen Irást azzal-is; a' kinek részére
 az Eksekutziónak meg-kellett volna esni,
 közleni fogja olly-veggel: hogyha némi-
 némü Ellen vetéffei vólnának, azokat 14.
 napok alatt adja-bé. Mellyek meg-léven
 az ellen és a' másod Feleletnek szinte an-
 nyi napok alatt leendő bé-adáffia után, a'
 Biró ezekre nézve igazságot mondjon.

369. §.

Ha az a' ki magát az Eksekutzió el-
len szegezi, nem nevezetes, de csak vala-
mi közönséges okkal áll elő; vagy neve-
zetes okot hoz ugyan-bé; de nem a' fel-
lyebb irtak közül egyiket: az Ügynek első
Birája, vévén az Eksekutzióra ki-ment Bi-
rónak Tudósítását, az olyan nyakast al-
kalmas erőltető eszközök által szorítsa
az engedelmeiségre; a' Birói hatalommal
meg-vetését pedig 200. Rftókból álló bünt-
etéssel, és az okozott költségnek; úgy
a' haszon-vételnek, meg-térítésével, min-
den további Per-solytatás nélkül, büntette-
meg. A' mellynek olykor-is helye leszzen,
mikor a' meg irattak közül, nevezetes ok
adatik ugyan-bé; de az a' Birói Végzése
által fogadtatannak esmértetik.

370. §.

Végre-menvén az Eksekutzió, az azt
el-Végzett Biró, arról a' szokásban lévő
mód szerént, Bizonyság Levelet készít-
tsen, és azt a' Feleknek, ha kívánják
adja-ki; de egyszerismind, adja-bé az Ügy
Birájának-is; pedig tégyele azt a' Tör-
vény Level Tárbá, és ha a' Felek kéré-
dik, közöje velek párbaú Onnét is.

371. §.

Azon Ingo dolgokra nézve, a' mel-
lyek Eksekutzióba teendők, meg-betsül-
lendők, által adandók, vagy kótyavetye-
lén-

léndök, ugyan azokat kell követni, a' mik a' Városi Fundulokról rendeltettek; de a' kótyavetyére szabott idök, csak 14. napokról, más 14. napokra szabotnak ki. Nem-is tartozik a' Bíró, a' többet ígérő által ki tett summát, öt Pertzentésig várván ki kiáltatni; vagy az Ígérőnek a' gondolásra egy Fertályni időt, a' szerént a' mint a' 358dik és az 259dik §§. írva van engedni; de ha a' kótyavetyélendő Jóság tsekély, tetszésében áll ezen két utolsó idő-terjesztést, bölts ítelése szerént meg-rövidíteni.

372. §.

Ha az Eksekutziónak kezdésével, vagy az Eksekutzióba veendő dolog meg-nem volna; vagy a' meg-lévő a' Fel-peres kielégítésére elégtelen lenne akkor a' Bíró, a' talált és Eksekutzióba vett Jóságról hiteles Bizonyító Levelet azonnal kézizítsen, és ha a' Fel-peres, azután ezen fogyatkozásról panaszt tenne: kényszerittse a' Bíró az Arestomnak fenyegetése mellett, minden Jóságának harmad nap alatt, hit szerént leendő ki-nyilatkoztatására; ha pedig az adós, ebben harmad nap alatt nem engedelmeskedne: a' Fel-peresnek újonnan teendő, kérésére az adóft itélje Arestomra, és azt úgy a' mint minden Helynek szokása magával hozza, velősággal meg-is tégye.

373. §.

Az ollyatén jövedelmek; a' mellyekhez az adósnak hólta napjáig jussa van, elégségesek a' Fel peresnek Óvására, következés képen meg mentik ezek az adótt az Arestomtól vagy a' személyes Eksekutziótól, hogyha azokból a' Fel-peres, három esztendőök alatt ki-elégíthetetik; vagy ha ö ezekre önként reá-allott.

374. §.

Valahányszor az Eksekutzió, valami Fejedelem, Ország, vagy Város Tisztjének Esztendőbéli Fizetésire igazítatik: annyiszor azt minden Napolás nélkül a' Felsőségnek tudtára kell-adni.

375. §.

A' melly adós Arestomra ítéltetik: az le-tévén a' III dik Rész 28 dik Czikkelyének rendelése szerént a' hitet, 15. napnál tovább Fogságba nem tartathatik, hogyha, a' maga Hitelezőjét tsalárd színek alatt a' hitelezésre nem tsábította, vagy akármi módon fortéllyal nem élt, ha pedig úgy taláztatna: akkor a' Biró, hivatalja szerént fogjon a' dologhoz és az adótt a' megtsalásnak vólta szerént büntesse.

376. §.

Minden Rendelések, avagy ollyatén Parantsolatok, a' mellyek által a' Biró, Eksekutziót enged, vagy rendel, a' Törvény széknek Petsetje alatt adatnak-ki.

HARMINTZ - KETTEDIK FEJEZET.

A' Fizetést bátráltató Parantsolatokról, és a' Hitelezőkkel - teendő sérelmes Alkuról (De Moratorio & Pašto Prajudiciali)

377. §.

A' Fizetést-tartoztató Parantsolatot, ezen-túl szabad nem lészen ki-adni.

378. §.

Hasonlóképen a' Hitelezőkkel teendő sérelmes Alku: az az, az olyan Vége-zés a' melly szerént a' hitelezők, a' ma-gok hitelezett Pénzeknek bizonyos részit el-engedni köteleztetnek; külömben meg-nem engedtetik; hanem ha egy harmadik, azon hátra-maradt adófságnak ki-fizetését; a' mellyből az engedés kéretik magára válalándja, és ha az illy módon leendő ki-fizetés hasznosabb lenne a' Hitelezőknek, mint sem az adósnak Jószágából reményli-hetnék.

379. §.

A' ki ezen az utón, a' más adófsá-gát magára valalta: köteles a' Hitelezőket a' tett Alku szerént ki-fizetni; vagy a' kö-
vet-

vetkezendő meg-igért ki-fizetés iránt ő nékik elégséges bizhatóságot tenni.

380. §.

Azon Hitelezők, a' kiket vagy az Elsőség illet, vagy a' kik zálog-vétellel avagy pedig különös Jószágra lett reá-írsfal a' 339dik §. szerént magoknak Bizhatóságot szerzettenek, és az illyetén Jussal élni kívánnak, nem tartoznak sérelmes Alkura lépni; de egyebek kötelesek magokat, a' többeknek Vokfokhoz szabni.

381. §.

A' Vokfóknak többségét, nem a' reá-állóknak nagyobb száma: de az adótság-nak értéke szerént kell mérsékelni, ha azonban azoknak Kerestet a' kik ezen Alkura hajlandók, azokéval, a' kik ez ellen-állanak, hasonlók lennének: olykor a' szemellyeknek számára kell nézni.

382. §.

Minek előtte a' Birói Végzés által meg-határozatna: kentelen-é egy valaki a' több Vokfokhoz ragaszkodni? ezen több Vokfoló Hitelezők tartoznak a' magok kereseteket helyesen meg-mutatni.

383. §.

A' sérelmes Alkunak, azon Biró előtt kell meg-esni; a' kinek Birói hatalma alatt van az adós.

384. §.

384. §.

Mihelyt az Adós a' sérelmes Alku iránt, magát jelenteni fogja; azonnal egy közönséges hirdető Rendelés által a' Bíró hivataljára nézve, a' Hitelezőket, mind Fejenként hívja ölfve, az adósnak Józsa-ga iránt, pedig csak egy Hitelezőnek kívánságára-is, mind azokat tegye-meg; a' mellyeket az ölfve Gyűlésnek kezdesével meg - kell tenni.

385. §.

Hogyha az adós a' Hitelezőkkel, a' fenn-irt, vagy akár minémü módon véghez ment Alku után magát tsalárságban forgatnak lenni valja; vagy a' felől meggyözetetik; avagy csak az iránt gyanúságos volna: a' Bíró nem hajtván az Alkuval, hivatalja szerént az olly ellen menjen, és a' vétkest a' meg-érdemlett büntetésre húzza. De olykor mind a' ki nyomozást, mind a' tsalárd adósnak büntetését el-lehet mellözni; a' midön ez által az alku semmivé válna; a' Hitelezők pedig tetemes kárt kénytelenitnének szenvedni.

HARMINTZ - HARMADIK F E J E Z E T.

A' Jószágnek oda - engedéséről.

386. §.

A' ki valami szerentsétlen Történet által következés - képen maga vétsége nélkül meg-esvén az adótságnek le-fizetésére tehetetlen lett: az ilyen az egész Jószágnek a' Hitelezőnek leendő által-engedése mellett kívánhattya azt: hogy

a) A' személyes meg-fogattatástól ment légyen: hogy

b) Néki a' Ruházatból, ágyból és egyéb Házi Eszközökből annyi hagyatasson meg, a' mennyi a' maga tehetsége, és neveletlen gyermekeinek számokra meg-kivántatik. Azon felül azt-is hogy

c) A' maga felesége, és Nevelendő Gyermekeinek merő szükséges táplálásokra naponként hat krajtzártól nyolctzig, minden személynek élelmere ki-rendelteten.

387. §.

De az ilyen tartást, az adós tsak a' következő Hitelezőktől és azon Rendest, a' mellyen itt következik kívánhattya:

a)

a) Azoktól a' kiknek, az Adósnak, tsupa adakozóságából eredett a' kerefetek. p. o. a' meg-ajándékozottól.

b) A' le-és Fel-felé való Nemzésben álló Atyafiaktól.

c) Az olly Feleségtől a' kivel él, vagy a' kitől az Afzszony Vetsége miatt él-választatott.

d) Az Attyával, és Anyával, vagy tsak az egyikével egy-Testvér Atyafaitól.

388. §.

Ha mindazonáltal a' Fel-és Le-felé való Nemzésben lévő Atyafiak, a' Feleség és az adósnak, egy Testverei, magok szükséggel nyomattatnának; vagy ha módja volna magának az adósnak az Élelemnek, betsületes meg-szerzésében (a' mellyet a' Biró a' környül-álló dolgoknak öszve-ve-téséből, meg-ítélendő léfzen) ollyor az adós a' Táplaltatását nem ki-vánhattya.

389. §.

A' Jószágot által-adó látván, az adósnak le-fizetése iránt való tehetetlenségét, jegyezze fel-különösen, mindennemű adóssait, és Tehettségét, és azon Birónak, a' kinek Birói hatalma alatt-van, mind a' két-jegyzést a' maga Hitelesfi ellen lehető kerefetével edjütt adja-bé, ki-téven ebben, mind azokat a' mellyek iránt valami Justtárt.

390. §.

Ezen kérés iránt be-adott Jusra rendeljen a' Bíró Törvény-napot: tégyen a' kerestet felöl Itéletet; semmi-féle Tekervényeket meg-nem-engedvén.

391. §.

A' Józszágot oda-engedendő kénytelen, ha mindjárt csak egy hitelező kívánna-is, a' maga tehetős és terhelt állapotját (*statum Activum & Passivum*) hittel meg erősíteni, és azon tellyül hit alatt igerni: hogy minekutánna boldogabb állapotra jutánd az adótságait tehettsége szerént lefizeti.

392. §.

Az olyan adós, a' ki merő szereztétség által következendő-képen, a' maga saját vetke nélkül szegénységre jutván, a' Józszágnak oda engedése után ismét valamit szerzett: ezen kerestből annyit hátra tarthat, a' mennyi a' maga Felesége, és Neveletlen Gyermekének szükséges Tapfalásokra meg-kivántatik. De az illyetén Juffal csak azokra a' Hitelezőkre nézve élhet, a' kiknek a' Józszágot oda engedte.

393. §.

Az olly adós ellen a' ki-szökő-félben találtatott: a' szereztesetlen-életet meg-nem bizonyította: tehetetlenségét jól érzvén nem ay Hitelezőket ki-fizet, vagy a' ki-fizetés

fizetés iránt bizonyoffokka tett: újj adósságokat tsinált, és a' maga tehettségét igazán be-nem vallotta; vagy pedig a' maga Hitelezőit álnoksággal meg-kérítette: az ilyen ellen, a' Biró hivatala-szerént, és ha a' környül állások meg-kivánják, Föben-járó Törvények-is menjen.

394. §.

Mihelyt valaki magát a' Birónál az adósságnak ki-fizetésére elégtelennek lenni, be-jelenté: azonnal a' IXdik Fejezetnek út-mutatása-szerént az öszve-gyülés hirdetteffen-ki.

HARMINTZ - NEGYEDIK FEJEZET.

A' *Helyre-állítatásról* (*Restitutio in integrum.*)

395. §.

A' Helyre-állítatás meg-engedtetik a' sértettnek é következő két Esetekben:

a) Ha a' rendelt vég-Törvény-nap (*Terminus peremptorius*) az ö vétke nélkül el-múlt.

M

b).

b) Ha a' meg-sértett ellen, ki-adott Birói Végzés után, ő, a' meg-sértetett, fontos foglalatú olyan Tanúságokra talált, a' mellyek felől ő, az előtt semmit sem tudhatott; vagy leg-alább reájok nem akadhatott.

396. §.

Az első-történetben a' helyre-állította, a' rendelt vég Törvény napnak multa után 14. napok alatt kell kérni; külömben azontúl a' sértetett meg-nem halgattatik, a' második esetben pedig, szabadságában áll a' meg-sértetettnek, a' helybe állította, mind addig kérhetni; valamig az ő jussa idő múlás által el-nem enyészik.

397. §.

A' kinek jussa vagyon, a' maga káratlanságának egy harmadiktól leendő megkivánásához, és az azt attól meg-is nyerheti: az ilyennek-is mindazáltal tettzésében áll a' helyre-állittatásnak szabad kérése.

398. §.

A' helyre-állittatást azon Birónál kell kérni; a' ki előtt a' Pör folyt vagy függ; a' Biró pedig ki halgatván a' Feleket, valamint más akar Köz-Ügyben, Törvény szolgáltasson.

HARMINTZ - ÖTÖDIK FEJEZET.

Az Innepekrök

399. §.

A' Törvény szolgáltatást szüntető, vagy Törvény-napok, ezek léfznek: a' Vásár-napok, és a' meg-hagyott Innepek, Karátsontól egész Viz-Kerefztig, Virág Vasárnapjától Húsvét másod napjáig, a' kerefzt járó hétben három könyörgő napok (*tres dies Rogationum.*) Ur naptól fogva a' következő Tsötörtökig.

400. §.

Innep napokat, nem léfzen-szabad, a' Törvény szolgáltatásra rendelni, azon kívül: hogyha a' Biró a' hallogatásból az egy vagy más Félnek következhető kárját, vagy károsodhatását által-látándja.

401. §.

Azon Peres-Irásokat, a' mellyek be-nyújtására ezen Törvény Rendben, napok szabva vannak, Innep napokra is, egyedül a' Vásárnapokat, és a' meg-hagyott Innepeket, ki-vévén; azokat pedig a' mellyek be-nyújtásának idejét a' Biró kö-

meg-határozni, a' rendelt napon kell be-adni.

402. §.

A' midön a' Birótól rendelendö idö 14. napnál többöl áll olykor az Innep napok, mindenkor be-fognak számláltatni; de akkor nem mikor csak 14. napból, vagy még kevesebböl áll azon rendelt idö. Azonban a' Biró a' rendelendö napot a' közbejáruló Innepekre nézve, illykor meg-röviditheti.

403. §.

Soha a' Biró a' Peres-Irásoknak be-nyújtását Innep napra ne-rendelje, egyéb aránt ha hogy a' halogatás az egy vagy a' más Félnek kárjára, vagy meg-károsíthatására válna. Azonban mind a' két Félnek tettzésében áll, a' Peres-Irásokat a' rendelt idö előtt, söt Innep napon is, csak Vásárnap és Parantsolt Innep ne legyen, be-adni.

404. §.

Egyébb törvényes állapotokkal is azon szerént kell bánni az Innepeken; a' mint a' Peres-Irásoknak be-nyújtására rendeltetett.

405. §.

A' Törvény napoknak ki-szabásában, jól vigyázzon a' Biró a' személyeknek for-fokhoz képest, az aratásnak és szüretnek idejére.

HARMINTZ - HATODIK FEJEZET.

*A Birói Rendeléseknek, és Parántsolatoknak,
kézbe való szolgáltatásokról.*

406. §.

A' leg-első Peres-Irását, néminémü Ügyben bé nyújtandó, tegye ki- abban a' maga Lakó - helyét, hogyha az közönségen tudva nem volna, külömben a' Birói Törvény-szerént való Rendelésnek, fel-függesztésével, a' bé-nyújtót arra kell igazítani.

407. §.

Az első Birói, Pert illető Rendelést, az Al-peresnek az ő fáját kezében kell szolgáltatni; de a' következőket, elég a' háza-Népe közzül akarkinek által-adni.

408. §.

Ha az Al peres részéről, több peres Tárfok vólnának: az első Rendelést a' Peres-irással, és minden hozzá való Levelekkel, és erősségekkel, kinek kinek közülök, valóságos Párban kezéhez kell küldeni.

409. §.

Hogyha egy vagy más fél a' Per-folyta alatt a' maga Lakását meg-akarná változtatni, azonban, senkit sem állitana, a' Törvény szék helyén, maga helyében olyat; a' kinek a' Birói rendeleséket kezébe kellene, a' mint alább a' 412. §ben írva van szolgáltatni; tartozik az ilyen a' maga jövőendő Lakását az Ellen-Félnek, jó idején és Törvényesen meg-jelenteni, különben a' Birói rendelést a' Törvény széken kell ki-szegezni, és ezen ki-szezésnek szinte olyan foganattya léfzen, mintha az magának a' Félnek kezében adatott volna. Mindazáltal az illyetén esetben a' Törvényesk a' Birói rendelkezéshöz tartozó Leveleket magánál tartassa és osztán annak a' kit illetnek, ha azokat kérni fogja adassa-által.

410. §.

Ha egy vagy más Fél részéről több Per-Társak, az az egy Jutt-tartók ugymint egy birtókban lévők, Czimborák és Örökösök találkoznának: az illyenek tartoznak azt a' személyt, az Ellen-Félnek meg-nevezni, a' kivel a' következő Birói rendelések közlendők léfzenek; különben csak annak, a' ki az első Irásban először nevezetett fognak által adatni. És noha ezen Per-Társak közül, maga saját Ügyesének választása, senkinek sem tiltatik, azonban

tar-

tartóznak ök együtt munkálodni, és azon egy Irásba foglalni, az ő köz, és különös védelmezéseket.

411. §.

Hogyha pedig a' Perbe-fogattak közül többen Per Tárfok nem volnának, mivel t. i. ki ki azok közül különös Just birna: olykor minden Al-peres ellen ezen Törvény Rendben ki-tett mód szerént különös Pert kell támalztani, ki-vévén hogyha az illyek a' köz Perre és köz Ügyvelre magok önként reá állanának.

412. §.

Ha egy, vagy más Fél, a' Törvény székek helyén lakos nem volna, az ilyen kivá't a' Fél-peres mindjárt az első Peres-Irásban; az Al-peres pedig azon Törvény napnak mó'ta előtt, a' melly neki a' fejeletre rendeltetett, valakit olyat állítson, és az Ellen-Félnek ki-nevezzen a' kinek a' Törvény székek rendelései kezében szolgáltatandók lesznek; külömben a' kézben szolgáltatásnak költségével terheltetni fog, nem is kívánhattya annak meg-téritetését. Mindazáltal az illyetén költséget az a' kinek részire a' kézben szolgáltatandó Törvényes rendelés ki-adótt, tartozik azon közben előre le-tenni.

413. §.

Ha a' Fél-peres az Örökös Tartományokon kívül lakik; vagy az Örökös Tar-

tományokban lévő lakó helye nem tudatik: az olyan köteles a' Törvény székhelyen Ügyésztt-állítani. Külömben a' Törvényes Ügynek fel-függettésével, ötet előre erre emlékeztetni kell.

414. §.

Ha az Al-peres az Örökös Tartományokon kívül lakik, vagy az örökös Tartományban való lakó helye tudva nintsen: az olyannak kárará és költségére. A' Törvény szék előtt, az ő személyet viselendő Gond-tartó rendelteffen, és ez nékie, egy nyilván való Törvény Rendelés által, oly végge! tudtára adattasson: hogyha tetfzik más Ügyésztt állithasson.

415. §.

Hogyha pedig, az illyennek, az örökös Tartományokon kívül lakása tudva-való volna: olykor a' fellyebb való Czikkelyben meg-irt nyilván való Tudósításon kívül, az ellene-meg kívántatott Fel-Irással bé-adott Peres-Irást, a' Postára adni, és annak fel-adásáról a' Postától Bizony-ságot kell-venni; ki-vévén egyedül ezen eseteti; hogyha az idegen Tartományban magát tartoztató Magyar, törvényben be-idezendő volna: mert az illy történetben a' nyilván való tudósításon kívül tartozik a' Biró, a' Királyi egyesült Magyar és Erdélyi Udvari Kantzellariának a' Panasz-Irást, olylly végre bé-adni: hogy ez azt,

a' szokott utón kézbe szolgáltatássa. Egyszersmind köteles a' Biró azt is kérni; hogy a' ki a' Peres-Irást kézbe szolgáltatássa, annak közben-szolgáltatásáról Bizonyosság Levelet küldjön.

416. §.

Ha egy, vagy más Fél-Ügyész allitánd; annak kezében kell a' Törvény Rendeléseket mind addig szolgáltatni; míg helyette más nem nevezetik.

417. §.

Az olyan Irásokat, a' mellyeket, az Ellen-Féllal közleni kell, kettősen kell be-adni, még pedig, egyszer, minden hozzá való Levelekkel együtt; a' Birói Rendelést osztán, arra kell fel-tenni; a' mellyhez a' hozzá-való Levelek tétetni fognak.

418. §.

A' Reá-Irással, az az a' Birói Rendeléssel, meg-erősített Irást, annak, a' ki a' Törvény szék-helyén lakik, a' Törvény szék Esküdt Iró-Deákja által. Annak pedig, a' ki a' törvény széknek-helyén kívül lakik, az oda-való Vármegye Szolga-Birája, vagy Eskütje-által, mennél hamarabb lehet, kezébe kell szolgáltatni; é pedig azt minden hozzá tartozandó Levelekkel együtt, mindjárt, adja által, és a' helyes által-adásról való Bizonyítást, azon Irásnak párjára a' mellyre már a' Biró, a' Birói Rendelésnek Mását, reá irván, az

adás végett az által adandónak kezébe adott, írja fel; annak utánna azon Párt annak a' Felnek a' ki az Irást be-adta, ha kívánni fogja, adja visszra olly végre, hogy ő az által, az Ellen Felnek lett átadott, a' következő írásokban megmutathassa

419. §.

Ha a' Birói Rendelést több Peres-Társoknak kezekben kell szolgáltatni, és azok mindjárt a Törvényfzék helyén laknak, avagy pedig ollyan személyt álitottak, a' kinek kezében szolgáltatandók lesznek a' Birói Rendelések, olykor az Irást be-nyújtó, a' be-nyújtott Irásnak Hát-Irást (*Rubrica Scriptura*) annyiszor adja-bé, a' mennyin lesznek a' Peres-Társak, minden Hát-Irásra fel-jegyezvén annak lakó helyét a' kinek szöll, a' Biró pedig, tégye-fel rea, a' szokott Birói Rendelést és a' kézhöz szolgáltatást, a' 413. §. szerent tettefe meg. Ha pedig a' Törvényfzéknek Helyén kívül laknának, és ollyat a' kinek a' Birói Rendeléseket kezébe lehetne szolgáltatni, ottan magok helyét nem állítottak volna: akkor a' 408. és 412. §§ben meg-irt rendelésre kell figyelmezn.

420 §

A' mikor Tanúkat kell be idézni: olykor azoknak, sem Irást sem Hát-Irást nem kell által külden: de átallyában a' Biró
Ne-

Nevében meg-hagyni: hogy a' rendelt időn a' Tanú-bizonyság-tételre meg-jelennyenek.

HARMINTZ - HETEDIK FEJEZET.

A' Törvényes Költségekről.

421. §.

A' ki a' Pert el-veszti: tartozik az mindég az Ellen-Félnek a' költségeit meg-adni; ki-vévén: hogyha a' Biró azokat a' Felek-közt helyes okból el-töröltetteknek lenni itélné; de az a' Birónak meg-nem engedtetik a' következő esetekben.

a) Hogyha a' Pert-vesztő Fél a' maga ollyatén saját tett dolgát tagadta a' mellytől a' Pernek - végzése függött, és ofztán az iránt meg-győzeterett.

b) Hogyha a' Pert-vesztő a' Törvénynek nyilván való értelme ellen perlekedett.

c) Hogyha a' Derék-Ügyben semmi Feleletet nem adott.

d) Hogyha az első Birónak végzését, appelláló Fél, a' más Biró előtt is,

a' pert el-vezti, melly utolsó esetben, a' Per-vezető az appellálásra tett költségeket is tartozik meg-téríteni.

e) Hogyha olyan a' Per; a' mellyben a' világos Törvény szerént, a' Fel-peresnek a' költségeit oda kell-itélni: mert az ilyen esetben, a' Biró tettzésének, és a' költségek mind a' két részről leendő el-töröltetésének, helye nem lesz.

422. §.

Azon szerént; az ollyat-is a' költségnek meg-térítésére kell itélni: a' ki a' Pert, minek-előtte el-végződne, abban-hadja.

423. §.

Ellenben az ollyan a' kinek részire csak egy Birói Végzés is esett, a' főbb Birótúl, soha a' költségekre nem itélthetik, ki-vévén: hogyha a' költségnek oda-itélését maga az Ügynek természete, a' Törvénynek rendelése szerént, meg-ki-vánná.

424. §.

Ha az Egyik Fél a' fellyebb ki-szabott rendelés szerént, a' mellesleg való Perben (*in lite accessoria*) a' költségnek meg-térítésével tartozik: az ollyat ezekre, azon Végzésben kell itélni, a' melly a' mellesleg való Pernek végét szakítja.

425. §.

425. §.

Köteles a' Biró minden Ügyben, a' költségeket, vagy mind a' két részről el-töröltetteknek, ki-mondani; vagy annak a' kit illetnek oda-itélni.

426. §.

A' midön a' Biró az egy Félnek a' költségeket oda-itéli, tartozik egyfzers-mind azokat a' Birói Végzésben, mérsé-kelni-is. Ugyan azért kötelesek a' Felek a' költségnek Fel-jegyzését, az el-vesztés-nek büntetése alatt, az Irásokhoz mindég bé-tenni.

427. §.

Azon Irásokat, a' mellyeket maga a' Fél, vagy az Ügyész a' maga saját dolgá-ban készítend: szinte úgy kell a' jutalmat oda-itélni; mintha harmadiktól készitettek volna.

428. §.

A' költségek meg-téritésének tsak az olyan útakra nézve léfzen helye; a' mel-lyek a' Pernek folytatására, a' Birónak bölts vélte fzerént szükségeseknek, vagy az ő Parantsolatjából meg tettetteknek len-ni találatnak.

429. §.

Az olly Fel-peres, a' ki felöl nem tudatik vagyon é Magyar Országban és ahoz tartozó Tartományokba elégséves ér-teke? tartozik az Al-peresnek mind az

else

első Peres-Irásnak bé-nyújtásával, elegetendő bizhatóságot tenni, vagy a' maga Fellyebb valóságától, hiteles bizonyyságot arról elő-mutatni: hogy ő ezt meg-teheri: hülömben az Irása bé nem vevődik; de ezen kötelelségre igazítandó lészzen.

430. §.

A' szegénységet, azon Fellyebb valóságtól vett Bizonyító Levéllel a' mellynek hatalma alatt van, tartozik a' Fel-peres, minden ki fogás nélkül, meg-mutatni; hogyha az iránt magától az Al-perestől menté nem tétett.

431. §.

Hogyha az Al peres nagyobb Bizhatóságnak meg-kivánására Just tarthat: azzal ugyan élhet; de ezért ezen veteke-dés miatt soha a' Dérek-Ügyet függöben hagyni nem lehet.

432. §.

Hogyha a' Biró a' Per el-ítélésekor, akár pedig az appelláláskor avagy leg-főbb meg-visgáláskor, az egy vagy a' más Fél-nek, nyilván való igazságtalanságát, vagy valami szembe-tünő tsintalanságát észre-ve-endő az olyan Fél, a' melly vétkeznek találtatik, az Ügyeszével együtt illendő Pénzbéli, vagy ha a' torsi, és állapot meg-engedi, testi üntetéssel büntesse.

HARMINTZ - NYÓLTZADIK FEJEZET.

Az Ügyészekről.

433. §.

Ennel utána, mást, egyebet, Ügyésznek nem lehet be-venni: hanem egyedül azt a' ki az Örökös Tartományokban lévő Fő - Oskolákban, egy kemény megvisgalás után, a maga Törvénybéli Tudományát elégséges Probákkal meg-bizonyítandja, és rendelt Bizonyság Leveleket elő mutatand.

434. §.

A' ki Ügyész kíván lenni; az ilyen tartozik ezen kívánságát az Országban felállított appellálás ízekének be-adni, egyfzersmind az Örökös Tartománybéli Fő-Oskoláknak, a' mellyek által t. i. megvisgáltatott, Bizonyság Leveleken kívül a' maga Törvényes Tudományának Remekéről, szorgalmatozságáról, Jamborságáról, és betsületes erköltseiről, egy valamely helyen be-vett Ügyésznek Bizonyító Levelet is elő-mutatni. Ezek meg-léven az appellálásnak Törvény széke, a' kérőnek, mind az elmé, edésbéli Tudományát, mind

Ezen Törvény Rendnek, és az Ország minden Törvényeinek az esetekre leendő alkalmaztatását szoros megvizsgálás alá vesse, az ilyennek erköltseit, és Jámorságot szorgalmatosan nyomozza; és minekutánna ezt alkalmasnak találja, az Ügyesség gyakorlására, nem nevében sem a' számarra sem a' Törvény székeknek külömbségére, szabadítsa-fel.

435. §.

Midön az Ügyész valamelly: Ügynek fel-válasására kéretik: mindenek elötte fontolja, meg-igazságos és helyes é az Ügy? ugyan azért meg-érdemliké a' Védelmézést Ezen véggel minek elötte az Ügyet fel-válasna, ha a' védelmezendö ügy mint Fel-peres allánd elő arra kivált jól-figyelmezzon:

a) Mi annak kivánsága, a' Derék, és a' mellesleg való Ügyben?

b) Mi módon mutathattya meg, mind a' Panasz-Írást, mind annak minden némü környül-állásait?

c) Erre, vagy amarra a' környül-állásra vagynak é Írásbéli Tanúságok?

d) Ki völt e' vagy ama környül-állásban jelen?

e) Melly környül-állásokra tehetné le a' Fél-hitet?

f) És úgy hozván az állapot, mellyikre lehetné fel azt az Ellen-Félnek?

436. §.

Azon szerént, ha a' Védelmezést kereső, úgy mint Al-peres idéztetik a' Törvényben, az Ügyész, mindenek felett a' Panasz-Írást jól meg-visgálja: a' lett dologból származható Ellen-vetéteket, helyesen meg-fontolja, és az Ellen vetések környül-állásainak meg-mutatására szolgálható segédeket nyomozza ki.

437. §.

Mind a' két esetben jegyezze fel az Ügyész annak rendi-szerent, azon Írástokat és Leveleket, a' melyeket a' vedelmezendő Fél kezébe-adott, és a' jegyzést a' maga alá-írása alatt adja ki a' Félnek.

438. §.

Az Ügyész ha a' környül-állások, úgy hozzák magokkal, továbbá és fő-képen arra vigyázzon:

a) Nintsenek é a' Panaszban több részt tartók, vagy Tárfak?

b) Nintsenek é azok között némelyek más gondviselése alá vetve?

c) Mi módon leheffen a' Leveleket, és szükséges segédeket mindenek előtt öszve-ízerezni?

d) Kinek Törvény szolgáltató hatalma alatt vagyon az Al-peres?

e) Nem kell é a' Panaszt többek ellen igazítani ?

f) Nints é azok közül valaki más gondvisele alatt ?

g) Nem szükség é valaki ellen Pert támasztani ; vagy valakit a' Párt-fogás iránt Törvénybe ideztetni ?

b) Nem kell é a' Pernek végzése előtt, néminémü Törvényes előre nevésekkel lenni ?

439. §.

Mihelyt az Ügyész, az Ügyet felvállalja: azonnal rajta-légyen: hogy vagy a' Perlő-Félnek alá írása alatt, vagy a' mint az Ország Törvénye rendelte, a' Vármegyék avagy hiteles helyek által írásban foglált és az első Peres-Íráshoz teendő Ügyész Levellel meg-erősítessen. Mindazáltal szabad léfzen annak helyében, úgy a' mint eddig szokásban vólt, a' Biró előtt is Ügyézt szóval vallani, és az ilyen Vallást a' Törvény szék Jegyző Könyvébe bé-írni. De az Ügyész, az Ügyész Levellet a' Biró pedig a' szóval-lett Ügyész-vallást, különben be-nem veheti: hanem ha vagy a' helyt álla (*Substitutus*) megneveztetik; vagy annak válatztására hatalom engedtetik. Azonban ha ezek tsak ugyan él maradnának: semmi-féle írást nem kell vévni; ki véven: hogyha a' dolog ter-

terhes volna, és annak hátráltatása veszté-
delemmel járna. De ollykor is köteles az
Ügyész: leg alább a' második Írásnak ren-
delt napjáig, a' felül irt mód szerént kézfi-
tendő Ügyész Levelet elő-adni, vagy csak
a' szóbeli Ügyész-vallást ki ízerezni.

440. §.

A' Pereknek folytatásában, köteles az
Ügyész magát e' jelen való Törvény Rend-
hez minden részben kötni, és a' Peres-Írá-
sokat, tisztán olvasható Betűkkel, és nem
felette ritkán elkészítve be-adni.

441. §.

A' Peres Írásoknak öszve-állapítások-
kor az Ügyészek magok jelen legyenek,
és ezt senkire másra ne-bizzák.

442. §.

Az Ügyész a' fel-válalt Ügyet annak
végzése előtt terhes okok nélkül abba ne
hadja: ha pedig ezt, helyes okokból meg-
tenni kéntelen, Törvényesen mondjon-le
a' maga Perlő-Felének. Azonban a' le-
mondásnak napjától, mind ad-lig tartozik
a' maga Perlő-Felét a' Törvény előtt vé-
delmezni; valameddig a' Felelésnek bé-
nyújtására rendelt idő tart, ki vévén hogy-
ha a' Fél, az alatt más Ügyészre tett vol-
na szert.

443. §.

Hogyha a' Fél, Helyt-allót maga nem nevezett volna ki; nevezzen a' választott Ügyész maga egy valakit az Ellen-Félnek; é pedig az első Ügyész halálával, vagy a' védelmezésnek lemondásával, avagy néminémü meg-gátoltatásával a' pert folyton-folytássa, valamig tsak maga a' Fél, Ügyészt nem állítand.

444. §.

Az Ügyésznek nem szabad mind a' két Félnek egy időben, és ugyan azon egy Ügyben szolgálatot tenni, vagy pedig azon egy Ügyben valami perlekedő Félt védelmezni, a' mellyben annak előtte az Ellen-Félt védelmezte.

445. §.

A' bé-fejezett és el-végzett dolgokban, ójják magokat az Ügyészek az ide-
ftóva való szökédtselétektől, és újjabbi keringős ki-világosításoktól.

446. §.

Nem szabad az Ügyésznek, bizonyos és meghatározott Jucalmat, vagy a mint hiviák győzedelemert való ajándékot, magának előre ki alkudni; az illyerén álku nem tsá fog nitlan lesz: de azon felül az il y. Ügyész, különös bünteteffel is fog-
illette.

447. §.

447. §.

Minden Ügyész az utolsó Írásnak beadásával, úgy akkor is, midőn az appellálás, vagy a leg főbb meg-visgálás iránt való írás benyújtatik adja-bé a' maga Bé-rinek helyes Jegyzését írásba, és ezen Jegyzést tegye a' többi Peres Írások közé. Azon szerént ha a' szóbeli Ügy él-végzőik, és arra ítélet tétel következendő: a' maga illendő jutalmát meg-kiván-hattya, és akár Írással bé-adhattya, akár pedig szóval a' Jegyző könyvbe bé-je-lentheti.

448. §.

Valamikor a' Biró a' Pert-veztett Fél, a' költségeknek meg terítésére itélendi, annyiszor az Ellen-Fenek Ügyézetől kívánt, és a' meg-esett által fizetendő Jutalmat a' Birói Végzésben mérsékelje; azt pedig, a' mivel a' Fél a' maga Ügyészének tartozik, tsak akkor kell mérsékelni, a' mikor maga a' Fél a' mérséklést meg-ki-nálja.

449. §.

Az Ügyésznek munkáját sem nem azon Leveleknek a' melyekből az ő általa elkészített Peres-Írások állanak, sem nem azon napoknak a' melyekben a' Törvény ízek előtt meg kellett jelenni számokból, de a' valóságos érdemből kell beszélni;

nem tekintvén semmi némü Egyezésre; a' mely ne talán ez iránt ő közötté és a' Fél között eshetett.

450. §.

A' Jutalomnak meg-határozásában a' Birónak a' következendökre kell tekinteni:

a) Vallyon fordított é az Ügyész a' segédeknek meg-szerzésékre és a' Peres-Írásoknak helyes el-készítésekre valami különös iparkodáit:

b) Ki néz é az Írásoknak öszve-foglalásából valamelly jeles igyekezet, és nem valami alá-való elmebeli Tehetség?

c) Folytatta-é a' Pert minden lehetséges Tökéletességgel, és ferénységgel.

d) Figyelmezett-é annak folytatásában ezen Törvény Rendnek minden részeire.

e) Nem kíván-é a' Félnek szük tehetsége nagyobb mérséklést?

451. §.

Hogyha az Ügyész ollyatén Ügynek védelmezését, a' mellyben nyilván való igazságtalanságot védelmezni kell, akár tudatlanságból akár nyereség kívánásból magára vállal, az ollyan Ügyet el-végző Biró, az appellálás Törvény székinek jelentse-bé; é pedig a' vétségnek mértéke szerint, úgy illendő pénzbéli büntetéffel,

az

az ollyat terhelje ; vagy az Ügyészég gyakorlásától, ideig, vagy örökké tsa - el.

452. §.

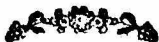
Valahányszor valamely Ügyésznek olyan vétke a' Polgári széknek értésére esik, a' melly annak erköltseit, és betsületit gyanúságossá tenné, vagy ha azon szék észre venné; hogy az Ügyész fok adótságba keveredik: ezen szék köteles ezt az appellálás Törvény székinek, mindjárt bé adni; é pedig a' vétkest ideig, vagy ha a' többszörített intés után semmi Jobbúlásnak Jele nem láttzana, öröké is eltiltani az Ügyészég gyakorlásától.

HARMINTZ - KILENTZEDIK F E J E Z E T.

A' Biróról.

453. §.

Azok a' kik valamely Törvény-szék-nél, Birói hivatalra vágyakoznak, kötelesek szokott Bizonyító Levelekkel megmutatni azt, hogy ök az ö Törvénybeli meg-kivantató Tudományokat, az örökös Tartományokban-lévö, valamely

kolában, eléggé meg-visgáltottak, ide nem érvén azokat, a' kik nyilván való és több ízbeni Remekek által a' magok Tehetségét, és az Ország Törvényeiben való forgottságokat tudva valóvá tették.

454. §.

E' mellett azok is, a' kik valamely szabad vagy Mező-Városoknak Ügyélzei, vagy Notariusi lévén, Birói hivatalra kívánkoznak, tartozanak magokat az Ország Törvényeiben, és ezen Törvény Rendben szerzett Tudományok iránt, olyan szoros meg-visgálás alá vetni, a' mitsodás a' környű-állásoknak mi-volta szerént, minden helynek Törvény székére való nézve megkivántatik, ki-yévén itt is, az ollyakat, a' kik nyilván való, és többszöri Remekek által a' magok Tehetségeiknek és az Ország Törvényeiben való forgottságoknak elég próbát adták.

455. §.

Azok: a) A' kiknek Jóságai iránt szve-gyűlés hirdettetett ki, ha a' magok tisztaságokat eléggé meg-nem bizonyítják; úgy azok is;

b) A' kik Birói Végzés által tékozlókasmértettek, a' Birói hivatalokra alantlanok, és ha azt viselik botsátaffa-

456. §.

A' kik ellen valami föben-járó tan nyomoztatik, azok a' nyomozás közbe a' hivataloktól függesztesenek fel, és ha valamely tzegéres vétkekben találatnék a' Hivatalokból azonnal vettefsenek-le.

457. §.

Egy Birónak sem szabad a' maga hivatalából ezen kívül a' mi ö néki Bér gyanánt ki-szabatott, és ha utazánd a' vitel és tartáson a' hol pedig szokásban van a' napi számon kívül mást valamit el-venni. Arra nézve a' Taksák, és más efféle mellesleg való ajándékok ezentúl vég-képen el-töröltetnek.

458. §.

A' Biráknak semmi-féle ajándékot nem szabad el-venni.

459. §.

A' Birák kötelesek ezen Törvény Rendnek, valóságos és köz értelmét követni, nem is szabad nekik soha, a' szók és a' Törvény értelme közt lévő külömb-ségnek a' Törvény Keménységét lágyító jóra való Magyarazatoknak, ellenkező szokásoknak, avagy pedig más efféle akár mi fogásoknak színe alatt ezen Törvény Rendnek nyilván való Rendelésétől elállani: egyedül akkor midön olyan történe-ye-

tök elő a' melly ebben a' Rendelésben
 nincsen ugyan meg-határozva; mindazáltal
 más meg-határozottal, hasonlósága vagyön,
 szabad lészzen a' Birónak, a' meg-nem ha-
 tarozott történetet, a' meg-hatarozottnak
 módja fzerént el-igazítani. Hogyha pedig
 ezen Törvény Rend-valóságos értelme
 iránt fontos kétség támadna: az ollyat a'
 Királyi Udvarnak bé-jelénteni, és onnét
 Magyarázatot kell várni. Ha végtére a'
 Biró a' Pert az itt ki-mért Rend ellen hoz-
 na, vagy a' maga vastag vettsége miatt a'
 Féleknek kárt okozna, tartozik minden
 kárról felelni.

A' FEJEZETEKNEK

FOGLALATTYA.

Léve

- I. FEJEZET. Az Ügy-folytatásról közönsé-
gelen. 23
- II. . . . A' szóbeli Ügy-folytatásról. 30
- III. . . . Az Írásbeli Ügyről. . . . 36
- IV. . . . Az Ügy meg - izenésről és
Párt - fogásról. . . . 45
- V. . . . Az Ellen - Ügyről. . . . 48
- VI. . . . Az Ügy - folytatásnak szabad-
ságáról és kötelelségéről,
úgy a' maga Védelmezésnek
Jufsáról. 49
- VII. . . . A' Ragalmazás által okozott
kifzető Ügyről. . . . 50
- VIII. . . . A' szándékozott új építésből
eredett perbe való fogásról. 52
- IX. . . . A' ki - hirdettetett Ügyről,
vagy a' Hitelezőknek öfzve-
gyülésekről. 53

Lével

- XI.** . . . A' szám-adait illető Ügyről. 77
- XII.** . . . A' meg - vallásból származott Bizonyításról. . . . 80
- XIII.** . . . Az Irás és Levélbéli Bizonyításokról. . . . 81
- XIV.** . . . A' Tanúk által leendő rendszerént való Bizonyításról. 92
- XV.** . . . Az örök emlékezetre teendő Bizonyításról. . . . 105
- XVI.** . . . A' Tanúk által teendő summas Bizonyításról. . . . 107
- XVII.** . . . A' Mester-emberek által teendő Bizonyításról. . . . 109
- XVIII.** . . . A' Féleknek ajánlott fel-és vizfiza ajánlott Esküvésről. 114
- XIX.** . . . A' Biró által fel-adandó Hitről. 117
- XX.** . . . A' Betsellő Hitről. . . . 117
- XXI.** . . . A' Hit alatt leendő ki-nyilatkoztatásról, és meg - vallásról. 119

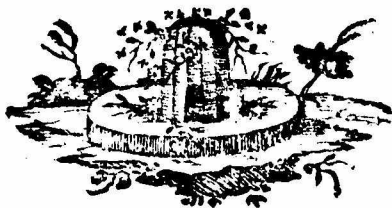

- XXII. . Az Esküvéstől közönsé-
gesen. 119
- XXIII. . A' Peres Iráfoknak öszve-
állapításokról. 224
- XXIV. . A' Birói Végzésről: 227
- XXV. . Az Ügyeknek appellácíók-
ról, leg-főbb meg-ítélések-
ről, és a' Birói Végzések
semmisége iránt teendő Pa-
naszokról. 230
- XXVI. . Az Atyafiságos meg-egye-
zésnek próbálásáról. 236
- XXVII. . A' választott Köz-Birákról. 237
- XXVIII. . A' személyes fogságról. 239
- XXIX. . Az Ingó dolgoknak meg-tar-
tótatásokról. 242
- XXX. . A' Birói kéz reá-Tételről, és
egyébb előre tett Orvos ó
Törvény eszközökről. 245
- XXXI. . Az Eksekutzióról. 249
- XXXII. . A' fizetést hátráltató Parant-
solatról, és a' Hitelezök-
kel teendő sérelmes alkúról. 271

Lével

X XIII.	.	A' Józsiágnak oda - engedéséről.	274
XXXIV.	.	Az Helyre-állatásról.	277
XXXV.	.	Az Innepekről.	279
XXXVI.	.	A' Birói Rendeléseknek és Parantsolatoknak Kézhez való szolgáltatásokról.	281
XXXVII.	.	A' Törvényes költségekről.	287
XXXVIII.	.	Az Ügyészekről.	291
XXXIX.	.	A' Biróról.	299

E' Munkában esett

Hibák.

Levél.	Sor.	Hibák	Olvasd:
4	11	idot	időt
4	19	ésmérni	esmérni.
5	23	lúsd	lásd
7	6	modott	módot
10	15	remülést	rémülést
13	2	levén	lévén
18	11	Cház *	Cházár
20	9	torvényeknek	törvényeknek
20	14	felélnek	feleknek
23	4	eleibei	eleibe
23	12	Ellen : felelet	Ellen-felelet
29	23	szandékat	szándékát
31	4	tartzik	tartozik
31	20	használhatok	használhatók
32	3	kérésének	keresetének
32	5	még-változtatni	még-változtatni
33	19	fogasaira	fogásaira
40	2	Ellen-vetéseknek	Ellen-vetéseknek
41	4	elő	elő
43	16	felelétekre	feleletekre
47	21	ügy	ügy
48	6	párt fogos.	párt-fogás
52	23	vágy-építésre	vagy-építésre
56	5	liquidatio	liquidatio
	9	alkúvas	alkuvás
	16	petsélteffe-meg.	petsételteffe-meg.
65	3	kerészetnek	keresetnek
66	12	Vás, —	Vas-olvasztó
	27	számlalándó Fértály	számlalándó fértály
68	25	Rend-állítás	Rend-állítás

éfé

evés.	For.	Hibák.	Olvasd.
70	10	vésztfé	vesztéfe
71	4	egyéznének	eggyeznének
	5	neveztesen	nevezetesen
	10	panasz-íráfok	panasz-Íráfokkal
	18	hitelézök	hitelezöke
71	24	kótyavetyéltéffe	kótyavetyéltéffe
	28	kótyavetyéket	kótyavetyékor
72	25	levöknek	lévöknek
76	4	adott	adott
77	20	adattákról	adattakról
78	17	tóvabbi	további
79	5	tartózik	tartozik
80	5	adott	adott
82	5	fellyebb	fellyebb
	13	külső	külső
85	16	hirü	hirü
	23	hat holnapokra	hat hetekre
86	23	eredetnek	eredettnek
89	25	köze-tétesen	közé tétesen
93	7	hátározni	határozni
95	9	termiszetekte	természetekre
	15	Tanukat találni	Tanúkat találni
	19	társaságot	társaságot
	28	Tanúknak	Tanúknak
97	20	halgátyak	halgattyák
99	11	alutt	alatt
	12	itánt	íránt
	16	tartózik	tartozik
100	19	hitéztetésekkor	hiteztetésekkor
101	5	lé-tételére	le-tételére
	6	tartózik	tartozik
	20	Vállását	Vállását
	27	tételekor	tételekor
106	13	azokról	azokról
110	1	órát	órát
112	22	halgatás	halogatás

Levél.	Sor.	Hibák.	Olvasd.
113	4	vevédne	vévődne
	15	bétsellesnek	betsellésnek
115	10	tsupan	tsupán
	20	vagy	vagy
	26	Végzésről	Végzéstől
116	1	részve	részre
	10	ellen vallója	ellen-valója
118	22	kerésetit	keresetít
	25	képést	képest
222	1	szovatoságot	szovatoságot
	8	Birtokok	Biztosok
223	4	le tenni nem tartozott	le tenni tar- tozott
226	6	kóból	okból
	13	akadályottató	akadályoztató
231	16	Dimissiones	Dimissionales
233	15	szükükkedne	szükölködni
237	11	annak	annál
239	3	vetetődik	vétetődik
240	9	Kerestének	Keresetének
241	3	arestált-valamiket	árestált-valamikor
247	9	talán	talán
	21	bizandók	bizándók
249	3	Vegyésnek	Végzésnek
250	6	bizonyósa	bizonyosá
	29	határozni	határozni
258	19	Urforából	Uforából
260	20	árron	árron
261	9	válatni	válatni
264	15	fizetendő	fizetendi
	21	vetetni	vétetni
266	1	szollitással	szollitással
	14	tudósító válasza	tudósító válasza
	17	hivatásra	hivatásra
268	9	hatalommal	hatalommal
	16	Végzése	Végzés

pedig

Levél.	Sor.	Hibák.	Otvásd.
	23	pedig	e pedig
271	18	reménylhetnék	reménylhetnek
271	19	nyoltzig	tizennyoltzig
271	4	keritette	keritette
	6	allások	állások
	7	Törvények	Törvénnyel
282	15	rendeléskez	rendeléshez
283	10	Ügyvére	Ügy védre
	15	mólta	múlta
284	23	eseteti	esetet
285	6	allitánd	állitánd
	9	nevezetik	neveztesik
290	5	külömben	külömben
	13	bizhatóságna	bizhatóságna
	22	vétkeznek	vétkesnek
291	4	Ügyésznek	Ügyésznek
	25	elmélkedésbéli	elmebéli
296	21	maganak-álku	maganak-alku
297	20	kinállya	kivánnya
298	8	szerzésékre	szerzésekre
299	1	Ügyészég	Ügyészség
300	4	forgottságokat	forgottságokat
301	20	lúgyító	lágýító
302	9	jelenteni	jelenteni
	22	vettsege	véttsége

